

TMO
**ANSİKLOPEDİK
SÖZLÜĞÜ**

Millî Ekonominin
Temeli Ziraattir.

M. Kemal ATATÜRK

AB KONSEYİ (European Council): Avrupa Birliği Devlet Başkanları ya da Dışişleri bakanlarından oluşan en üst düzeyde karar verme organıdır.

AB MÜKTESEBATI (Acquis Communautaire): Avrupa Birliği'ne üye ülkeleri Birliğine bağlayan ve Türkiye, Hırvatistan ile yürütülen tarama çalışmalarında 35 ana başlıktan oluşan, Avrupa Birliği'ni kuran anlaşmalar ve ortak politikaların oluşturulup uygulanmasına yönelik ortak hukuki yapıdır.

AB ORTAK PİYASA DÜZENİ (EU Common Market Organization): Avrupa Birliğinde 21 ürün grubunda her bir sektör için tarımsal ürünlerin üretimi, desteklenmesi, dış ticareti, fiyatları, müdahaleleri, topluluk içi serbest dolaşımı, üçüncü ülkelerle ticareti, rekabet ve finansman politikalarını içeren düzendir.

ABONE: Bir mal veya hizmetin alıcısı ile satıcısı arasında yapılan süreli ya da sürekli anlaşmadır.

ACENTE: Mali veya ticari bir kuruluşun şubesi ve geniş anlamda tüccarın vekili veya temsilcisi olup, onun adına mesleğin yürütülmesine ait her türlü hukuki işlemleri yapmaya yetkili kimse.

ACIMIK: (Pelemir) Yabancı ot tohumu.

ACİYO: Senetli kredi işlemleri dolayısıyla, bankaların müşterilerinden yaptıkları tahsilât.

ACİZ: Bir borçlunun borçlarını ödeyemeyecek durumda olması.

AÇIK BONO: Değerlendirilmesi verilene bırakılmış ve hiçbir değer yazılmadan imzalanmış bono.

AÇIK DENİZ: Kıyıya paralel olarak çizilen ve belli bir uzaklıktan geçen hattın dışında kalıp, uluslar arası ticarete açık bulunan deniz.

AÇIK VE KAPALI ÇUVAL SONDASI: Çuvalları değişik yerlerinden (alt, orta ve üst) delmek suretiyle primer numuneleri almada kullanılan sonda.

AÇIK YIĞIN: Ofisin mevcut kapalı depolarının yetersiz kaldığı durumlarda ofis malı veya kira ile tutulacak açık arazilerde yapılan bir depolama şekli. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 2, sayfa 56 ve madde: 10: sayfa 74)

ADANA-99: Bitki boyu 95-110 cm olup yatmaya dayanıklıdır. Beyaz sık kılıklı bir başak yapısına sahiptir. Beyaz, renkli oval yapıda sert bir tanesi olup 1000 tane ağırlığı 40-42 gr. dir. Kışa ve kurağa orta derecede dayanıklı, sarı, kahverengi paslara ve septoria'ya karşı dayanıklı, ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens/Adana1999)

ÂDEMİ MERKEZİYET: Merkeze ait genel hizmetlerden bir kısmını merkeze karşı bağımsız, fakat merkez denetimi altında mahalli idarelere bırakan sistemdir.

ADİ ŞİRKET: İki ya da daha çok kişinin ortak bir amacı gerçekleştirmek için emek ya da mallarını birleştiren bir sözleşme ile kurdukları ortaklık.

AFLATOKSİN: Aspergillus flavus ve Aspergillus paraciticus küflerinin ürettiği bir toksin çeşididir. (A.M.İ. İzah namesi, Cilt II, Madde 50, Sayfa 207)

AFYON ALKALOIDLERİ: a) Haşhaş bitkisinde veya afyon sakızında bulunan alkaloidler. b) Haşhaş bitkisi kökenli, yapısında muhakkak tuz oluşturacak bir azot atomu bulunduran organik kimyasal maddelerdir.

AFYON BIÇAĞI: Afyon kozağının sütünü almakta kullanılan araç. **AFYON:** Bkz. haşhaş.

AGRESİF BANKA: Fazla atılğan olan, riski yüksek işlemlere girmekten çekinmeyen, klasik bankacılık ilkelerine pek uymayan, bankalar arası centilmenlik anlaşmasına girmeyen bankalardır.

AĞRI"S"093: Saplar 70-75 cm uzunluğunda, Başakları kılıklı, taneleri beyaz renkli, oval ve serttir. Kışa mukavemeti orta, kuraklığa mukavemeti iyidir. Yatmaz. Orta erkencidir. Gübreye reaksiyonu iyi, sürme, rastık ve paslara karşı mukavemeti iyi olan ekmeklik buğday çeşidi. (Trakya Tar. Arş. Ens./EDİRNE)

AHŞAP AMBAR: Kurumumuz işyerlerinde bulunan ve özellikle çuvalı ürünlerin depolamasında kullanılan çatısı ve konstrüksiyonu ahşap olan ambar.

AHŞAP LATA: Belli ölçülerde kesilerek tesviye edilmiş ve özellikle pirinç, çeltik, un bakliyat vb. ürünlerin çuvalı olarak depolanmasında çuval istiflerinin depo tabanıyla temasını önlemek amacıyla döşenmiş kalın ağaç parçası.

AHZ-Ü KABZ: Ahz ve kabz kelimelerinin her ikisi de almak anlamına gelir. Bu terim bir sözleşme gereği teslimi gerekli şeyin ya da bir miktar paranın alınması konusunda verilen yetkiyi ifade etmek için kullanılır.

AİDAT: Belli vadelerle para ya da mal olarak verilmesi gereken yükümlülük.

AJAN: Bir ya da birkaç ticaret kurumu arasında ve onların hesabına iş gören kişi.

AJANS: 1-TMO'da Şube Müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösteren işyeri. 2- Bir şirketi, sınırlı bir yetki çerçevesinde, temsil etmeye görevli kılınan kişi.

AKAR: Sekonder (ikinci dereceli) depo zararlısı. Buğday ve tahılların embriyolarını yiyerek zarar verirler. Bazı türleri: Un akarı (Acarus siro L.), Un akarı (Troglyphus farinae L.), Kum meyve akarı (Carpoglyphus Lactis L.) (A.M.İ. İ.Mücadele Bölümünün Madde 19, sayfa 148)

AKIM (Debi): Bir kanal veya bir taşıyıcının belirli bir enkesitinden birim zamanda geçen su hacmi.

AKİT SERBESTİSİ: (Freedom of contract) Konu ve sonuçları kanunun reddetmediği hususlarda akdin taraflarca serbestçe belirlenmesi.

AKİT YAPMA MECBURİYETİ: (Obligation to contract) Kanuni bir hükümden veya idari bir tasarruftan doğan mecburiyet.

AKİT: Sözleşme (Contract) Tarafların birbirine uygun irade beyanlarıyla oluşan ve onlara karşılıklı hukuki yükümlülükler yükleyen anlaşma.

AKİTTEN DOĞAN BORÇLAR: (Contractual obligation) İki veya daha fazla tarafların karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarıyla onların leh ve aleyhinde oluşan borç ilişkisi.

AKOVA (T.Aestivum L.ssp.vulgare v.albidum): Kılıksız, beyaz ve çıplak kavuzlu Adapazarı Tohum Islah İstasyonunda ıslah edilmiş, Marmara Bölgesinin doğu ve güney kısımlarında yetiştirilen, yatmaya dayanıklı, tarımsal karakterleri normal olan beyaz yarı sert buğday çeşidi.

AKREDİTİF (Letter of credit): Bir bankanın ihracatçı veya ithalatçı firma veya bir kimse lehinde açtığı itibar hesabı, kredi mektubu.

AKSİYON: Kıymetli evrak niteliğindeki hisse senedi.

AKTARMA EŞYASI (Goods in transit): Yabancı bir ülkeden gelip gümrük harcı verilmeksizin Türkiye limanlarının birinden diğerine veya yabancı bir limana sevk edilen eşya.

AKTİF MÜCADELE: Haşerelenmiş ürünün kimyasal maddelerle ilaçlanması işlemi. (A.M.İ.İ. Mücadele Bölümü madde:4, sayfa 105)

AKTİF: Alacakların tümü.

AKYEL: 1- Batıdan ya da Güney batıdan esen rüzgâr, 2- lodos, Güneyden esen yel.

ALACAĞIN TEMLİKİ: Alacaklı ile onu devralan üçüncü kişi arasında, borçlunun rızasına ihtiyaç duymaksızın yapılan ve sadece kazandırıcı bir tasarruf işlemi niteliğini taşıyan, şekle bağlı bir sözleşme ya da yasayla veya yargısal kararlarla gerçekleşen bir devirdir.

ALACAK: Alınması gereken para ya da mal. Borç karşılığında da kullanılır.

ALATAV: Yarı yaş yarı kuru olan az tavlı toprak.

ALÇAK GERİLİM: Alet ile ölçülen (etkin) değeri 1000 Volt'un altında olan elektriksi gerilim.

ALGARİNA (Floating crane): Ağır bir cismi denizden çıkarmak veya denize indirmek işinde kullanılan büyük vinçli deniz teknesi.

ALIM BAREMİ: Alımı gerçekleştirilecek hububat ve bakliyat ürünleri ile haşhaşın üreticilerden satın alınma esas, yöntem, kalite, had ve fiyatlarının yer aldığı, ürün cinslerine göre kalite ve hadlerin her yıl değişebildiği genel bilgiler.

ALIM KAMPANYASI: Teşebbüsümüzde Hububat, Mısır, Çeltik, Haşhaş alımlarının başlangıcı ile bitişi arasındaki devre.

ALIM MERKEZİ: Geçici veya sabit olarak her yıl veya Genel Müdürlükçe verilen talimatlar doğrultusunda bazı yıllarda alım işlemi gerçekleştirilen işyeri.

ALIM NUMUNESİ: Alımı yapılacak ürünlerin bedelini tespit amacıyla alınan numune.

ALIM YOĞUN DÖNEM: Teşebbüsümüzde hububat alımlarında ortalama olarak 1 - 31 Temmuz arasındaki yoğun alımların olduğu dönemdir.

ALIM: Toprak Mahsulleri Ofisi'nce her kampanya döneminde Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiş esaslar çerçevesinde hububat ve bakliyat ürünleri ile haşhaşın gerçek üreticilerden satın alınması işlemi.

ALİVRE: Öncel satış. Bir ürünün üretildiğinde belli bir tarih ve fiyattan teslim edilmek üzere önceden yapılan şartlı satışlardır.

ALKALOID: Azot içeren, tadı acı, büyük organik molekülü, alkalilere benzer anlamında, aldehit fonksiyonlu organik grup içeren bazik özelliği olan kimyasal bileşikler.

ALMAŞIK EKİM: Toprağı güçsüzleştirmeden ondan en çok ve en iyi ürün almak amacıyla her yıl ürün değiştirilerek yapılan ekim işlemi.

ALÖRON: Buğdayda endospermin en dış tabakası.

ALT NUMUNE: Partinin bir yerinden alınan az miktar numune.

ALTAY 2000: Sap 100-110 cm boyundadır. Başakları kahverengi, dane beyaz renkli, yatmaya ve kurağa dayanıklıdır. Tarla koşullarında sarı pas, sürme, rastık ve virüse dayanıklı olan ekmeçlik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Anadolu Tar. Arş. Ens. / ESKİŞEHİR 2000)

ALTINTAŞ-95: Sap 110-120 cm boyundadır. Başakları kılçıklı ve kahverengi kavuzludur. Dane kehribar renkli, camsı yapılıdır. Yatmaya ve kurağa dayanıklıdır. 1000 tane ağırlığı ve hektolitresi yüksek, makarnalık kalitesi iyidir. Tarla koşullarında sarı pas, kara pas, sürme ve rastığa dayanıklı, kahverengi pasa ise orta dayanıklı olan makarnalık buğday çeşidi. (Anadolu Tarımsal Arş. Ens./Eskişehir1995.)

AMA: İngilizce anhydrous morphine alkaloids kelimelerinin baş harfleri olup, susuz morfin alkaloitidir.

AMBALAJ: Bir ürünün veya maddenin dış etkenlerden zarar görmemesi için etrafının kaplandığı materyal.

AMBAR: 1 - Zahire koymaya yarar büyük ve yerli sandık; 2- Ürün saklanan yer.

AMBAR FAZLALIĞI AÇIKLAMA BELGESİ: Kurumumuz işyerlerinde her depo ünitesinin boşaltılması sonucunda, teftiş ve kontroller sonucunda ve yılsonu sayımlarında meydana gelecek farklar dâhil olmak üzere, tartı veya sayım suretiyle tespit edilecek olan hububat, bakliyat, un vb. ürünlerde meydana gelen fazlalığın miktar, tutar ve partisine oranını, nedenleriyle gösteren ve açıklayan belge. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 24, sayfa 93)

AMBAR KIYMET KAYBI AÇIKLAMA BELGESİ: Kurumumuz işyerlerinde her depo ünitesinin boşaltılması sonucunda veya depolama süresi içinde ürünlerde meydana gelen kıymet kayıplarının miktar, tutar ve partisine oranını, nedenleriyle gösteren ve açıklayan belge. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 24, sayfa 93)

AMBAR NOKSANLIĞI AÇIKLAMA BELGESİ: Kurumumuz işyerlerinde her depo ünitesinin boşaltılması sonucunda, teftiş ve kontroller sonucunda ve yıl sonu sayımlarında meydana gelecek farklar dahil olmak üzere, tartı veya sayım suretiyle tespit edilecek olan hububat, bakliyat, un vb. ürünlerde meydana gelen noksanlığın miktar, tutar ve partisine oranını, nedenleriyle gösteren ve açıklayan belge. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 24, sayfa 93)

AMBARGO: Anlaşmalara uymayan devletlere gönderilecek her türlü mala el koyma, durdurma, kısıtlama, önlem alma.

AMORTİSMAN: Sınai veya ticari bir işletmede kullanılan makine ve demirbaş değerlerinin, her yıl belli fiziksel, teknolojik ve hukuksal bir miktarının aşınma payı olarak indirilmesidir.

AMPER: Elektrik akımı ölçü birimi.

ANADOLU BEYAZ BUĞDAYLAR (T.aestivum L. ssp. vulgare v. delfii): Beyaz sert buğday grubundan, Orta Anadolu koşulları için en elverişli çeşit olup, kurağa ve kışa dayanıklı, hastalıklara dayanıksız, yörelere göre Köse, Zerun, Zeron, Zerin, Kırık, Con kesme adlarını alan kılçıksız, kırmızı tüylü kavuzlu, Ankara Zirai Araştırma Enstitüsü tarafından ıslah edilmiş orta erkenci beyaz sert buğday çeşidi.

ANALI KUZULU İSTİF: Kapalı depolarda çeltik, pirinç, un, bakliyat vb. ürünlerin bir ve bir buçuk çuval genişliğinde yapılabilen çuvalı istif türü. (Alım ve Muhafaza İşleri İzhah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 5, sayfa 64)

ANALİTİK TERAZİ: 0,0001 gr. hassasiyetinde, maksimum 200 gr. tartı yapabilen, optik skala donanımlı mekanik veya elektrik ile çalışan terazi.

ANALİZ NUMUNESİ: Yapılacak analiz için temsili numuneden yeterli miktarda ve usulüne uygun olarak alınan numunedir.

ANALİZ: Fiziksel veya kimyasal muayene. (çözümleme)

ANAMAL: Artık değer elde edebilmek için gereken para ve mal.(Sermaye, kapital) **ANAMALCI:** Anamal sahibi, sermayedar. **ANGAJMAN:**

Verilmiş söz, yüküm, üstlenme.

ANGARYA: Zorla ve karşılıksız gördürülen iş, bir geminin yola çıkmasına engel olma.

ANIZ BOZMA: Hasat ile tarladan alınamayan bitki aksamlarının sürülerek toprağa karıştırılması işlemi.

ANIZA EKİM: Anız bozulmadan ve tarla işlenmeden, tohumluğun doğrudan doğruya anız üzerine atılıp toprağa gömülmesi.

ANKASTRE: Gömme, sıva altında.

ANLAŞMA: Tarafların birbirleri ile uyuşan isteklerinin gerçekleştirildiği bağit.(Akit, kontrat)

ANONİM ŞİRKET: Bir unvana sahip, sermayesi belirli paylara bölünmüş, ortaklarının sorumluluğu payları ile sınırlı olan şirket tipi.

ANTREPO: Limanlara gelip gümrük ve gümrük idaresi tarafından tahsil edilen vergi ve resimleri ödenmemiş olan ihraç ve ithal malların muhafazasına yarayan depo.

APIKO: Geminin zincirini gemesi ve demirini almaya hazır bulunması.

ARA LİMANI: Geminin hareket ettiği liman ile varacağı liman arasındaki limanlar.

ARACI: İki taraf arasındaki bir ticaret işini kolaylaştıran kişi

ARAÇ SONDASI: Araç ve vagonlardan numune almak için kullanılan sonda

ARAP BAKLASI (vaccaria pyramidata): Yabancı ot tohum. (ekin arasında yetişen otsu bitki)

ARBITRAJ: Menkul kıymetler, kıymetli madenler, para, kıymetli evrak gibi değerlerin, iki piyasa arasındaki fiyat farklarından yararlanmak amacıyla fiyatlarının düşük olduğu yerlerden alınması,fiyatlarının yüksek olduğu yerlerde satılması.

ARDİYE ÜCRETİ: Depo kirası. **ARDİYE:** Depo

ARIZA: Ürünün bünyesindeki değişiklikten dolayı evsafında meydana gelen ve gıda değerini azaltan fiziki ve kimyevi değişikliklerdir.(Koku, kızışma, küflenme, çimlenme, çürüme, tutukluk, yanma, haşerelenme gibi.)

ARK: Açık yığınlar arasında yağış sularının tahliyesi için açılan kanallar.

ARMATÖR: Sahip olduğu gemi veya gemileri deniz ticaretinde kullanan gerçek veya tüzel kişi.

ARPA ANALİZ FİŞİ: Analiz yapılmak üzere laboratuvara gelen arpa etüt numunesinin fiziksel ve kimyasal analiz sonuçlarının işlendiği belge.

ARPA: (Hordeum) Üretim olarak dünya da buğday, mısır ve pirinçten sonra dördüncü sırada bulunan, çeşitli zamanlarda ekme yapımında da kullanılan, daha çok hayvan yemi ve bira yapımında kullanılan, beyaz, siyah ve çakır renklerde olabilen bir tahıl cinsi.

ARPATHAN-9: Kılçıksız, beyaz kavuzlu, verimli, kışa dayanıklı, ekme kalitesi iyi, Trakya Bölgesi için uygun, Macaristan orijinli kırmızı sert buğday çeşidi.

ARTIRMA-EKSİLTME: Alınacak ya da satılacak mallarda en uygun koşulları sağlamak için yapılan yasal bir ihale yöntemi, müzayedeye.

ARZ TALEP KANUNU: Bir malın değerinin ya da bu değer para ile ifadesi demek olan fiyatının, arz ve talep arasındaki ilişkiye bağlı olarak değişmesi veya tespittir.

ASGARİ TARİFE: Uygulanabilecek en düşük fiyat.

ASGARİ ÜCRET: İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım, eğitim ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir.

ASLİ NÜSHA: Hukuki bir işlemi tespit eden ve ilgililerin veya vekillerinin imzalarını taşıyan esas evrak.

ASPIRATÖR: Hava emişini sağlayan pervaneli motor.

AŞINMA PAYI: Bkz. Amortisman.

AT DIŞI MISIR: Dünya mısır üretiminin % 80 ini oluşturan, ülkemizde daha çok Samsun, Sakarya ve Kocaeli illerinde yetiştirilen, ekme yapımında pek kullanılmayan, protein miktarı fazla, bin dane ağırlığı 300-500 gr. arasında olan, daha çok glikoz sanayinde kullanılan mısır türü.

ATA 81: Kılçıklı, beyaz-çıplak başaklı beyaz yarı sert buğday çeşidi.(Ege Tarımsal Arş. Ens.1982)

ATAY 85: Kılçıklı, beyaz kavuzlu, rastık ve sürmeye dayanıklı, kuraklığa hassas, kışlık, soğuğa orta dayanıklı, Orta Anadolu ve Batı Geçit Bölgelerinin sulanan ve taban arazileri için uygun beyaz yarı sert buğday çeşidi.

ATELYE: İşyeri, işlik. İşletmelerde tamir, bakım ve onarımların yapıldığı yer.

ATİLLA-12: Başak, ekme kalitesi, dane yapısı ve ekolojik istekleri bakımından Arpathan-9 çeşidine benzer, Macaristan orijinli kırmızı sert buğday çeşidi.

ATMOSFER (HAVA KÜRE): Üzerinde yaşadığımız yer küresinin etrafını saran ve bileşiminde çeşitli gazların bulunduğu gaz tabakasıdır.

AVADANLIK: Bir sanatkarın işini görmesi için gerekli alet ve edevat.

AVANS: Bir işin karşılığı olan paranın peşin verilmiş miktarı. İleride, alacağı sayılmak üzere önceden verilen para, öndelik.

AVARYA: Gemiye veya yüke kendi yıpranmalarından veya doğa kuvvetlerinden ya da gemi personelinden ayrıca savaş sırasında uluslar arası deniz ticareti hukukunun ihtiva ettiği özel kuralların mülkiyeti korumamasından dolayı meydana gelen maddi hasarlar ile fevkalade masraflar.

AVRUPA BİRLİĞİ (European Union): Avrupa Toplulukları (AKÇT, AET, AAET) aracılığıyla izlenen hedef ve politikalar ile Avrupa Birliği Antlaşmasıyla getirilen iki yeni eylem alanının (Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği) kapsadığı hedef ve politikaları bir bütün olarak ifade etmek üzere kullanılan kavramdır. Avrupa Birliği, daha genel olarak, 25 üye ülkenin meydana getirdiği kendine özgü uluslararası ekonomik ve siyasi bütünleşmeyi ifade etmektedir.

AVRUPA KOMİSYONU (European Commission): Avrupa Komisyonu, AB politikalarının tasarlayıcısı ve koordinatörü olup mevzuat önerileri hazırlar, Parlamento ve Konsey'e sunar ve birliğin yürütme organı olarak Avrupa Birliği müktesebatını (direktif, yönetmelik ve kararları), Parlamento ve Konsey tarafından hazırlanan bütçe ve programları uygulamakla yükümlü olup topluluk anlaşmalarının koruyucusudur.

AVRUPA PARLEMENTOSU (European Parliament): Üye devletlerin ulusal parlamentolarıyla benzer yetkilere sahip olan Avrupa Parlamentosu, AB'ye üye devletlerin demokratik siyasi iradesini temsil eder. Komisyon tarafından yapılan mevzuat önerilerini Konsey'e danışarak yasalaştırmak, her yıl Aralık ayında Avrupa Birliği bütçesini onaylamak, Komisyon'un programını oylamak, Komisyon ve Konsey'e sözlü ve yazılı sorular yönelterek Avrupa politikalarının gündelik işleyişini izlemek başlıca sorumluluklarıdır.

AVRUPA TARIMSAL YÖN VERME VE GARANTİ FONU - European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (FEOGA, EAGGF): Ortak Tarım Politikalarının finansal aracı olup, tarım piyasasının desteklenmesi ve kırsal sektörün kalkınmasına yardımcı olmak üzere 1962 yılında kurulan özel bir fondur. Ödeme Kurumları aracılığıyla fonksiyonlarını yerine getirir.

AYDIN 93: Sap 80-90 cm boyunda, başak kılıklı ve beyaz kavuzludur. Daneler açık kahverengidir. 1000 tane ağırlığı 40,6 gr'dır. Camsı ve serttir. Yağışa dayanıklı ve ortalamanın üstünde bir verime sahip olup, Dane dökmez. Sürme ve rastığa mukavemeti iyi olan makarnalık buğday çeşidi. (TİGEM Tohumluk Katalogu 2003)

AYDINLATMA ARMATÜRÜ: Bir veya birden fazla elektrik ampulünün elektrik tesisatına bağlanması ve çalıştırılması için gerekli duyu, reflektör, bağlantı kabloları, balast vb. dâhil olarak oluşturduğu bütün.

AYIPLI MAL: Bir satım sözleşmesinde satıma konu oluşturulan şeyin doğasında veya niteliklerinde var olan ya da o şeyden gerektiği gibi yararlanılmasına engel olan ve sözleşmenin kurulmasında alıcının bilmediği eksiklik veya bozukluklardır.

AYLAK: İşsiz.

AYNI HAK: Taşınır veya taşınmaz mal üzerinde doğrudan doğruya egemenlik yetkisi veren ve herkese karşı ileri sürülebilen haklar.

AYNI: Malsal, anamal.

AZAMI TARİFE: Uygulanabilecek en yüksek fiyat.

BALCALI-85: Kısa boylu ve sağlam saplıdır. Kırmızı başaklıdır. Kılıç rengi gri-siyahtır. Kavuzları tüylüdür. Beyaz renklidir. 1000 tane ağırlığı 40 gr'ın üzerindedir. Kırmızı renkli makarnalık buğday çeşidi. (Ç.Ü.Zir. Fak./ADANA 1988)

BAĞIT: Bkz. Anlaşma.

BAĞLAMA LİMANI: Bir gemiye ait seferlerin idare edildiği liman. **BAKİYE:** Kalan, artık değeri ifade eder.

BAKLA: Baklagillerden, yurdumuzun her yerinde tarımı yapılan bir bitki, bunun yeşil ürünü ve tohumları.

BAKLİYAT: Yemeklik kurubaklagil veya tane baklagil olarak adlandırılan fasulye, nohut, mercimek, bakla, bezelye ve börülce gibi adlarla bilinen yeşil sebzelerin kurutulmuş meyvelerinden ayrılmış tohumlarına verilen genel ad.

BAKTERİ: Monera âleminde yer alan zarla çevrili gerçek ve belirgin çekirdeği ve organelleri bulunmayan prokaryotik yapıdaki ilkel tek hücreli canlı.

BALAST: Normal şebeke gerilimini (ülkemizde 220 Volt) flüoresan, cıva buharlı ve sodyum buharlı ampullerin ilk ateşlemesi (ışık vermeye başlaması) için gerekli gerilim seviyesine (geçici olarak) yükselten cihaz.

BALYA: Tüccar eşyası dengi, ticaret mallarının sarılıp bağlanmasıyla yapılan yük.

BANKA ÇEKİ: Bankada parası olan bir kimsenin bu paradan bir kısmının dilediği kimseye ödenmesi için verdiği çek.

BANKA MEVDUATI: Bankaya yatırılmış olan para.

BANKA: Para ticareti yapan kurum.

BANKNOT: Devlet tarafından çıkarılan kâğıt para.

BANT KONVEYÖR: Bantlı taşıyıcı sistem.

BARATARYA: Kaptan ya da tayfaların gemi sahibine isteyerek verdikleri zarar.

BAREM: Hububat ve bakliyatın alım ve satışlarına esas olan ve değişik unsur ve ihtimallere göre hesaplamalarda kolaylık sağlamak amacıyla önceden hazırlanan fiyat, kalite ve sınıflandırma cetveli.

BARINMA LİMANI: Geminin, havanın kötülüğü veya acil bir tamiri yaptırmak amacıyla sığındığı liman.

BARNAME: Kara taşıma vasıtalarının gümrüğe, yüke ait ibraz ettikleri belge, gümrük beyannamesi.

BASKÜL: Ağırlık ölçmede kullanılan tartı aleti.

BASRİ BEY-95: Sap orta boylu(85 cm), kılçıklı olup, kılçık rengi beyazdır. daneleri beyaz renkli, orta uzunlukta, 1000 tane ağırlığı 36-39 gr'dır. Sulu alanlar için geliştirilmiş bir çeşittir. Kurağa ve soğuğa hassastır. Sarı ve kara paslara dayanıklı, kahverengi pasa hassas olan ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Ege Tar. Arş. Ens./İZMİR 1995)

BAŞAK: Arpa, buğday ve yulaf gibi bitkilerin daneleri taşıyan meyvesi.

BAŞAK-95: Kışık, kılçıklı, bin dane ağırlığı 40 gram, kışa dayanıklı, beyaz yarı sert ekmeklik buğday çeşidi. (Tarım Bak. Toh. Tescil. Şubesi)

BAŞAKLANMA: Hububatlarda başak veya salkımın bayrak yaprağı kınından dışarı çıkması.

BAŞFIYAT: Tarımsal destekleme sistemi içerisinde, bir garanti fiyat olarak ilan edilen, genelde bir tarım ürününün en iyi kalitesine verilen fiyattır.

BATIL: Haklı olmayan, çürük.

BAYRAKTAR 2000: Sapı orta boylu uzunluktadır. Başakları beyaz renkli olup, kılçıklı, daneleri beyaz renktedir. Soğuğa, kurağa ve yatmaya dayanıklıdır. 1000 tane ağırlığı 32,8 gr, ekmeklik kalitesi Gerek 79 ile benzer gurupta olup ikinci sınıftır. Yapay epidemi altında sarı pasa dayanıklı ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Tarla Bitkileri Arş. Ens. 2000)

BEDEL: Bir malın ya da işin karşılığı olarak verilen para, değer, ücret.

BEDELSİZ İTHALAT: Bedeli Türkiye'den döviz olarak ödenmeden yapılan ithalattır.

BEKLEME SÜRESİ: Taşıyanın mal yükletilmesi veya boşaltılması için kanunla veya mukavele gereğince beklemek zorunda olduğu süre.

BEKLENMEYEN HALLER: Tarafların önceden sezememiş olduğu olayların, olağan üstü mahiyette gerçekleşmesi ve taahhüdün ifasını güçleştirilmesi.

BEKLETİLİR MAL: Uzun bir süre bozulmadan saklanan mal.

BENZER PARA: Bankalardan derhal çekilebilen tasarruf mevduatlarıyla derhal paraya çevrilebilen devlet tahvilleri.

BERKMEN 469: (Triticum durum var. hordeiforme) Kurağa, kışa ve hastalıklara dayanıklı, daha çok Orta Anadolu'da üretilen, makarnalık ve ekmeklik kalitesi iyi, 1000 tane ağırlığı 47-48 gr. olan makarnalık buğday çeşidi. (Ankara Zirai Arş. Ens.)

BERTH-TERMS: Geminin bir bölümünün tahsisi suretiyle yük naklini sağlayan bir çeşit navlun sözleşmesi.

BETON SİLO: (BS)Kurumumuzda hububat stoklama amacıyla kullanılan ve beton malzemeden yapılan dikey depo.

BETONARME AMBAR: Kurumumuzda hububat ve bakliyat stoklama amacıyla kullanılan, zemin ve karkası betondan yapılan yatay depo. (BA)

BEY: Satış.

BEZOSTAJA 1:(T.aestivum ssp. vulgare v.lutescens.) Kılçıksız, beyaz-çıplak kavuzlu, sert kırmızı taneli, Rusya'dan yurdumuza getirilen, yatmaya, kışa, sarı ve kahverengi pasa dayanıklı, ekmeklik kalitesi iyi, bin dane ağırlığı 45 gr. civarında, Orta, Doğu, Güneydoğu, Trakya Bölgelerinde yetiştirilen, birçok tarım işletmesinde tohumluk olarak üretilen Anadolu kırmızı sert buğday çeşidi.

BİLÂNÇO: Bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren mali tablo. Alacak ve borçları saptayan çizelge.

BİLİTTİFAK: Beraberce, el birliği ile.

BİN TANE AĞIRLIĞI: Bin adet buğday tanesinin gram olarak ve kuru madde üzerinden hesaplanan ağırlığı.

BİRALIK ARPA: Çoğunlukla beyaz renkli, kavuzlu, malt elde etmede kullanılan arpa.

BİTKİ KORUMA İLAÇLARI: Ürünlerin büyümesini, hasadını ve depolanmasını iyileştirmek ve bu devrelerinde korumak üzere kullanılan kimyasal bileşikler.

BLOKE: Paranın belirli koşulların gerçekleşmesine değin harcanmaya yasaklanması.

BOLAL 2973: (Triticum aestivum var.erythrosperrum) kılçıklı beyaz kavuzlu, orta boylu, kurağa ve yatmaya dayanıklı, soğuğa dayanıksız, dane dökmeyen, pas ve sürmeye karşı hassas, ekmeklik kalitesi iyi, bin dane ağırlığı 38-39 gr. olan daha çok Orta Anadolu' da yetiştirilen kırmızı yarı sert buğday çeşidi. (Eskişehir Zirai Arş. Ens.)

BOLLUK: Gereki bütün malların sıkıntıya düşmeksizin ve pek çok bulunduğu ekonomik durum.

BONO: Üstünde yazılı olan paranın belli bir süre sonunda adı yazılı kişiye ya da onun göstereceği kişiye ödeneceğini bildiren senet.

BORÇ: Verilmesi gereken para ya da mal, ilerde geri verilmek üzere alınmış para. **BORÇLU:** Borcu olan.

BORDRO: Bir hesabın ayrıntılarını gösteren çizelge.

BORSA: Para ya da para değerindeki hisse senedi, tahvillerin ve çeşitli emtiaların alınıp satıldığı yer.

BOŞALTIMA LİMANI: Yükün boşaltıldığı liman.

BOŞALTIMA MASRAFLARI: Gemiden boşaltılan mal için teslim veya depolama yerine kadar geçen zamanda yapılan masraflar.

BOŞALTIMA SÜRESİ: Taşıyanın, yükün boşaltılması için ayrıca bir tazminat isteme hakkı olmaksızın beklemek zorunda olduğu süre.

BOŞALTIMA YERİ: Gemiden yükün boşaltılması için mali teslim alacak kişinin göstereceği yer.

BOŞALTIMA: Genel anlamda yükün herhangi bir vasıtadan çıkarılması. **BOY:** Bkz. Çemen

BOYKOT: Bir varlığı malca zarara sokmak amacıyla onunla her türlü ilişkiyi kesme işlemi.

BÖLÜŞÜM: Ulusal gelirin bireyler arasında paylaşılması.

BRÜT KAR: Üretimin gayri safi gelirinden üretim harcamaları çıktıktan sonra kalan fark. **BRÜT:** Kesintisiz hesap.

BUĞDAY ANALİZ FİŞİ: Analizi yapılmak üzere laboratuvara gelen buğday etüt numunesinin fiziksel ve kimyasal analiz sonuçlarının işlendiği belge.

BUĞDAY UNU: Buğdayın öğütülmesi ile elde edilen buğdayın endosperm kısmı.

BUĞDAY:(Triticum L.) Gramineae familyasından, insan beslenmesinde kullanılan kültür bitkileri içinde dünya da ekiliş ve üretim bakımından ilk sırayı alan, dünya nüfusunun yaklaşık % 35 inin ve 50 ülkenin temel besini olan, makarnalık, ekmeklik ve bisküvilik türleri bulunan, dünya da yıllık yaklaşık 600 milyon ton üretimi yapılan bir tahıl türü.

BULAŞIK: Mikro organizmaların, çeşitli hastalıkların ve haşerelerin bulaşmış olduğu ürün.

BULAŞMA: Mikroorganizmaların, çeşitli hastalıkların ve haşerelerin depo içersinde veya tarlada diğer ürünlere geçmesi.

BULGUR: Durum buğdayının temizlenerek ısısal işlemden geçirilip kurutulmasıyla elde edilen gıda maddesi.

BUNKER LİMANI: Gemilerin yakıt ihtiyaçlarını karşılayan liman.

BUNKER: Geminin kömür veya mazot ambarı, kurumumuzda bulunan silo kantarlarının üzerindeki küçük hacimli besleme depoları.

BUSHEL: 35, 238 litre değeri olan ve kuru madde tartmakta kullanılan İngiliz- Amerikan kapasite ölçüsü.

BUTLAN: Atıl olma durumu, doğuştan geçersizlik, hükümsüzlük. Bir hukuki işlemin hüküm doğurması için uyulması zorunlu esas veya şekil şartlarından birinin bulunmaması halinde irade açıklamasının hükümsüz olması.

BUTLER ÇELİK HANGAR: Çelik konstrüksiyondan yapılan genellikle bakliyat ve çuvalı emtiaların depolamasında kullanılan yatay depo.(BÇH)

BUVAT(BUAT): Elektrik tesisatında, içinde iletken bağlantılarının yapıldığı kutu, ek kutusu.

BUY: Bkz. Çemen.

BÜTÇE: Gelir ve giderlerin belli bir süredeki niceliklerini ve nerelerden gelip nerelere gideceğini önceden tasarlayan çizelge.

BÜTÜN YÜK: Boş bir geminin yük alabilecek yerlerinin tamamen doldurulması.

CANLI (BİYOTİK) ÇEVRE: Yaşayan organizmanın insan,bitki,hayvan ve mikroorganizmalardan oluşan çevredir.

CANSIZ (ABİYOTİK) ÇEVRE: Bu ekosistemdeki cansız varlıklar, iklim ve toprak faktörlerinin tamamıdır.

CARİ BORÇLAR: Yakın gelecekte (genellikle 1 yıl) karşılanması gereken yükümlülüklerdir. **CARİ DÖNEM:** Zaman dilimi bakımından içinde

bulunulan, yürürlükte olan dönem. **CARİ FİYAT:** Piyasada geçerli fiyat. **CARİ HASILA:** Gelmekte olan gelir.

CARİ HESAP: Alacak ve borçların hemen ödenmeyip istenildiğinde mahsup edilmek üzere kayda geçirilmesi.

CARİ: Yürürlükte olan, geçerli olan.

CENTAURO: Kısa boylu ve sağlam saplıdır. Bitki boyu 75-80 cm'dir. Başakları kılıçlı beyaz, dane açık kırmızı renkli olup, 1000 tane ağırlığı 38-40 gr.dır. Paslara karşı dayanımı orta olan ekmeklik buğday çeşidi. (Tasaco Tar. San. Tic. Ltd.ti. 2001)

CEYHAN-99: Bitki boyu 90-100 cm olup, yatmaya dayanıklıdır. Beyaz kılıçlı başak yapısına sahiptir. Daneleri oval, sert, beyaz renkli olup, 1000 tane ağırlığı 42-45 gr'dır. Kışa ve kurağa orta derecede, sarı, kahverengi pasa ve septoriaya dayanıklı ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens./ADANA-1999)

CEYLAN 95: Yazlık, kılıçlı, bin dane ağırlığı 41 gram olan, makarnalık buğday çeşidi (Tarım ve Köy. İş. Bak. Tohum Tescil Şubesi)

CEZAI ŞART: Genellikle sözleşmelere bağlı olan ve onu teyit eden ve sözleşme hükümlerinin yerine getirilmemesi durumunda uygulanması istenen bir şart.

CIF SATIŞ: Bir malın belli bir yere taşınması için gemiye yükletilmesi şartıyla mal değerinden ve satıcı tarafından ödenecek sigorta ücreti ile navlundan ibaret maktu bir bedel karşılığında yapılan satış. Gemi üstü teslimi satış.

CILIZ DANE: Gelişmesini tamamlayamamış, normalden küçük kalmış hububat veya bakliyat tanesi.

CİF: Mal bedeli, navlun, sigorta dâhil teslim şekli (varış limanı tayin edilme suretiyle)

CİN MISIRI: (Zea Mays Everta Sturt) Yurdumuzda daha çok Ege ve Marmara kıyı bölgesinde yetiştirilen, küçük taneli, sert nişastalı, kalın kabuklu,1000 dane ağırlığı 80130 gr. olan bir mısır türü.

CİNS PAÇALI: Hububat grubundan buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır ve darı gibi ürünlerin birbirleriyle karıştırılmasından meydana gelen paçal.(A.M.İ. İ Tem. K.İ.İ.Paç. İşl. Böl. Madde:14,sayfa 247)

CİNS: Aralarında ortak özellikler bulunan varlıklar topluluğu. **CİRO:** Bir alacak senedinin başkasına devredilmesi.

C.PS.(M): İngilizce Concentrated of poppy Straw kelimelerinin baş harfleri olup, Haşhaş

kapsülünden (papaver somniferum) elde edilen, morfin muhtevası zenginleştirilmiş haşhaş kapsülü konsantresidir. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 26)

COMPADORA: İtalyan orijinli, ekmeklik kalitesi orta, ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

COSMODUR: Yazlık, erkenci, beyaz kılıçlı, dane rengi amber, makarnalık kalitesi iyi, 1000 tane ağırlığı 35.09 gr. Makarnalık Buğday çeşidi (Tohum Tescil. Şube Md.)

CUMHURİYET 75: (T.Aestivum L.ssp. vulgare v.graecum): Kılıçkılı, çıplak-beyaz kavuzlu, tane dökmez, daha çok Ege Bölgesi için uygun, yazlık, kışa ve pasa dayanıklı, bin dane ağırlığı 50 gram civarında, beyaz yarı sert buğday çeşidi.

CÜCÜK: Bkz. Embriyo.

ÇAKMAK 79: (Triticum durum var. hordeiforme) Kısa boylu, sürmeye, pasa, yatmaya, kurağa ve kışa dayanıklı, dane dökmeyen, yüksek verimli, kahverengi kavuzlu, taban ve sulanır alanlarda yetiştirilmesi uygun makarnalık buğday çeşidi. (Orta Anadolu Zirai Arş.Ens.)

ÇAPRAZ KUR: Dövizlerin ayrı ülkelerde karşılıklı değerlerini belirtmek için kullanılan terimdir.

ÇARTER MUKAVELESİ: Bkz Navlun Mukavelesi.

ÇAVDAR ANALİZ FİŞİ: Analizi yapılmak üzere Laboratuvara gelen çavdar etüt numunesinin fiziksel ve kimyasal analiz sonuçlarının işlendiği belge.

ÇAVDAR: Serin iklim tahılları içinde ekiliş olarak dünya da dördüncü, Türkiye de buğday ve arpadan sonra üçüncü sırayı alan, çoğunlukla hayvan yemi olarak kullanılan, ülkemizde genellikle Orta Anadolu da ekiliş ve üretimi yapılan, bin dane ağırlığı 20-30 gr olan bir tahıl türü.

ÇEK: Bir kimsenin bankadaki parasının dilediği kimseye ödenmesi için bankaya gönderdiği yazılı emir.

ÇELEBİ: Peleminir.

ÇELİK HANGAR: Çelik yapıdan (konstrüksiyondan) yapılmış değişik şekil ve büyüklükteki yatay depo.(BÇH, QÇH, FÇH)

ÇELİK SİLO: Kurumumuzda hububat stoklama amacıyla kullanılan ve çelik malzemeden yapılan dikey depo.

ÇELTİK MAKİNESİ: Çeltiği kabuğundan ayıran cihaz.

ÇELTİK: (Oryza sativa L.) Karyopsis ile onu yapışmaksızın saran iç kavuz ve kapçıktan oluşur. Bu kavuzlar, çeltiğin harmanı sonunda da karyopsistan ayrılmaz. Kavuzlu ürüne çeltik adı verilir. Yalnız kavuzları soyulmuş fakat parlatma işlemi görmemiş daneye kargo, kabukları soyulmuş ve parlatma işlemi yapılmış nihai ürüne de pirinç denir. Genellikle Dünyada üretim bakımından buğday ve mısırdan sonra üçüncü sırayı alır.

ÇEMEN (trigonella foerun graecum): Yabancı ot tohumu.

ÇEŞİT: Aynı türden olan şeylerin kimi özelliklerle ayrılan örneklerinden her biri.

ÇEŞİT-1252: Bitki boyu orta, başak kılıçkılı ve kahverengi kavuzludur. Daneeler uzun elips şeklinde ve kırmızıdır. 1000 tane ağırlığı 37-42 gr'dır. Yapay ve doğal koşullarda, sarı pasa orta hassas, راستیغا ve sürmeye dayanıklı makarnalık buğday çeşidi. (Tarla Bit. Arş.Ens./Ankara 1999)

ÇEVRE: Bir canlının yaşaması üzerine etki eden ortamın fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerinin toplamıdır.

ÇIKIŞ LİMANI: Gemilerin sefere başlamak üzere hareket ettikleri liman.

ÇIKTI: Bir üretim biriminin veya sektörünün çeşitli piyasalara arz etmek üzere ürettiği her türlü mal ve hizmetlerdir.

ÇİÇEKLENME: Hububatlarda iç kavuk veya kapçığın açılarak çiçek organlarının meydana gelmesi.

ÇİFT TARTI: Aracın ön ve arka dingillerinin ayrı ayrı tartılması şeklinde uygulanan tartı işlemi.(Ölçüler tüzüğüne aykırı olduğu ve hatalı sonuç verdiği için Kurumumuzda bu tür tartı yapılması yasaktır.)

ÇİFTÇİ: Tarımsal üretici.

ÇİFTÇİLİK: Tarımsal üreticilik.

ÇİFTE SİGORTA: Birden çok sigorta şirketine yapılan sigorta. **ÇİM:** Bkz. Çemen.

ÇİMLENME: Canlılığı olan tohumun embriyo kısımlarını kırıp yeni bitki oluşturmak üzere belirmesi, bitki gelişiminin ilk devresi.

ÇİMLENİMİŞ DANE: Çimlenme evresini tamamlamış tane.

ÇUVAL SONDASI: Çuvalın ağzının bir köşesinden tabanının karşı köşesine çaprazlama vurulmak suretiyle numune alınan sonda türü.

ÇUVALLI HAVUZ: Açıkta yapılan depolama şekillerinden biri. Dolu çuvalların analı kuzulu dizilip ortası çukur olan ve içine dökme emtia konulan bir depolama şekli. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 10, sayfa 80)

DAĞDAŞ-94: Sap 90-110 cm uzunluğundadır. Başak beyaz kılıklıdır. Dane beyaz renkli ve oval şekillidir. Camsı sayılabilecek yarı sertlikte olup, 1000 tane ağırlığı 35-40 gr'dır. Kışa, kuraklığa ve yatmaya dayanması iyidir. Rastığa karşı hassas olup, yaprak hastalıklarına tarla şartlarında dayanıklı ekmeklik buğday çeşidi. (B.D.M. Kışlık Hububat Arş. Ens. / Konya 1994)

DAĞITIM: Üretilen malların tüketicinin eline geçinceye kadar geçirdiği işlemlerin tümü. Yazışmalarda yazının hangi birim ya da makamlara gönderileceğinin belirtildiği dip not.

DÂHİLDE İŞLEME İZİN BELGESİ (D.İ.İ.B.): Gümrük muafiyetli ithalat ve /veya yurtiçi alımlara imkân sağlayan ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca düzenlenen belge.

DAİMİ İŞYERİ: Sürekli faaliyette bulunup norm kadroya göre sabit personeli ve tesisleri olan işyeri.

DALGAKIRAN: Liman ağzlarında veya iskele önlerinde dalgaların liman trafiğine, faaliyetine ve tesislerine zarar vermelerini önlemek amacıyla yapılan set.

DALGALANMA: Mal fiyatlarının çeşitli etmenlerin etkisiyle inişi ve çıkışı.

DAMPING: Stoklardan kurtulmak ve piyasada avantajlı duruma geçmek için malların maliyet fiyatından aşağı bir fiyatla satışa çıkarılması.

DANE AĞIRLIĞI: Hububat veya bakliyatın bir adedinin ağırlığı.

DANE: Tahılları veya salkım halindeki meyveleri oluşturan tohumlardan her biri.

DAR MÜKELLEFİYET: Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişilerin yalnız Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilmesi.

DARA: Bir aracın, vagonun, ambalaj kabının boş olarak ağırlığı.

DARICAN: Pirinç içinde bulunan bir çeşit darı.

DARIEL: Beyaz renkli, iri taneli ve sert yapıda bir çeşittir. 1000 tane ağırlığı 38 gr'dır. **DAVA-YI MÜTEKABİLE:** Karşılıklı dava. **DEBİ:** Bkz. akım.

DEF'İ: Savunma, itiraz.

DEFLASYON: Tedavüldeki paranın azaltılması, enflasyonun karşıtı. **DEFTER TUTMAK:** Gelir ve giderlerin bir deftere yazılması.

DEFTERİ KEBİR: İşletmelerce tutulması zorunlu olan gelir ve giderleri, kar ve zararı gösterir büyük defter.

DEĞER: Malda toplanan insan emeği, kıymet. **DEKAR (Dönüm):** Bin metrekairelik alan ölçüsü.

DEKLARE: Açıklama, belirtme.

DEKONT: Bir hesap kapatılırken ya da belli dönemlerde hesap sahibine bildirilen hesabın son durumu.

DELİCE (Lolium Temulentum) Bir yabancı ot tohumu.

DELİL: Bir hukuki uyuşmazlıkta hakkın kanıtı için mahkeme önünde kullanılan her türlü araç.

DEMİR 2000: Sağlam saplı ve uzun boyludur. Başakları kılıçkılı ve beyaz renklidir. Başaktaki dane sayısı oldukça yüksektir. Daneleri kırmızı renkli olup, sert bir yapısı vardır. Soğuğu, kurağa ve yatmaya mukavemeti yüksek ekmeçlik buğday çeşidi. (Tarla Bit. Merkez Arş. Ens. 2000)

DEMİRBAŞ: Bir yerde, iş gereği bulunan ve görevli değıştikçe sorumluluğu ile birlikte elden ele geçen malzeme, cihaz, makine ve bunun gibi değerler.

DEMİRLEME YERİ: Gemilerin yük ve yolcu indirmek veya almak için demirleyip hareketsiz hale gelmelerine en müsait mevki.

DEMİRLEMEK: Geminin demirini suya bırakarak yük ve yolcu almak veya indirmek veya başka maksatlar için akıntı ve denize karşı durduğu yerde kalabilmesini temin etmek.

DEMİRYOLU İSTASYONU: Demiryolu seferlerinin güvenle ve düzenli olarak her türlü yolcu ve eşya taşıma hizmetlerini sağlayan demiryolu işletmesinin en küçük birimi.

DEMİRYOLU NAKLİYATI: Bir ücret karşılığında ve taşıma sözleşmesine (hamule senedi) göre demiryollarıyla yapılan nakliyat.

DEMİRYOLU ŞEBEKESİ: Demiryollarına ait tüm müştemilat.

DEMİRYOLU TARİFELERİ: Demiryollarında yapılan nakliyata uygulanan ücret ve şartları ihtiva eden tarife.

DEMİRYOLU: Demiryolu araçlarının üzerinde seyrettiği, elverişli bir şekilde döşenmiş bir çift çelik ray dizisi.

DENEME ÜRETİMİ TUTANAĞI: Üretime verilecek çeltik partisinden usulüne göre numune alınıp, deneme üretimi yapılarak elde edilen ürün, yan ürün ve çıkıntılarının teker teker tartılıp işlendiği tutanak denetlenmesi.

DENETİM: Belirli bir ekonomik birime ait bilgilerle önceden belirlenmiş standartlar arasındaki fiili uygunluk derecesinin saptanması, yorumlanması, düzeltici önlemlerin alınması amacı ile bağımsız bir denetçi tarafından delil toplama ve değerlendirme sürecidir.

DENGE NEMİ: Tane ile hava arasındaki rutubet alışverişinin durduğu zamanda tanede teşekkül eden neme denir.

DENİZ HUKUKU: Denizyolu ile ticaretin doğurduğu bütün ilişkileri tanzim eden kurallar.

DENİZ İŞLETMELERİ: İnsan, eşya ve hayvanların deniz kıyısında bir yerden diğer bir yere denizyolu ile taşınmasını doğrudan doğruya veya bir aracı ile temin edici hizmetleri ifa eden işletmeler.

DENİZ LİMANI: Suların kara içine tabii veya suni olarak girmesi sayesinde gemilerin barındığı, yolcu alıp indirdiği ve yük alıp boşalttığı yer.

DENİZ MİLİ: 1852 metre uzunluğa karşılık gelen mesafe.

DENİZYOLU: Gemilerin sefer yolu.

DEPLASMAN TON: Liman hizmetleri tarifesinde savaş gemileri için uygulanmak üzere geminin ağırlığı.

DEPO BOKSU: Ufki depolarda deponun eşit hacimlerde ayrılmış bölümlerinden her biri.

DEPO: Genel anlamda mutlaka her eşyanın yağmur, güneş, rutubet vb. dış etkenlerden korunması için hukuki bir sorumluluk altında muhafaza edildiği açık ve kapalı mahaller. Kuruluşumuzda genellikle hububat ve bakliyatın muhafazasının sağlandığı yerler anlamında kullanılmaktadır.

DEPOLAMA: İhtiyaç fazlası çeşitli ürün, mamul madde vs.nin çeşitli amaçlarla değerlendirilmesine kadar, bir plan dahilinde belli depolarda çeşitli şekillerde stok edilmesi işlemi.

DEPOLAR ARASI AKTARMA: Bir depoda bulunan ürünün bir kısmının veya tamamının başka bir depoya nakledilmesi işlemi.

DEPOZİTO: Herhangi bir anlaşmada alıcının satıcıya bağlandığını belirtmek için verdiği peşin para.

DERDEST: Açılmış ve görülmekte olan dava.

DERİN SÜRME: Diskaro, kazayağı, soklu, pulluk gibi aletlerle toprağı devirerek sürme işlemi.

DERİVE(TÜREV) İŞLEMLERİ: AAF derive ünitesinde ham madde olarak morfin kullanılmak suretiyle kodein, dionin ve tuzları gibi çeşitli ürünlerin üretilmesi prosesidir. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 29)

DESİKATÖR: Hassas tartımı yapılacak olan ürün ve materyallerin dış hava rutubetini bünyelerinde toplamalarını engellemek amacıyla içine nem alıcı kimyasal madde konulan(genellikle CaCl₂) kapaklı cam kap.

DESTEKLEME POLİTİKASI: Tarımsal ürünlerin fiyatlandırılmasında belli bir fiyat düzeyinin altına düşülmemesi için hükümetler tarafından getirilen fiyat garantisidir.

DESTİLASYON: Buharlaştırma ve yoğunlaştırma suretiyle saflaştırma işlemi. (Haşhaş Alk. İşl. İzahnamesi Madde:45, sayfa 29)

DETVEYT: Geminin azami yüklem kabiliyeti.

DEVALÜASYON: Dış dengeyi sağlamak için ulusal paranın dış satın alma değerinin azalması

DEVİR: Bir hakkın bir şahıstan diğer bir şahsa geçmesini sağlayan muamele.

DEZENFEKSİYON: Ürünün depolanacağı ünitelerin temizlenmesinden sonra deponun taban, tavan, duvar, döşeme ve tüm kısımları ile buna bağlı olarak depo çevresindeki belirli bir alanın ve açık yığın yerlerinin birtakım kimyasal ilaçlarla ilaçlanması işlemi.

DEZENFEKTAN: Dezenfeksiyon işleminde kullanılan kimyasal terkipli ilaçlar.

DIŞ TİCARET: Bir ülkenin yabancı ülkelerle yaptığı ticaret.

DİCLE 74 (Triticum durum v. Leucurum): Beyaz çıplak başaklı, beyaz daneli, orta boylu, kurağa, kışa ve yatmaya dayanıklı, ekmeklik kalitesi iyi, makarnalık kalitesi orta olan bir buğday çeşididir. Bu çeşit son yıllarda ofisimizce yemlik buğdaylar grubundan işlem görmekte ve satın alınmaktadır.

DİĞER DURUM BUĞDAYLAR: Anadolu Durum Buğdaylar dışında kalan makarnalık buğday çeşitleri.

DİNGİL AĞIRLIĞI: Bir nakil vasıtası veya makinenin yüklü veya boş olarak aynı dingile bağlı tekerlekleri vasıtasıyla zemine intikal eden ağırlığı.

DİSİPLİN CEZALARI: Uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve hizmetten çıkarma şeklinde uygulanmaktadır.

DİSİPLİN: İnsanların içinde yaşadığı topluluğun, kurumların, ailenin, genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemler bütünüdür.

DİSPEÇ: Özellikle sigorta işlerinde avaryanın içeriğine bakılmaksızın yapılan avarya hesaplaşmaları, deniz taşımalarında belirtilen, yükleme ve boşaltma günlerinden önce bitirilen günler için, gemi sahibi tarafından kiracıya veya gönderilene aradaki mutabakata istinaden verilip alınan paralar.

DİYARBAKIR-81: Beyaz kılıçlı, beyaz çıplak kavuzlu, verimi yüksek, Güneydoğu Anadolu Bölgesi için uygun bir makarnalık buğday çeşidi. (Güneydoğu Anadolu Tar. Arş. Ens.)

DİZBARKO: Bazı limanlarda yükün gemiden boşaltılarak karaya getirilinceye kadar yapılan masraflar toplamı.

DOBRUCA: Ekmeklik kalitesi orta, bir kırmızı yarı sert ekmeklik buğday çeşidi.

DOCKAGE(DOKAJ): Analiz için ayrılmış 1 Kg. üründen 3,6 mm. uzun delikli elek üzerinde kalan ve 2,2 mm. yuvarlak delikli elek altına geçen kısmın ağırlık yüzdesi. Ürün içindeki kaba ve ince yabancı madde toplamını ifade eder.

DOĞANKENT-I: Saplar 80-100 cm uzunluğunda, başaklar beyaz kılıçlıdır. Daneler beyaz renkli, oval yapılıdır. 1000 tane ağırlığı 39-40 gr olup, yumuşak yapılıdır. Kışa, kurağa ve yatmaya karşı dayanıklı, Sürme, rastık ve paslara mukavemeti iyi ekmeklik buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens. 1991)

DOĞU-88: Sap orta uzunlukta olup, başakları kılıçlı ve beyazdır. Daneler kırmızı renkli, oval yapıda ve camsıdır. 1000 tane ağırlığı 42 gr'dır. Sürme, rastık ve paslara karşı mukavemeti iyi kırmızı ekmeklik buğday çeşidi. (Doğu Anadolu Tar. Arş. Ens./ Erzurum 1988)

DOK LİMANI: Liman içindeki gemileri med ve cezir etkisinden koruyan ağız kapaklı liman.

DOLUM KULESİ: MAYDÜ ünitelerinin ünite merkezinde bulunan ve yukarıdan aşağıya dolunun yapıldığı kule.

DONATAN: Armatör, sahip olduğu gemi veya gemileri deniz ticaretinde kullanan gerçek veya tüzel kişi.

DONATMA: Bir geminin denize çıkabilmesi için gerekli malzeme ve evraklarla teçhiz edilmesi.

DOYMA NEMİ: Belli bir sıcaklık derecesinde 1 m3 havayı doymuş hale getiren su buharı miktarının gram ağırlığı.

DOZ: Fümigasyonda farklı ürün sıcaklık dereceleri ve depo cinslerine göre bir tona atılacak tablet adedi. (A.M.İ. İ. Mücadele Bölümü sayfa 115)

DOZAJ CETVELİ: Fümigasyonda farklı ürün sıcaklık dereceleri ve depo cinslerine göre bir tona atılacak tablet adedini gösteren cetvel (A.M.İ. İ. Mücadele Bölümü sayfa 115)

DÖLLENME: Bitkilerde dişi tepesinde çimlenerek mikrofile ilk erişen çiçek tozu çekirdeğinin, yumurta hücresi ve endosperm ana hücresiyle birleşmesi.

DÖNEN VARLIKLAR: Nakit olarak elde ve bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla bir yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlık unsurları.

DÖNMELİ TANE: Dış görünüş veya enine kesitlerinde ufak veya büyük unsu leke bulunan buğday taneleri.

DÖNÜM: Bkz. dekar.

DÖVİZ: Yabancı para.

DRAFT: Geminin su çekimi, geminin suyun içinde olan miktarı.

DRENAJ: Toprakta kültür bitkilerinin yetişmelerine zararlı olan fazla suların ya da bataklıkların direnler açarak akıtılması ve kurutulması.

DUBA: Fıçı biçiminde içi boş ve altından denizin dibine bağlı büyük şamandıra.

DURAN VARLIK: Normal şartlar altında bir yıl içinde elden çıkarılması düşünülmeyen veya yararları bir yılda tükenmeyecek olan varlıklar.

DÜĞMECİK: Pelemir.

DÜOPOL: Bir piyasada aynı malı üreten iki satıcı bulunması durumu.

DÜŞME SAYISI(Falling Number): Öğütülmüş tarım ürünlerinin sudaki süspansiyonunun kaynayan su banyosunda hızla jelleşmesi ve bu jelin amilaz enzimi etkisiyle sıvılaşmasının saniye cinsinden ölçümü. Bkz. Sıvılaşma sayısı.

EFEKTİF: Gerçek, reel.

EGE-88: Sap uzunluğu 90-100 cm, kılıçları siyah, dane amber renkli, eliptik şekilde, 1000 tane ağırlığı 45-48 gr'dır. Kışa ve kurağa mukavemeti orta, yatmaya karşı mukavim olup, erkenci bir çeşittir. Sürmeye karşı mukavim olup, rastık, sarı pas, kara pas ve kahverengi paslara orta hassas makarnalık buğday çeşidi. (Ege Tarımsal Arş. Ens./ İzmir 1988)

EHLİHBRE-EHLİVUKUF: Bilirkişi, uzman.

EHLİYETNAME: Kayıt ve tescile tabi nakil araçlarını kullanacak olan sürücü veya şoförlerin bu araçları kullanmaya ehil kişiler olduğunu belirten belge.

EK ÖDENEK: Aylık ve ücretlere eklenen ikramiye, prim, fazla çalışma ücreti, kasa tazminatı gibi ödenekler.

EKDODERM: Embriyo gelişimi sırasında meydana gelen dış tabaka. (İŞİTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

EKİLİŞ: Tohumların çeşitli yöntemlerle tarlaya ekimi.

EKİN: 1- Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadarki hali, 2- Buğday, arpa, yulaf, kaplıca, çavdar, pirinç, darı, mısır ve kuşyemi gibi buğdaygillere verilen genel ad.

EKİP: Kurumumuzun alım, satış ve sevkiyat işlemlerinin yapıldığı en küçük birimi. Geçici işyeri.

EKİPMAN VE YEDEK PARÇA: Varlık olarak tarif edilen taşınır veya taşınmaz malı oluşturan bütünde yer alan, donanım, makine, teçhizat veya yedek parçaların her birisidir

EKMEKLİK BUĞDAY (Triticum vulgare): Tane rengi açık sarıdan esmer kırmızıya kadar değişen, sert, yarı sert ve yumuşak tane yapısında olan, protein miktarı orta, nişasta miktarı, öz ve kalitesi yüksek, dolayısıyla ekme yapımına uygun buğday türü.

EKOLOJİ: Canlıların birbiri ile ve çevreleri ile karşılıklı ilişkilerini inceleyen bilim dalı.

EKOLOJİK ŞARTLAR: Herhangi bir canlının yaşamış olduğu ortamda bulunan ve canlıya etki eden ekolojik faktörlerin tamamıdır.

EKONOMETRİ: Ekonomik olaylar arasındaki ilişkilerin belirlenmesini, bu ilişkilerin matematik fonksiyonlarla belirtilmesini ve bu fonksiyonların doğruluklarının gözlemlere dayanılarak istatistik? metotlarla test edilmesini amaçlayan bir ekonomik araştırma dalıdır.

EKONOMİ: İnsanların ve toplumların para kullanarak veya para kullanmadan zaman içinde çeşitli mallar üretmek ve bunları bu gün ve gelecekte tüketmek üzere, toplumdaki bireyler ya da gruplar arasında bölüştürmek için, sınırsız ihtiyaçlar karşısında kıt üretim kaynakları kullanma konusundaki tercihleri inceleyen bilim dalıdır.

EKONOMİK: Ekonomi ile ilgili, iktisadi.

EKOSİSTEM: Belli bir alanda tüm canlı ve cansız faktörlerin durmaksızın birbirleri üzerine ortaya çıkan yapısıdır.

EKSİLTME KAİMESİ: Arttırma ve eksiltmelere katılanların verdikleri fiyatları gösteren ve imzaları ile tasdik edilen resmi cetvel.

EKSPER: Konusunda uzman, kurumumuzda hububat, bakliyat ve haşhaş konusunda ve üretim yılları, kaliteleri, miktarları ve rayiç değerleri hakkında inceleme ve analizleri yapan alım ve muhafaza işlerinde görevli kişi.

EKSPERTİZ: Ekspert tarafından malların keşif ve muayene edilerek analiz sonucu fiyat biçilmesi.

EKSTENSOGRAF TAYİNİ: Buğday unu hamurunun uzama kabiliyetini ve uzamaya karşı gösterdiği direnci veren işlem.

EKSTRAKSİYON: Bir karışımdan veya bitkiden istenilen maddenin kimyasal madde kullanılarak elde edilme prosesidir.

EKSTRAKSİYON: Bir karışımdan veya bitkiden istenilen maddenin kimyasal madde kullanılarak elde edilme sürecidir. (Haşhaş Alk. İşl. İzahnamesi Madde:45)

EL KOYMA: Bir malın devletçe sahibinin elinden zorla alınması, müsadere.

ELEK SARSMA CİHAZI: Elekleri üç boyutta ve belli devirde sarsan cihaz.

ELEK: Tane veya un gibi toz halinde olan maddeleri yabancı maddelerden ayırmakta kullanılan, bir kasnak ve tek tarafa geçirilmiş tel, kıl, gözenekli vb. bezle yapılan alet.

ELEVATÖR: Bir emtiayı dikey olarak taşımada kullanılan lastik veya bez banda monte edilmiş kovalardan ve motordan oluşan bir taşıyıcı sistem. İçinde helezon şeklinde götürücü bulunan boru şeklinde taşıyıcı sistem.

EMANET ÜSULÜ: Eksiltme veya pazarlık suretiyle ihalenin mümkün olmadığı durumlarda bir müteahhit araya girmeksizin kurum tarafından veya kurum namına resmen oluşturulan sorumlu heyetler eliyle yaptırılan işler.

EMBRIYO: Bitkinin çimlenme yeteneğine sahip canlı kısmı.

EMEK YOĞUN: Bir üretim sürecinin ya da tekniğin emek/sermaye oranının aynı işi yapan diğer üretim süreci ya da teknikten daha yüksek olması hali.

EMEK: İnsan çalışması.

EMİR LİMANI: Yolculuğun asıl hedefi hakkında kaptanın gemisi ile taşıtan veya yükletenden emir almak üzere bekleyeceği liman.

EMİSYON: Tedavüle kâğıt para çıkarmak.

EMRE YAZILI SENET: Belli bir kimsenin başkalarına devredebileceği senet. **EMTİA:** Mallar.

ENDODERM: Embriyo gelişimi sırasında meydana gelen iç tabaka. **ENDOSPERM:** Buğdayın nişasta ve proteinlerden meydana gelen unsu kısmı. **ENDÜSTRİ:** Sanayi.

ENFLASYON: Dolaşımdaki paranın dolaşımdaki mal hacmine oranla artması, para ve para yerine geçen her türlü senedin mal hacmine göre şişkinliği. Basit bir tanımla genel fiyat düzeyinin devamlı artması ve paranın değerinin düşmesidir.

ENTOMOLOJİ: Böcek bilimi

ENVANTER: Malların sayısını, değerlerini ve maliyetlerini gösteren liste. **ENZİM:** Canlı organizmalar tarafından üretilen protein tabiatındaki katalizör.

ERGOT (ÇAVDARMAHMUZU): Cleviceps purpurea mantarının sebep olduğu hastalık. **ERGOTİN:** Cleviceps purpurea mantarının ürettiği zehirli bir alkaloid. **EROZYON:** Aşınma.

ESAS NUMUNE: (Temsili numune)Partiyi temsil edecek şekilde paçal numuneden alınan yeterli miktardaki numune. (1 kg. az olamaz.)

ESHAM VE TAHVİLAT: Hisse ve borç senetleri.

ESHAM: Hisse senedi.

ESKİME-AŞINMA PAYI: Bkz. Amortisman.

ESNAF: Dükkan işleten ve küçük el sanatlarıyla geçinen kişi.

EŞANTİYON: Örnek, numune.

EŞLEŞTİRME (twinning): Eşleştirme, AB müktesebatının özel bir bölümünün uyarlanması, yürürlüğe konması ve uygulanmasına yönelik olarak üye ülke kamu kurumlarından danışmanların uzun süreli olarak görevlendirilmesi, aday ülkedeki ilgili Bakanlıkta, müktesebatın uygulanmasına yönelik kurumsal yapılanmaya ilişkin bir proje üzerinde çalışılarak AB mevzuatının hayata geçirilmesi sürecinde kurumsal yapılanmanın oluşturulması için yardım sağlanmasıdır.

ETANŞ(ETANJ): Toza ve neme karşı korunmuş elektrik tesisatı donanımı. (Ör: Etanş priz)

ETİKET: Bir malın türünü, ederini ya da kimin olduğunu belirtmek amacıyla üstüne konulan küçük kâğıt.

ETÜD NUMUNESİ: Laboratuvarda fiziksel, kimyasal, fizikokimyasal, teknolojik ve gerektiğinde mikrobiyolojik analizlere tabi tutmak veya araştırma yapmak üzere çeşitler itibariyle alınan numune.

ETÜV: Ortam sıcaklığından 240 C kadar ısınabilen ısıtıcı ve termostat donanımlarına sahip bir dolap. Rutubet tayinlerinde ve kurutma amaçlı kullanılır.

EVAPORATÖR: Buharlaştırıcı.

EVRAKI MÜSBİTE: Bir olayın gerçeğe uygunluğunu veya varlığını gerçekleştirmeye yarayan ve bu amaçla kullanılan yazılı kâğıt.

EVSAF: Nitelik.

FABRİKA: Herhangi bir malın makinelerle üretildiği yer. **FABRİKATÖR:** Fabrika sahibi **FAHİŞ:** Aşırı, büyük, ölçü dışı.

FAİZ ORANI: Faizin belli bir süre için yüzde hesabı ile tespit edilmesi.

FAİZ: Paranın iade şartıyla belli bir süre kullanılmasına karşılık verilen bedel, kiralana paranın kira bedeli.

FALLING NUMBER (DÜŞME SAYISI) CİHAZI: Buğday ununun ekmeçlik kalitesini etkileyen alfa amilaz enzimiyle orantılı olan düşme sayısını tespit eden bir cihaz.

FAN: Havalandırmayı veya hava emişini sağlayan motor ve pervaneden oluşan makine.

FARMAKOPİ: İlaç maddelerinin kullanıma izin verecek kabul testlerinin ve metotlarının yazıldığı kitap serileri.

FAS SATIŞ: Malın gemi teknesinde teslim esasına göre satışı.

FAS: Malın gemi doğrultusunda; rıhtımda teslimi (yükleme limanı tayin edilmek suretiyle).

FASON: Bir malın ya da hizmetin tümünün veya bir bölümünün bir ana firma tarafından, bağlantıda bulunduğu yan firmaya sipariş edilmesi ve bu firma tarafından verilen ölçülere göre üretilmesi.

FATURA: Ticari satışlarda satıcı tarafından alıcıya verilen ve satılan malın miktarını, vasıflarını, ölçüsünü, fiyatını veya gerçekleştirilmiş hizmetleri gösteren hesap pusulası.

FAZLA MESAI: Yasalarla saptanan çalışma süreleri dışında yapılan çalışma.

FAZLALIK: Kurumumuzda mevcut depolarda stoklanan bir malın miktarının, deponun tasfiyesi sonucunda (çeşitli nedenlerle) depoya giren miktardan fazla olması. . (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 24 sayfa 93)

FÇH: Fransız tipi çelik hangar.

FENER: Deniz ve hava nakil vasıtalarının yollarını ve tehlikeli, yasak yerleri göstermek üzere denizlerde, sahillerde veya karada kurulan ışık tesisatı.

FERAGAT: Bir haktan, davadan veya savunmadan kendi isteği ile vazgeçmek.

FERAĞ: Taşınmaz maldaki tasarruf hakkını başkasına devretmek.

FERİBOT: Tren ve araç taşıyan, içinde demiryolu hattı bulunan gemi.

FERMENTASYON: Yüksek moleküllü maddelerin, özellikle karbonhidratların mikroorganizmalar tarafından daha küçük moleküllü maddelere parçalanması. Tek bir organizma ile optimum şartlarda gerçekleştirilen, biyolojik değişimler yoluyla yapılan üretim teknolojisi.

FESHETMEK(Fesih): Bozmak, kapatmak, dağıtmak, yürürlükten kaldırmak.

FIRAT-93: Sap 90-95 cm boyunda, başaklar grimsi-beyaz dik uzun, kılçıkları da siyah renklidir. Çok açık kahverengi, iri ve dolgun, homojen tane yapısına sahiptir. 1000 tane ağırlığı 45-50 gr' olan makarnalık buğday çeşidi. Güneydoğu Tar. Arş. Ens./ Diyarbakır 1999/2002

FİLİZLENME: Oksijenli ortamda rutubet ve sıcaklığın uygun olduğu şartlarda tanenin normal yaşam faaliyetinin bir sonucu. (TMO 2001 Depolama ve Muhafaza Ders Notu)

FİNANS: Maliye, herhangi bir iş için gerekli paranın sağlanması.

FİNASMAN: Büyük işletmelerin ana mallarını bir finans politikası, planlaması ve denetimi dâhilinde güçlendirme işlemi.

FİRE: Doğal nedenler sonucu malın ağırlığında meydana gelen noksanlık.

FİRİEDMAN METODU: Müdahale edilmediği koşullarda piyasa ekonomisinin iyi işlediği varsayımdır. Devletin para politikasına karışmaması, ulaştırma, konut ve tarımsal sübvansiyonlarda bulunmaması, devletin müdahaleciliğinden ziyade serbest rekabet piyasası koşullarının işletilmesidir.

FİRMA: a) Ticaret kurumunun ticaret siciline geçmiş adı. b) Başkalarının gereksinmesini sürekli olarak karşılamak amacıyla kurulan, pazarı ve pazarda fiyatı oluşan ekonomik mal ve hizmetleri ortaya koymak ve sahibine kar sağlamak amacıyla kurulan işletmedir.

FİTOPATOLOJİ: Bitki hastalıkları bilimi.

FİTOTEKNİ: Bitki besleme tekniği.

FİYAT DESTEKLEMESİ: Devletin, bazı tarım ürünlerinin piyasasında fiyat istikrarı sağlamak amacıyla, fiyatların durumuna doğrudan müdahale ederek, ilan ettiği taban fiyat üzerinden alımlara girişmesidir.

FİYAT KONTROLÜ: Fiyatların, artışı önlemek için Hükümet ve Belediyelerce **FİYAT POLİTİKASI:** Firmanın, mallarının fiyatını yüksek tutmak

için izlediği politika. **FİYAT:** Para ile dile getirilen değer, eder.

FİZİBİLİTE: Belirli bir mal ya da hizmetten ekonomik, mali, teknik, ve hukuki bilgiler bağlamında etüdü ve üretimi amaçlayan öneridir.

FİZİKSEL ANALİZ: Emtianın fiziksel özelliklerinin tespitinde kullanılan metotlar bütünü. **FİZYOLOJİ:** Canlılardaki yaşamsal olayları inceleyen

bilim dalı.

FİZYOLOJİK OLUM: Hububat tanesinin yetişmesinde üçüncü devre, tanede su oranının % 18-30 civarında olduğu 2-10 gün arasında süren dönem.

FLAMURA-80: Bitki boyu 80-85 cm'dir. Kılıçkılı ve beyaz başaklı bir çeşittir. Danesi orta irilikte olup, mat kırmızı renkli ve orta sert yapıdadır. Kılıçkılı bir çeşit olup, soğuğa dayanıklılığı iyidir. Orta erkenci bir çeşittir. 1000 tane ağırlığı 40-42 gr'dır. Sarı pasa orta hassas olup, kahverengi pasa orta dayanıklıdır. Tohumları sürmeye karşı dayanıklı olan ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

FLAMURA-85: Bitki boyu 80-90 cm, başaklar kılıçkılı ve beyazdır. Daneler yumurta şeklinde oval olup rengi kırmızı, 1000 tane ağırlığı 44- 49 gr, Yapay ve doğal koşullarda sarı pasa orta dayanıklı, yarı sert ekmeklik buğday çeşidi. Tareks A.Ş./ANKARA 1999

FOB SATIŞ: Gemi güvertesinde teslim şartı ile yapılan satış.

FOB: Gemi güvertesinde teslim (yükleme limanı tayin edilmek suretiyle).

FON: Anamal, yatırım, ödenek. Herhangi bir genel amaç için ayrılan nakit ile bu amaca tahsis edilen diğer varlıklar toplamı.

FOR-FOT SATIŞ: Malın, vagon veya kamyonda teslim esasına göre satılması. **FOR-FOT:** Malın, vagon veya kara nakil aracında teslimi. **FORS**

MAJÖR: Kaçınılmaz neden, zorlayıcı neden.

FOTOSENTEZ: Yeşil bitkilerin, güneş enerjisi ve klorofil pigmenti yardımıyla CO₂ ve H₂O' dan besin maddelerini üretmesidir.

FRİBORD ÇİZGİSİ: Tam yüklü bir geminin suya batacağı en son sınırı göstermek amacıyla, gemi muayene ve ölçü dairesince tespit edilerek gemi gövdesine boya ile çizilen çizgi.

FRİBORD: Tam yüklü geminin orta yerinde su seviyesinden ana güvertenin bordosuna kadar olan dikey uzaklık.

FUAR: Panayır, özellikle yeni malların sergilenmesini, tanıtılmasını ve yeni siparişlerin alınmasını sağlayan pazar.

FULL KARGO: Boş bir geminin yük alabilecek yerlerinin tamamen doldurulması suretiyle aldığı bütün yük.

FUNGUS: Bkz. mantar.

FUNGUSİT: Mantarla mücadele ilaçları.

FUZULİ İŞGAL: İzinsiz sahiplenme.

FÜMİGANT: Fümigasyon yönteminde kullanılan kimyasal ilaçlara verilen ad. (A.M.İ. İ. Mücadele Bölümü madde: 4-5 sayfa 105)

FÜMİGASYON: Haşereleşmiş ürünün, gazlama suretiyle ilaçlanması işlemi.(A.M.İ. İ. Mücadele Bölümü madde: 4-5 sayfa 105)

GALİL: Kırmızı renkli, iri taneli ve oldukça sert yapıda bir çeşittir. 1000 tane ağırlığı 42 gr'dır. Kurağa dayanımı iyidir. Ekmeklik kalitesi ve verimi iyidir. Kahverengi pasa ve septoria'a karşı dayanıklı, sarı pasa orta dayanıklı ekmeklik bir buğday çeşidi. (Toros Gübre ve Kimya End. A.Ş. 2002)

GALON: 4,5459 Litre'ye karşılık gelen İngiliz ölçü birimi.

GARAMETEN TEVZİ: Deniz ticaret hukukunda kabul edilen bütün zararların gemi, yük ve navlun arasında, gemi ile yükün değerleri ve navlun miktarıyla ilgili olarak pay edilmesi.

GARANTİ: Bir işin yapılacağını ya da bir borcun ödeneceğini bildiren teminat.

GAYRİ SAFİ GELİR: Masraflar çıkarılmadan göz önüne alınan brüt gelir. Gayri safi hâsıla.

GAYRİ SAFİ TONAJ: Geminin güverte altındaki bütün kısımları ile güverte üstündeki kapalı ve örtülü bulunan yapı kısımları toplamı.

GAYRİ SAFİ: Katışık, gerekli indirimler yapılmadan göz önüne alınan kısım. **GAYRİ VAZİH:** Kapalı, örtülü, anlaşılmaz.

GAYRİMENKUL MAL: Bulunduğu yerden başka yere götürülemeyen mal, taşınamaz mal.

GC: Gaz kromatografisi. **GEÇİCİ İŞYERİ (EKİP):**Bkz. Ekip.

GEÇİCİ TEMİNAT: Yapılacak ihalelerde, ihaleye girecek olanlardan ihale öncesinde şartnamede belirtilen oranda ve ihale muhammen bedelinin % 3'ünden az olmamak kaydıyla alınan teminat.

GEDİZ 75(Triticum durum V. Valenciae): Yazlık, orta boylu, kılçıklı, tüylü beyaz başaklı, kehribar taneli, kurağa, yatmaya, kışa, pasa ve dane dökmeye dayanıklı, makarnalık kalitesi ve verimi iyi, bin dane ağırlığı 45 gr. civarında olan bir makarnalık buğday çeşidi.

GELİN DÜĞMESİ(Centaurea Trivmfetti): Yabancı ot tohumu.

GELİR TABLOSU: Bir işletmenin belli bir dönemine ait faaliyetlerinin sonucunu (kar veya zararını), bu sonuca brüt satışlardan başlayarak nasıl ulaşıldığını gösteren tablo.

GELİR VERGİSİ: Gerçek kişilerin, belirli bir dönem içerisinde (genellikle bir yıl) elde ettikleri kazanç ve iratların toplamı üzerinden alınan vergiler. Devletin gelirlerden aldığı dolaysız vergi.

GELİR: Bir ekonomik birimin kazandığı para.

GEMİ ACENTASI: Gemi işletmelerinin merkezlerinin bulunduğu limanlar dışındaki limanlarda yaptıkları deniz nakliyat ticaretine ait işlemlerini yapan birim.

GEMİ ADAMI: Geminin yapılacak her türlü işleri için donatan ve taşıyanın para ile tuttuğu kimseler, gemi mürettebatı.

GEMİ AMBARI: Geminin yük konulacak yeri, geminin iç tarafı.

GEMİ DEMİRİ: Gemilerin liman dışında, liman olmayan kıyılarda veya liman içinde beklemek durumunda buldukları zaman akıntı ve denize karşı durdukları yerde kalabilmek için denize attıkları demir.

GEMİ DONATIMI: Geminin deniz yolculuğuna elverişli hale gelmesi için gerekli her türlü malzeme, araç ve gereçler.

GEMİ HAMULESİ: Taşınacak veya taşınmakta olan veyahut taşınması bitmiş bulunan mallar.

GEMİ İŞLETMESİ: Yolcu veya yükleri bir arada veya bunlardan yalnız birini taşımaya mahsus bir veya daha çok gemi işleterek amme hizmeti gören ve deniz nakliyatının en önemli unsurunu teşkil eden iktisadi ünite.

GEMİ JURNALI: Geminin her yolculuğunda yüklenmesine başlandığı andan itibaren yaşanacak önemli olayların işlendiği ve tutulması mecburi olan defter.

GEMİ KARTI: Gemi acentesi tarafından yük sahibine gemi ile yükleme yeri ve zamanı hakkında verilen bilgileri içerir evrak.

GEMİ KILAVUZU: Gemilerin liman, boğaz ve kanallara girişi çıkışını, rıhtım veya iskelelere yanaşıp ayrılmasını idare eden tecrübeli kimse

GEMİ MÜDÜRÜ: Geminin donatılması, bakımı vs işler ve hukuki işlemler, i yapmaya yetkili kimse.

GEMİ ROTASI: Gemilerin seyrüsefer emniyeti bakımından denizlerde takip edilen yol.

GEMİ SİCİLİ: Geminin adı, nevi, üretiminde kullanılan malzeme, bağlama limanı, üretildiği yer ve tarih, makine gücü, sahibi gibi hususları içeren kayıt.

GEMİ SİFTİNGİ: Görülecek lüzum üzerine geminin yerinin değiştirilmesi.

GEMİ TONAJI: Geminin hacmi ve taşıma kapasitesi.

GEMİ: Su üzerinde insanların istek ve iradesine tabi olarak insan ve eşya taşıyan her türlü nakil aracı.

GEMİLERDE AMBAR HİZMETİ: Gemi yüklemelerinde vinçle ambara indirilmiş malın sapanadan çözülerek istif edilmesi, boşaltmalarda malın ambardaki istiften alınarak sapanaya yüklenmesi işlemleri.

GEMİNİ: Sulandığında verimi yüksek ekmeklik kalitesi orta, kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

GENÇ-99(Ka"S"Mac): Bitki boyu 90-110 cm, başaklar kılçıklı ve rengi kırmızıdır. Daneler elipsoid şeklinde ve beyazdır. 1000 tane ağırlığı 34-38 gr'dır. Soğuğa, kurağa ve yatmaya, yapay ve doğal koşullarda sarı ve kahverengi pasa dayanıklı, Septoria'ya ise orta hassas ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Ç.Ü. Ziraat Fak./Adana)

GENERAL KARGO: Dökme eşya ile adet esasına tabi eşyalar dışında kalan eşya.

GEREK 79 (Triticum aestivum v. Erythroleucon): Eskişehir Zırai Araştırma Enstitüsünce tescil edilmiş, kırmızı kılçıklı, çıplak kavuzlu, kısa, kurağa, yatmaya, sürmeye dayanıklı, verimli, dane dökmeyen, Orta Anadolu ile Doğu Anadolu'nun kışları ılık geçen yerlerinde yetiştirilen, bin dane ağırlığı 35 gr. civarında olan beyaz yarı sert ekmeklik buğday çeşidi. (Anadolu Tar. Arş. Ens./ Eskişehir.)

GERMİR(Triticum aestivum V. Erythroleucon): Cumhuriyet çeşidinin iç bölgelerde kullanılan adıdır. Kısa, pasa ve sürmeye dayanıklı, dane dökmez, bin dane ağırlığı 50 gr. civarında beyaz yarı sert ekmeklik buğday çeşidi.

GİDER: Harcanan para, masraf.

GLUTEN YIKAMA CİHAZI: Buğday ununun ekmeklik kalitesini belirleyen parametrelerden olan gluten miktarının tespitinde kullanılan yardımcı bir cihaz. Cihaz yıkama ve yoğurma fonksiyonlarını otomatik olarak yapmaktadır.

GLUTEN: Bkz. Yaş Glüten.

GOLDA: İsrail orijinli, Çukurova Bölgesi için uygun, kılçıklı ve beyaz kavuzlu, bin dane ağırlığı 45-50 gr. civarında, yatmaya dayanıklı, erkenci, yazlık, verimli bir kırmızı sert buğday çeşidi.

GOLIA-99: Bitki boyu kısa, başak kılçıklı ve beyaz renktedir. Daneler yumurta şeklinde küçük ve koyu kırmızı renkte olup, camsı özellikte, yarı sert danelere sahiptir. 1000 tane ağırlığı 34-36 gr'dır. Yapay ve doğal koşullarda sarı pasa, kahverengi pasa ve septoria'ya dayanıklı ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi. (TİGEM / ANKARA 1999)

GÖKGÖL 79(Triticum durum v. Hordeiforme): Orta boylusarı başaklı, kılçıklı, yatmayakurağa, sürmeye dayanıklı, kısa ve pasa orta dayanıklı verimli, bin dane ağırlığı 60 gr. civarında makarnalık kalitesi iyi, makarnalık buğday çeşidi. (Yeşilköy Bölge Zir. Arş. Ens.)

GÖNEN (Triticum Aestivum v. Albidum.): Yarı kılçıklı, beyaz çıplak kavuzlu, uzun ve seyrek başaklı, soğuğa ve kurağa dayanıklı, yazlık, hastalıklara hassas, bin dane ağırlığı 40 gr. civarında Ege ve Marmara Bölgeleri için uygun fakat Güneydoğu Anadolu Bölgesinde de yetiştirilen, beyaz yarı sert ekmeklik buğday çeşidi.

GÖTÜRÜ PAZARLIK: Toptan verilen fiyat.

GÖTÜRÜ: Herhangi bir satın almada ya da bir işin yapılmasında ayrıntılara girilmeksizin toptan biçilen fiyat.

GÖTÜRÜCÜ: Taşıyıcı sistemlerin içinde bulunan, emtiayı taşımada kullanılan donanım.

GREV: Çalışanların, topluca çalışmamak suretiyle bir iş kolunda veya işyerinde faaliyeti durdurmak veya önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veyahut bir teşekkülün aynı amaçla topluca çalışmaması için verdiği bir karara uyarak işi bırakmaları.

GÜBRE: Tarımda faydalanılan araziye, toprağın verim gücünü yükseltmek ve ürün miktarını artırmak için atılan, bitkilere besin maddeleri sağlayan organik ve kimyasal maddeler.

GÜMRÜK BEYANNAMESİ: Gümrüğe tabi emtiaların adet, i marka, numara, mahiyet, nevi, menşe, kıymet ve miktarını bildiren ve emtia sahibinin veya vekilinin isim ve adresini ihtiva eden evrak.

GÜMRÜK KONTROLÜ: Ambar, antrepo ve umumi mağazalarla yolcu salonlarının gümrükçülük bakımından denetlenmesi.

GÜMRÜK TARİFESİ: Bir ülkeye yabancı ülkelere ithal edilecek malların ithalinde tabi olacağı rüsum miktarını sabit bir kambiyo üzerinden gösterir tarife.

GÜMRÜK: Yabancı ülkelere gelen ve tarifelerinde yazılı esaslara göre rüsum tabi tutulan bütün maddelerle şahısların, muayeneye tabi olduğu alanların bütünü.

GÜN-91: Sap 90-100 cm uzunluğunda, başakları Beyaz kılıçlı, daneler, küçük, kırmızı renkli, camı oval yapıda, Kışa ve kurağa dayanması iyi, Sürme, rastık, kahverengi ve kara pasa karşı dayanması orta, Sarı pasa toleranslı ekmeçlik kırmızı sert buğday çeşidi. (Tarla Bit. Arş. Ens./ Ankara 1991)

GÜNDELİK: Gün hesabı ile ödenen para, yevmiye.

GÜNDELİKÇİLİK: Gün hesabı ile alınan para karşılığı satılan hizmet.

GÜNLÜK KONTROL TUTANAĞI: Temizleme yapılırken kontrolle görevli eksper tarafından eşit periyotlarla primer numune alınarak her saat başı birleştirilerek paçal numune haline getirilen numunelerin analizi yapılarak sonuçlarının işlendiği matbu tutanak. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü ek:7, sayfa 211, ek:12, sayfa 221, ek:17, sayfa 229)

GÜNLÜK TESELLÜM TUTANAĞI: Temizlemeye verilecek ürün diğer işyerlerine ait ise ürünü getiren her araçtan usulüne göre 2 adet analiz numunesi oluşturularak bir tanesinin analizi yapılarak sonuçlarının yazıldığı cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal işleri Bölümü ek:1 sayfa 199)

GÜNLÜK ÜRETİM TUTANAĞI: Pirinç üretimi sırasında elde edilen ürün depolanırken usulüne uygun alınan numunelerin analiz neticelerinin işlendiği cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü ek:24 sayfa 240)

GÜVE: Her çeşit tahılda ve unda, tırtılları marifetiyle tanelerin içini yiyerek un ve tahıl içinde yaşayan zararlı bir böcek.

GÜVERTE TESLİMİ: Bkz. FOB.

GÜVERTE YÜKÜ: Güverteye konularak taşınan yük.

GÜVERTE: Gemi kamaralarının ve ambarlarının üstü.

HABİTAT: Bir organizmanın doğal olarak yaşadığı ve üreyebildiği yer. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

HAKSIZ FİİL: Yasa tarafından konmuş bir hak veya menfaatin zarara uğratılması.

HAM DANE: Olgunlaşmasını tamamlayamadan hasat edilmiş hububat veya bakliyat taneleri. (TMO 2001 Depolama ve Muhafaza Ders Notu)

HAMAL: Yük taşımayı veya kendi kuvvetiyle nakletmeyi meslek edinmiş kimse.

HAMALİYE: Yük taşıyan hamalların aldıkları ücret.

HAMMADDE: Bir ürün ya da mal meydana getirmek için gerekli maddelerin işlenmeden önceki durumu, işlenmemiş madde.

HAMULE DEFTERİ: Denizyolu taşımalarında komisyoncu veya acentenin tuttuğu, gemiye yüklenen malların kaydına ait defter.

HAMULE SENEDİ: Demiryolu ile eşya gönderen kimselerle, demiryolu idareleri arasında akdedilen nakil sözleşmesi.

HAMULE: Bkz. yük

HANGAR: Üstleri ağaç, demir vs. den, sütunlar üzerine tutturulmuş bir çatı ile örtülü ve zemini taş veya beton döşeli olup emtia muhafazasına yarayan yapı.

HAPİS HAKKI: Alacaklının, alacağını tahsil edinceye kadar borçlu tarafından kendisine verilen borçla ilgili bir eşyayı elinde tutma hakkı.

HARCAMA: Herhangi bir iş için para verme.

HARÇ: Harcanan para. Bir çeşit vergi

HAREKET İSTASYONU: Katarların belirli bir yolculuk için, bütün hazırlıkları tamamlamış olarak yolculuğa başladıkları, harekete geçtikleri istasyon.

HAREKET LİMANI: Bkz. Çıkış limanı.

HARRAN-95: Yazlık, kılçıklı, bin dane ağırlığı 54 gram olan, Makarnalık buğday çeşidi. (Tarım ve Köy. İş. Bak. Tohum Tes. Şubesi)

HASAR: Malın yanma, kırılma, ezilme gibi sebeplerle değerini kaybetmesi hali.

HASAT: Fizyolojik olum sonu ile tam olum dönemi başlangıcı arasında, %13 - 15 rutubette hububatın, hasat şekline ve ürün cinsine göre çeşitli aletlerle biçilmesidir.

HASIL: Gelir, verim.

HASILAT: Verim, ürün, gelir.

HASIM: Bir davada taraflardan her birinin diğerine karşı durumu, karşı taraf.

HASSAS TERAZİ: %0,05gr. Hassasiyetli mekanik basit bir terazi. Teşkilatımızda alımlarda ve laboratuvar analizlerinde yoğun olarak kullanılmaktadır.

HASTALIKLI TANE: Tanelerin yetiştirmeleri sırasında birtakım hastalıklara maruz kalarak şekil ve renklerinin bozulması.

HAŞERE TAHRİBATI: Tarla ve depo zararlılarınınca ürüne verilen zarar.

HAŞERE: Ürünlere şeklen ve hacmen zarar vererek kalitelerini bozan böcek ve akarlar.

HAŞHAŞ (Papaver somniferum): Gelinçikgiller familyasından bir yıllık otsu bitki. Anayurdu Anadoludur. Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerinin sütünden morfin, kodein ve papaverin gibi çeşitli alkaloidleri içeren afyon maddesi elde edilir. Yurdumuzda haşhaş alımı ve işlenmesi sadece kurumumuz tarafından yapılmaktadır. Haşhaş tohumu ise %44-55 oranında yağ içerdiğinden gıda, boya ve sabun sanayinde kullanılmaktadır. Çizilmemiş haşhaş kapsülleri tarlada kuruduktan sonra kontrol altında toplanarak tohumları ayrılarak işlenmek üzere alkaloid fabrikasına gönderilir ve uyuşturucu türevleri elde edilir.

HAŞHAŞ KAPSÜLÜNDE PUSLULUK: Kapsül üzerinde bulunan ince bir film şeklindeki mum tabakası.

HAŞHAŞ KÖK BOĞAZI YANIKLIĞI: Haşhaş bitkisinden sap, kapsül ve yapraklarda, fide devresinde kök boğazında zarar veren, tohumla taşınabilen verimde %50 ye varan hasarlara neden olabilen hastalık.

HAŞHAŞ KÖK KURDU: Kın kanatlılardan hortumlu böcekler familyasına bağlı özellikle haşhaşta alt yapraklara larvalarıyla zarar veren tarla zararlısı.

HAŞHAŞ MİLDİYOSU: Haşhaş yetiştirilen alanlarda özellikle rutubetli ve yağışlı geçen yıllarda görülen bir hastalık.

HAVA HATTI(HAVAI HAT): Direkler üzerinde taşınan alçak gerilimli veya yüksek gerilimli elektrik iletkenleri.

HAVA LİMANI: Hava nakil araçlarının havalanma ve inmeleri için özel tesisat ve donanımları bulunan, bu işe tahsis edilen yer.

HAVA NAKLİYATI: Hava nakil araçları ile yapılan yolcu ve eşya taşıma işi.

HAVA NAKLİYE MAKBUZU: Malların hava nakil araçları ile sevk edilmek üzere teslim alındığını gösteren belge.

HAVA PARASI: Açıktan verilen para. Özellikle yasalarla dondurulan kira sınırını aşmak için alınan para.

HAVA YOLU: Hava nakil araçlarının uçuşları sırasında takip etmeye mecbur oldukları yol.

HAVALANDIRMA KAYIT KONTROL FORMU: Havalandırmaya ait ölçüm sonuçlarının işlendiği form.

HAVALANDIRMA: Depolanan ürünün kalitesinde devamlılığı sağlamak, haşere akar ve fungus gelişimini önlemek için ürün içerisinde havalandırma fanları ve havalandırma kanalları yardımıyla emme ya da basma yoluyla hava geçirme işlemi. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Havalandırma Kurutma İşleri Bölümü Madde: 1 ve 2, sayfa 177)

HAYMANA 79 (Triticum aestivum v. ErythrospERMUM): Kılçıklı, beyaz çıplak kavuzlu, sert daneli, kışa, kurağa, yatmaya, pasa dayanıklı, sürme ve rastık hastalıklarına orta dayanıklı, verimli, tane dökmez, 1000 dane ağırlığı 32 gr. Civarında, ekmelek kalitesi iyi, kırmızı sert buğday çeşidi. (Orta Anadolu Böl.Zir.Arş.Ens.)

HAZİNE BONOSU: Devletin halktan borç para almak için çıkardığı faizli bono.

HAZİNE TAHVİLİ: Devletçe çıkarılan orta vadeli tahvil.

HEGEMONYA: Ekonomik egemenlik, bir devletin başka devletlere egemenliği.

HEKTAR: 10.000 m2 (10 dekar) büyüklüğünde alan ölçüsü.

HEKTOLİTRE ALETİ: Ürünlerin hektolitre ağırlığını tespit etmede kullanılan alet.

HEKTOLİTRE 100 litre hacmindeki ürünün kilogram olarak ağırlığı.

HENDEK: Derin çukur.

HESAP CÜZDANI: Bankaya yatırılan ve bankadan çekilen paraların kaydedildiği defter. **HESAP KESİMİ:** Belli sürelerde alacağı ve vereceği hesaplayarak hesap kapatma.

HİBE: Bir malın başkasına bağışlanması.

HİBRİT: Melez, değişik türden veya soydan üretilmiş.

HİGROMETRE (NEMÖLÇER): Hava nispet nemini gösteren (ölçen) alet.

HİLE: Aldatma. Bir sözleşmeden önce karşı tarafı yanıltmak için yapılan düzen.

HİLELİ ŞERİYE: Dine uygun hile.

HİLELİ İFLAS: Alacaklıları zarara sokmak amacıyla hileli işlemler yapılarak gerçekleştirilen iflas.

HİNTERLAND: Bir limanın gerisinde bulunan alan, Önemli bir alışveriş merkezi olan bir yerin müşterilerinin bulunduğu alan, TMO'da herhangi bir işyerinin coğrafi olarak görev ve sorumluluk alanı, o işyerinin alım yapacağı üreticilerin buldukları yerleşim yerleri ile üretim yaptıkları yerlerin tamamı,

HİSSE SENEDİ: Anonim şirketlerin anamalına katılma payını saptayan kıymetli evrak niteliğindeki senet.

HİSSE: Bir şirkete katılan ortağın payı.

HİSSEDAR: Bir şirkette hisse sahibi, ortak.

HİSSEİ ŞAİYA: Ortak mülkiyette ayrılmamış pay.

HİTAM: Son

HİZMET AKDİ: Bir işi yapanla yaptıran arasındaki bir ücrete dayanan anlaşma.

HİZMET: Başkasının işini yapmak.

HOLDİNG: İktisadi gücün belli ellerde toplanması ve iktisadi büyümenin sağlanması amacıyla birçok şirketi içinde toplayan ve onların hisse senetlerine sahip olarak onları yöneten şirket.

HOMOJEN: Özellikleri her noktasında aynı olan, tekdüze.

HPLC: Yüksek basınçlı sıvı kromatografisi.

HUBUBAT (TAHİL): Danelerinin büyük bir kısmı nişastadan oluşan, öğütüldüğünde un ve kepek elde edilen, ayrıca protein, yağ ve mineral maddeleri içeren yetiştirilmesi için belirli sıcaklık isteği olan Buğday, arpa, mısır, yulaf, çavdar, çeltik, darılar, kuşyemi gibi ürünlerin genel adı.

HÜKMİ ŞAHİS: Tüzel kişi. Belli bir amaç için birçok kişi veya malların topluluğundan doğan, tek bir kişi sayılan varlık.

HÜSNÜNİYET: İyi niyet.

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü.

IMF: Uluslar arası para fonu.

IRGAT: Yapı ya da tarımda çalışan işçi.

ISI: Cisimlerde değişiklik yapabilen, bir işin oluşmasını sağlayan enerji.

ISKARTA: Değerini yitirmiş mal.

ISKAT: Gerek sabit kıymetleri, gerekse sarfi süreli kontrole tabi eşya veya malzemenin kayıttan düşülmesidir.

İSLAH: 1. Daha yüksek verim ve kalite elde etmek için ürünü bazı biyolojik işlemlerden geçirme. 2. Herhangi bir nedenle arızalanan ürüne fiziki ve kimyevi işlemlerin uygulanarak evsafının tekrar kazandırılmasıdır. . (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 15, sayfa 86)

İAŞE: Besleme, bir kimseye sağlanan besin maddesi.

İBRA: Aklamaya. Alacaklının alacağından kısmen veya tamamen karşılıklı veya karşılıksız vazgeçmesi.

İBRANAME: Borçluluktan ya da sorumluluktan kurtaran belge.

İBRAZ: Meydana çıkarma, gösterme, ortaya koyma.

İCAT: Doğasal verilerden yararlanarak doğada bulunmayanı meydana getirme.

İCAZET: Onay, onaylama.

İCBAR: Zorlama.

İCRA: Bir alacağı zorla tahsil için mahkemelerce verilen kararın yerine getirilmesi.

İÇ BORÇ: Bir devletin kendi halkından borç alması.

İÇ MERCİMEK İMALAT CETVELİ: İç mercimek imalatına verilen ve imalattan alınan ürünlerin özelliklerini gösterir cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah nemesi temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek 11 sayfa 218)

İÇ TİCARET: Bir ülkenin kendi sınırları içinde yapılan ticaret.

İFA: Yerine getirme, yapma.

İFLAS: Hukuki yükümlülükleri ile borçlarını ödeyemeyen borçlunun haczi mümkün olan mal varlığına el konulması.

İGFAL: Kandırma, yanıltma.

İHALE İLANI: İhaleye çıkarılacak işlerin, ihale gün ve saatinden belli bir süre önce yazılı (Resmi gazete, ekonomik ağırlıklı gazete, mahalli gazete ve/veya Kamu İhale Bülteni) olarak, internet web sayfası, belediye hoparlörleri aracılığı ile veya gerektiğinde mahalli radyo ve televizyonlardan ilgililere bildirilmesi.

İHALE: İhale komisyonlarının her türlü alım, satım, yapım, onarım, tahmil, tahliye taşıma, hizmet ve gerektiğinde kiralama işlerini artırma- eksiltme yoluyla yaptırımları konusundaki işlemlerin tamamı.

İHBAR: Ticaret ve iş ilişkilerinde zorunlu bildirme, gizlice haber verme.

İHBARNAME: Yazı ile yapılan ihbar.

İHLAL: Çiğneme, bozma.

İHNAZ: Pelemin.

İHRACAT LİMANI: İhracat miktarı, ithal ettiği mal miktarını aşan liman.

İHRACAT: Bir malın veya değerın yürürlükteki İhracat Mevzuatı ile Gümrük Mevzuatına uygun şekilde yabancı müşterilere satılması, fiili teslimatının gerçekleştirilmesi ve Kambiyo Mevzuatı'na göre bedelinin (bedelsiz ihracat hariç) yurda getirilmesidir. Dışsatım

İHRAZ: Sahipsiz bir malı alma, bir şey kazanma, elde etme.

İHTAR: Bir kişinin yasa veya sözleşmeye göre yapması gerekeni zamanı gelince yapmadığını tespit için yapılan bildirim.

İHTARNAME: Bir kişinin yasa veya sözleşmeye göre yapması gerekeni zamanı gelince yapmadığını tespit için yapılan bildirim resmi evrak niteliğinde yazılı hali

İHTİLAF (UYUŞMAZLIK) NUMUNESİ: Çeşitli nedenlerle ürünün fiziksel, kimyasal, fizikokimyasal ve teknolojik özellikleri üzerinde anlaşmazlık konusu olursa tetkik, tahkik veya adli mercilere rapor hazırlamak için alınan numune.

İHTİLAF: Bir hakkın oluşması ve sonuçlanması üzerinde anlaşmazlık durumu.

İHTİRAZİ KAYIT: Belli hakları kullanma konusunda serbestisini korumak isteyen tarafın bu konudaki beyanı.

İHTİSAS: Uzmanlık.

İHTİYATİ TEDBİR: Davacının davayı kazanması halinde dava konusu şeye kavuşmasını sağlamak için, dava sırasında emniyet altına almaya yarayan önlemlerdir.

İKAME: Bir malın yerine başka bir malı koyma. Yerine koyma, oturtma, kaldırma, ayakta durdurma, dava açma.

İKİNCİ ÜRÜN (ÇİFT ÜRÜN): Aynı yıl içinde esas ürün alındıktan sonra aynı tarladan ikinci kez alınan ürün.

İKİZCE-96: Sapları orta uzunlukta, kılıklı beyaz başaklı, Kırmızı sert daneli, tane şekli yarı yuvarlaktır. Soğuğa ve kurağa dayanımı iyidir. Kıraç, yarı taban ve taban alanlarda verim potansiyeli oldukça yüksektir. Sarı pasa dayanıklı, kara pasa orta hassas, ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi. (Tarla Bit. Arş. Ens. / Ankara 1996)

İKLİM ELEMANLARI: Sıcaklık, nem, yağış, basınç, bulutluluk, buharlaşma, güneşlenme ve rüzgârdır.

İKLİM: Kısa süreli günlük hava durumlarının çok uzun zaman içerisindeki ortalamalarıdır.

İKRAZ: Bkz. Borç.

İKTİSAP: Bir şeyin mülkiyetini elde etme, kazanma, edinim.

İKTİSAT: Bkz. Ekonomi.

İLAÇLAMA: Ürünün depolanacağı ünitelerin temizlenmesinden sonra deponun taban, tavan, duvar, döşeme ve tüm kısımları ile buna bağlı olarak depo çevresindeki belirli bir alanın ve açık yığın yerlerinin, haşereleşmiş ürünlerin kimyasal ilaçlarla veya gazlama suretiyle yapılan koruma, mücadele işlemlerinin bütünü. (A.M.İ. İ. Muc B. say. 98-118)

İLÂM: Mahkemenin verdiği kararın onaylı örneği.

İLÂN: Hukuki bir işlem veya bir kararın ilgililer tarafından öğrenilmesini temin veya öğrendiklerini kabul için herkesin bilgilerine arz edilmesi, duyuru.

İLERLEME RAPORU (Progression Report): AB Komisyonunun, aday ülkelerin Kopenhag ölçütlerini karşılama yönünde kaydettikleri ilerlemeyi düzenli olarak izledikleri yıllık rapordur.

İLGA: Yasa ve tüzüklerde yazılı bir hükmün yeni bir hükümle kaldırılması.

İLTİHAK: Katılma.

İLTİSAK HATTI: 1-) Anayola bir bağlantı noktası ile birleşen tali yol. 2-) Ana demiryolu hattının bir noktasından ayrılıp uzunluğu özel anlaşmalarla tespit edilen ve belirli amaç ve hizmetler için kullanılan tali demiryolu hattı.

İLTİZAM: Borç altına girme, bağlanma. Devlet gelirlerinin toplanmasını, çıkar karşılığında üstüne alma.

İMALAT: Üretim.

İMTİNA: Çekinme, kaçınma.

İMTİYAZ: Bir hizmet karşılığında devletçe tanınan hak.

İMZA: Bir kimsenin, yazdığı yazı ya da düzenlediği belge altına, o belgenin yazısının kendisine ait olduğunu belirtme amacıyla hep aynı biçimde yazdığı ad.

İNİKAT: Akdetme, kurulma, bağlama.

İNÇ: 2.54 cm. uzunluğunda İngiliz uzunluk ölçüsü birimi.

İNFİSAH: Bozulma, dağılma, hükümsüz kalma.

İNHİSAR: Bkz. Tekel.

İNKITA: Kesilme, ara verilme.

İNKİSAM: Bkz. Bölüşüm.

İNSPEKTÖR: Belli bir eğitimden geçirilmiş zirai karantina mevzuat ve teknik bilgilerle donatılmış kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre dış karantina kontrollerini yapan belgeli teknik eleman.

İNTİFA HAKKI: Başka bir kimseye ait taşınır veya taşınmaz mal üzerinde tam yararlanma sağlayan hak.

İNTİFA: Yararlanma, mülkiyeti başkasına ait olan bir maldan yararlanma hakkı.

İPOTEK: Taşınmayan bir malın rehin edilmesi.

İRAE: Gösterme.

İRAT: Bir mülkün geliri, gelir.

İRSALİYE: Karayolunda yapılan nakliyat için eşyayı gönderen tarafından iki nüsha olarak tanzim edilen ve nüshalardan biri gönderen, diğeri nakliyeciden imza edilen, malın ne şekilde nakledileceğine, teslim ve teslimüne ait kararlaştırılan esasları içeren ve gösteren kıymetli evrak.

İRTİFAK HAKKI: Başkasına ait arsa, yol, bahçe gibi taşınmaz bir maldan belli bir yolda yararlanma hakkı.

İRTİFAK: Taşınmayan bir mal üstünde mal sahibi tarafından başkasına tanınan yararlanma hakkı.

İSKARÇA: Navlun mukavelesi, bütün yük.

İSKELE: 1)Deniz kıyısında, göllerde veya nehirlerde deniz vasıtalarının yanaştığı, yük veya yolcu alıp verdikleri yer.2)Geminin sol tarafı.

İSKONTO: Fiyat indirme.

İSTASYON: 1-) Tren durağı.2-) Araştırma, bakım, satış, aşılama gibi çeşitli amaçlarla kurulmuş yer.

İSTATİSTİK: Olguların sayıca tekrarından onların nedenlerini çıkaran bilim dalı.

İSTİAB HADDİ: Nakliye araçlarının tonajına göre alabilecekleri en çok yük ve yolcu haddi.

İSTİCVAP: Sorgulama.

İSTİF: Depolama, saklama yöntemi. (TMO 2001 Depolama ve Muhafaza Ders Notu)

İSTİHDAM: Hizmete koşma, kullanma, çalıştırma. Bir ülkede ekonomik faaliyetlerde bilfiil kullanılan insan gücü. Çalışma ve gelir sağlama kararında olan kimselerin hizmetlerinden faydalanmak üzere bir ücret karşılığında çalıştırılmaları.

İSTİHKAK: Hak etme, hak sahibi olma, hak ediş.

İSTİHLAK KOOPERATİFİ: Tüketim Kooperatifi.

İSTİHLÂK: Kullanarak tüketme, bitirme.

İSTİHSAL: Bkz. üretim.

İSTİKRAR: Durulup, sürekliliğe kavuşma.

İSTİKRAZ: Bkz. Borç.

İSTİMA: Dinleme, yargıcın duruşmalarda tarafları, tanıkları, bilirkişileri dinlemesi.

İSTİMLÂK: Halk yararı için sahipli bir mala el koyma.

İSTİNKAF: Bir hak veya görevi kullanmaktan veya yapmaktan çekilmek, vazgeçmek.

İSTİRDAT: Bir hakkı kurtarma, geri alma, geri isteme.

İSTİSMAR: Başkasını çalıştırarak onun emeğinden yararlanma.

İŞ AKTİ: İşverenle işçi arasındaki sözleşme, anlaşma.

İŞ BİRLİĞİ: Bir işin çeşitli işçiler tarafından yapılması.

İŞ BÖLÜMÜ: 1-) Bir işi ya da işleri paylaşarak yapma. 2-) Çeşitli üreticilerin çeşitli ve ayrı işlere bağlanması.

İŞ DEĞERLEMESİ: Bir kuruluşta yapılması gereken işlerin belirli ölçütler bakımından yeterlik, çaba, sorumluluk, iş koşulları faktörlerin birbirleriyle içerik ve önem bakımından karşılaştırmalı olarak değerlerinin saptanması.

İŞ GÜCÜ: İnsanın üretimde kullandığı ve harcadığı fiziksel ve ruhsal kuvvetlerinin tümü.

İŞ GÜVENLİĞİ: İşyerinde işin yürütülmesi ile ilgili olarak oluşan tehlikelerden, sağlığa zarar verebilecek durumlardan korunma ve daha iyi bir çalışma ortamı oluşturma.

İŞ HUKUKU: İşçi ile işverenin karşılıklı hak ve ilişkilerini düzenlemek amacıyla yapılan yasalar.

İŞ PROGRAMI: Belli bir zaman dilimi için yapılacak olan faaliyetlerin önceden belirlenmesi.

İŞ SÜRESİ: Bir malı üretmek için harcanan zaman.

İŞ UYUŞMAZLIĞI: İşverenle işçiler arasındaki anlaşmazlık.

İŞ: Kullanma değeri yaratan çalışma.

İŞADAMI: Kar sağlamak amacıyla ticaret veya sanayi alanına para yatıran sermaye sahibi.

İŞÇİ SENDİKASI: İşçilerin topluca davranarak haklarını korumak için kurdukları örgüt.

İŞÇİ SIGORTASI: İşçilerin yaşlılık, hastalık vs. gibi bedensel güçsüzlük durumlarında aç kalmamaları için yasalarla kurulan sigorta.

İŞÇİ ÜCRETİ: Bir iş akdi dolayısıyla, işverenin işyerinde o iş yerinden ayrılıncaya kadar bedenen veya hem bedenen hem fikren çalışma, işveren emrinde çalışmaya hazır bulunma ve her mahalden işyerine sevk edilme suretiyle geçen süreler için iş veya işyerinde işçiye ödenmesi gereken para.

İŞÇİ: Bir iş akdi dolayısıyla, başka bir şahsın işyerinde bedenen veya bedenen ve fikren çalışan kimse.

İŞÇİLİK: İşçinin niteliği.

İŞGAL: Bir yeri malik olmak amacı ile kendi egemenliği altına alma.

İŞLETME: Kar amacı ile bir ana mal yaratılarak kurulan kurum.

İŞSİZ: Kendisini geçindirecek iş bulamayan kimse.

İŞSİZLİK: Emekçilerin iş bulamamaları durumu.

İŞTİGAL KONUSU: Uğraşı alanı.

İŞTİRA HAKKI: Satın alma hakkı.

İŞTİRA: Satın alma, mubayaa.

İŞTİRAK HALİNDE MÜLKİYET: Her biri malın tümüne sahip olan birden çok kişinin mülkiyeti.

İŞTİRAK: Ortak olma, ortaklık, ortaklaşma, paydaşlık.

İŞVEREN: Anamalcı, hizmet akdindeki hizmet ettiren, iş gördüren.

İŞYERİ: İşçinin iş akdi dolayısıyla bedenen veya hem bedenen hem fikren işini görmekte olduğu yer.

İTA: Verme.

İTFA: Bir borcu ödeyerek kapatma.

İTHAL VE İHRAÇ NUMUNELERİ: İthal ve ihraç şartlarında belirlenen hususları en açık bir şekilde değerlendirmeye imkân verecek özellik ve miktardaki numune.

İTHALAT: Yurt dışından veya serbest bölgelerden satın alınan malların gümrüklerden girişinin yapılarak millileştirilmesi ve millileştirilen bu malların bedellerinin bankalar veya özel finans kurumları aracılığıyla transfer edilmesidir.

İTİBAR: Ticaret alanında bir tüccara duyulan güven.

İTİNERER: Gemi ve demiryolu araçlarının önceden planlanan seyrüsefer planı. **İTTİHAZ:** Kabul etme, edinme. **İVAZ:** Bedel, karşılık.

İVAZSIZ İKTİSAP: Bedelsiz sahip olma, karşılıksız edinim.

İZAHNAME: Çeşitli konulardaki detayları açıklayan ve uygulamaları tarif eden yazılı evrak.

İZMİR 85: Yazlık, soğuşa, sarı pasa ve yatmaya dayanıklı, 1000 dane ağırlığı 39 gr. civarında, olan beyaz yarı sert ekmelek buğday çeşidi. Ege Böl. Zir. Arş. Ens.

İZOLASYON: Yalıtım.

İZOLATÖR: Elektrik iletkenlerinin monte edilmesi için kullanılan, belirli gerilim seviyelerinde (Ör:1.000 Volt, 35.000 Volt) elektriksi yalıtım sağlayabilen, genellikle porselen veya camdan yapılan gereç.

İZOLE: Yalıtılmış.

KABOTAJ: Bir ülkenin, kendi kıyılarında yalnız kendi bayrağını taşıyan gemilerle ticaret yapabilmesi hakkı.

KABUKLU KIRMIZI MERCİMEK: Tane çapları 3-4 mm, kotiledon rengi kırmızı, kabuk rengi koyu kırmızı, siyah, gri kırmızı, pembe, koyu gri renklerde olan bin tane ağırlığı 30- 45gr olan, yandan bombeli daha çok Güneydoğu Anadolu bölgesinde yetiştirilen bir mercimek cinsi.

KAÇAK AKIM KORUMA ŞALTERİ: Elektrik tesisatından veya elektrikli cihazlardan kaynaklanabilecek can güvenliği veya yangın gibi önemli tehlikeleri ortadan kaldırmak amacıyla, kaçak akımın can güvenliği için 20-30 MA(mili amper) , yangın güvenliği için ise 300mA sınırlarını aşması halinde enerjiyi kesen özel bir şalter.

KADASTRO: Taşınmaz malların yerlerini ve niteliklerini belirten kayıt işlemi.

KADRO TANIMLARI: Her unvandaki çalışanların; görevlerini, yetkilerini, sorumlulukların ve niteliklerini belirleyen esas ve usullerdir.

KAİM OLMAK: Yerini almak.

KAİME: Kâğıt para.

KAL: Yıkma.

KALITIM: Canlının genetik şifresinin kendisinden sonra gelen nesle aktarılması. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

KALİBRASYON CETVELİ: Kalibrasyondan elde edilen üründen depoda usulüne uygun olarak alınan analiz numunesinin sonuçlarının işlendiği cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü sayfa 214)

KALİBRASYON: 1) Ürünlerin ticari amaçlarla kalitesini iyileştirip, sınıflandırmak ve derecelendirmek suretiyle standart gruplar elde etmek üzere yapılan çalışma. 2-) Ölçüm cihazlarının, ölçümü yapılacak materyallerin özelliklerine göre ayarlanması(Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü madde 3, sayfa 240)

KALİBRASYONA VERİLEN ÜRÜN TUTANAĞI: Kalibrasyona verilecek ürünün depolar itibarıyla analiz sonuçlarının ağırlıklı ortalamalarının işlendiği cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü ek:6, sayfa 210)

KALİBRASYONDAN ALINAN ÜRÜN TUTANAĞI: Kalibrasyon sırasında elde edilen kıymetli ve kıymetsiz çıkıntıların analiz sonuçlarının işlendiği cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü ek:8, sayfa 213)

KALİFİYE: İyi yetişmiş, deneyimli.

KALİTE PAÇALLARI: Hububatın değerlendirilmesinde önemli olan hususlardan iyi veya kötü olan vasıfların alım, satış ve özel şartlarına göre oranlarını bulup ayarlama işlemi. (A.M.İ. İ. Tem: Kal. İ.İ. Peç. İşl. Bölümü madde: 14 sayfa: 250)

KALİTE: Bir mal veya hizmetin, müşterilerinin beklentilerini karşılama ölçütü.

KALKINMA HIZI: Kalkınma çabasında her yıl artan ulusal gelir oranı.

KALKINMA: Geri kalmış ülkelerin ekonomik düzenlemelerle gelişmiş ülkelere yetişme çabası.

KALP: Sahte.

KAMBİYO: Efektif, yabancı para ya da para yerine geçen taşınır değerlerin değiştirilmeleri ve transferleri ile ilgili işlemler.

KAMIŞA KALKMA: Hububatların kardeşlenmeden sonraki gelişme evresi.

KAMPANYA:1) Sıkı çalışma dönemi. 2) Kurumumuzda hububat veya bakliyat alımlarının başlangıcını belirtmek için kullanılan terim.

KAMU HİZMETİ: Devletin, Kamunun ihtiyaçlarını gidermesi, Halkın tümünü ilgilendiren hizmet.

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSÜ: Ekonominin kurallarına ve ekonomik gereklere uygun olarak, özel hukuk hükümlerine göre idare edilerek, işleyiş ve denetimleri iktisadi, ticari ve sınaî esaslara uygun olarak yapılan, özerk bir tarzda verimli ve rasyonel bir şekilde hizmet gören, sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olan teşebbüs ve teşekküllerdir.

KAMULAŞTIRMA: Bkz. İstimlâk.

KAMYON KALDIRICI: Alımı ya da tesellümü yapılan ürünün seri bir şekilde ve insan gücüne gereksinim olmadan tremiye dökülmesini sağlayan kaldırıcı sistem.

KANAL: 1) Suyu bir yerden başka bir yere taşıyan su yolu. 2) Kuruluşumuzda açık yığınlar arasında suyun birikmesini önlemek amacıyla açılan su yolu.

KAPALI DEPO: Kurumumuz faaliyet alanına giren ürünlerin alım ve tesellümünden, sevk, satış veya ihraçlarına kadar geçen süre içerisinde dökme veya çuvallı olarak bulunduruldukları kapalı yer. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 5, sayfa 61)

KAPARO: Alımın gerçekleşeceği vaadi ile peşin verilen para.

KAPASİTE: Verim derecesi, bir şeyin içine sığdırılabilecek miktarı, maksimum verim.

KAPÇIK:(Palea superior) Kavuzlu bitkilerde tanenin karın kısmını saran ve başakçığa üstten bağlanan kısım.

KAPİTAL: Anamal, sermaye.

KAPİTALİZM: Anamalcılık.

KAPSÜL: içinde ya tohum veya krizalit bulunan koruncak.

KAPTAN: Geminin sevk ve idaresinden kanunen sorumlu kimse.

KÂR: Maliyet fiyatıyla satış fiyatı arasındaki fark, alışveriş işlerinde sağlanan kazanç.

KARA LİSTE: Tröst ve kartellerle işverenlerin çıkarlarına uymayan kişi ve işçileri saptamak için düzenledikleri liste.

KARA NAKLİYATI: Karada yapılan nakliye işlemleri. **KARABORSA:** Piyasa dışında yüksek fiyatla alıp satma.

KARACABEY-97: Bitki boyu orta uzunlukta, başaklar beyaz renkli, kılçıklı, daneler yumurta şeklinde ve kırmızıdır. 1000 tane ağırlığı 36 gr'dır. Soğuğa, kurağa ve yatmaya, yapay ve doğal koşullarda sarı ve kahverengi pasa dayanıklı, ekmeklik kırmızı yarı ser buğday çeşidi.(Sakarya Tar. Bit. Arş. Ens. 1997)

KARADA TAŞIMA SİGORTASI: Demiryolu veya karayolu vasıtalarıyla emtia naklinde uygulanan sigorta.

KARAFATİ: Pelemir.

KARAFİĞ (Vicia Villosa-Lutea):Bir yabancı ot tohumu.

KARAMUK (Agrostemma githago): Yabancı ot tohumu. (A.M.İ. İzah namesi, Cilt II, Sayfa 102)

KARANFİL: Pelemir.

KARANTİNA: Genel olarak bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemek amacıyla ithalatı yasaklayan bir sağlık tedbiri.

KARASU-90: Sap uzunluğu orta-uzun, başakları Sarımsı-beyaz renkli, kılçiksızdır. Daneleri kırmızı renkli, orta uzunlukta olup, 1000 tane ağırlığı 48 gr'dır. Kışlık karakterlidir. Yatmaya mukavemeti iyidir. Sürme, rastık ve paslara karşı mukavemeti iyi ekmeklik kırmızı sert buğday çeşidi.(Doğa Anadolu Tar. Arş. Ens. / Erzurum 1990)

KARASULARI: B ir devletin sahilleri boyunca uzanıp, açık deniz serbestisinin uygulanmadığı deniz sahası.

KARAYOLU: Trafik için kamunun faydalanmasına açık olan arazi şeridi.

KARDEŞLENME: Tahıllarda çimlenen her bir tohumdan birkaç sapın meydana gelmesi olayı.

KARGIR AMBAR: Yan duvarları taştan, çatısı ahşap lata ve kiremitten oluşan kuruluşumuzda hububat ve bakliyat depolamasında kullanılan depo. (KA)

KARMA EKONOMİ: Özel ve kamu sektörlerinin birlikte girişimlerini öngören ekonomik sistem.

KARTEL: Aynı üretim kolunda çalışan çeşitli şirketlerin aralarındaki rekabeti kaldırmak amacıyla gerçekleştirdikleri birlik.

KÂR-ZARAR HESABI: Bir firmanın geliri ile gideri arasındaki farkı gösteren hesap.

KASA DEFTERİ: Bir işletmede işletmeye giren ve işletmeden çıkan paraların yazıldığı defter.

KASARA: Bkz. Güverte.

KAŞİBEY-95: Dik saplı, başakları kılıçkıldır ve olgunlukta başak rengi beyazdır. Beyaz sert tanelidir. Taneleri toparlak ve küçük olup ekmeklik kalitesi iyidir. Yazlık olup, yatma ve tane dökme mukavemeti iyidir. 1000 tane ağırlığı 35-38 gr'dır. Verimi yüksektir. Sarı pasa hassas, kahverengi ve kara pasa orta dayanıklı ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Ege Tar. Arş. Ens./ İzmir 1995)

KATALİZÖR: Kimyasal tepkimeye katılmadan tepkimenin hızını artıran madde. (IŞITIR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

KATEİ-A-1: Bulgaristan orijini, kılıksız, orta uzun, kurağa dayanıklı, soğuğa orta dayanıklı, tane dökmez, sürme ve rastıya dayanıklı, Trakya ve Güney Marmara Bölgeleri için uygun, diğer kırmızı ekmeklik buğday çeşidi.

KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ (Accession Partnership): Katılım Ortaklığı Belgesi, üyeliğe hazırlanma sürecinde aday ülkenin kısa ve orta vadede aşama kaydetmesi gereken öncelikli alanları ortaya koyan ve bu çerçevede gerekli olan mali yardım çerçevesini, gerçekleştirmesi gereken yasal reformları bir takvim çerçevesinde belirten bir yol haritasıdır.

KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM (Pre-Accession Financial Support): Avrupa Birliğine üyeliğe başvurusunda bulunan ülkelerin üyelik için gerekli olan reformları yapabilmeleri, katılıma ilişkin AB fonlarından yararlanabilmeleri ve donanım sağlamaları için destek vermek amacıyla Avrupa Birliğinin, Katılım Öncesi Stratejisinin bir parçası olarak, söz konusu ülkelere mali destek vermesidir.

KAVUZ: Taneyi sırttan saran ve başakçık eksenine bağlanışı altta olan kısım. **KAYNAK:** Dış Ticaret Müsteşarlığı Dâhilde İşleme Rejimi Tebliği

(2002/6) **KAZA SİGORTASI:** İşçilerin ve taşıt araçlarının kaza olasılığına karşı sigorta ettirilmesi. **KAZANÇ:** Yapılan bir iş karşılığında elde edilen para.

KEFALET: Borç ödenmediği takdirde o borca kefil olan kişi tarafından ödenmesi gerekliliği.

KEFİL: Kefalet eden kişi. **KEKRE (Acroptilon Picris):**Yabancı ot tohumu. **KEMALE ERME:**

Bkz. Olgunlaşma. **KESAFET:** Yoğunluk.

KESİN HESAP: Mali yılın sonunda o yıl içinde yapılan harcamaları ve toplanan gelirleri kesin olarak saptayan ve gösteren hesap.

KESİNTİ: Ödenen bir paradan kesilen bölüm.

KEŞİDE: Poliçe, çek vb. kıymetli evrakların piyasaya çıkarılması.

KILAVUZLUK: Yol gösterme.

KILÇIK: Hububatta taneyi saran kavuzun orta damarının uzantısı.

KİMİL (Aelia rostrata): Zararı Süne zararlısı gibi olan süt olumundaki taneleri emerek zarar veren bir tarla zararlısı.

KINACI-97: Bitki boyu uzun, başaklar beyaz renkli, kılıçkılı, daneler yuvarlakça ve kırmızıdır. 1000 tane ağırlığı 38-40 gr'dır. Kışlık, soğuğa dayanımı iyi, kurağa ise hassastır. Yapay ve doğal koşullarda sarı ve kahverengi pasa dayanıklı kırmızı yarı sert ekmeklik buğday çeşidi. (B.D.M. Kışlık Hub. Arş. Ens. Konya/ 1997)

KIRAÇ 66 (Taestivum ssp. vulgare v. graecum): Beyaz kılıçkılı, çıplak beyaz kavuzlu, dane rengi beyaz, kışlık, orta boylu, kışa, soğuğa, sürmeye ve pasa dayanıklı, orta erkenci, dane dökmez, ekmeklik kalitesi iyi, bin dane ağırlığı 40 gr. civarında beyaz sert ekmeklik buğday çeşidi. (Eskişehir Zirai Arş. Ens.)

KIRAÇ ARAZI: Sulak ve taban olmayan, su toplamayan arazi.

KIRAÇ: Susuz.

KIRGIZ-95: Sap 100-110 cm boyundadır. Kılıçkılı ve açık kahverengi başaklı, daneleri beyaz renklidir. Geniş adaptasyona sahip kışlık bir ekmeklik buğday çeşididir. Çinko(Zn) eksikliğine oldukça toleranslı olması nedeniyle bu elementin noksanlığının görüldüğü yerlerde ekilebilecek en başta gelen çeşitlerden birisidir. 1000 tane ağırlığı 32-35 gr'dır.

KIRIK DANE: Endosperm kısmı tamamen görülen veya embriyosu çeşitli sebeplerle düşmüş taneler. Kurumumuzda hububat ve bakliyatın satın alma şartlarından biridir.

KIRKAMBAR MUKAVELESİ: Yükleyici emrine tahsis edilen geminin ambarlarından bir kısmının başka bir limandan yük almak üzere boş bırakıldığı durumlarda yüklenecek parça malın denizde taşıtılması için yapılan sözleşme.

KIRKPINAR79(T.AestivumL.ssp.vulgarev. graecum): Kılıçkılı, çıplak-beyaz kavuzlu, kurağa, yatmaya ve hastalıklara dayanıklı, verimli, ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Edirne Zirai Araştırma Enstitüsü.)

KIRMIZI İÇ MERCİMEK: Kabuklu kırmızı mercimeğin kabukları soyulduktan sonra kalan kotiledon kısmı.

KISA VADELİ KREDİ: Genellikle üç aylık bir süreyi kapsayan kredi.

KİSMİ YÜK: Yükleyici emrine tahsis edilen geminin ambarlarından bir kısmının başka bir limandan yük almak üzere boş bırakıldığı durumlarda yüklenen parça mal.

KİSTELYÖVM: Eksik ücret.

KIŞLIK EKİLİŞ: Sonbahar mevsimi içinde ekimi yapılarak kışı tarlada geçiren hububatın ekiliş şekli.

KIŞLIK LİMAN: Kış devamınca veya buzlar çözülüp denizler sefere uygun olana kadar gemilerin barınmasına yarayan liman.

KIYMET KAYBI: Stoklu üründe çeşitli etkenlerden dolayı meydana gelen arızalar sonucu ürünün değerindeki düşüş. . (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 24, sayfa 93)

KIYMET: Bkz. Değer.

KIYMETLİ EVRAK: Hisse senedi, bono, ticaret senedi, konşimento vb. gibi bir hakkı saptayan kâğıt.

KIZILTAN—91: Saplar 90-95 cm uzunluğunda, Kılıçlı, dane kehribar renkli, oval yapıda, 1000 tane ağırlığı 46-48 gr olup, camsı görünüşlü sert bir yapıya sahiptir. Karın çizgisi dar, derinliği sathi ve yanak şekli yuvarlaktır. Kışa dayanması iyi, kuraklığa dayanması orta iyidir. Sürmeye ve راستیға dayanıklı, sarı pasa toleranslı makarnalık buğday çeşidi.(Tarla Bit. Merk. Arş. Ens. / Ankara)

KIZIŞARAK BOZULMUŞ DANE: Hububatın bünyesinde meydana gelen ve bazı değişiklikler nedeniyle oluşan sıcaklık nedeniyle dane bünyesinin kimyasal veya fiziksel olarak bozulması.

KIZIŞMA: Hububatın bünyesinde meydana gelen ve bazı değişiklikler nedeniyle oluşan sıcaklık.

KİMYASAL ANALİZ: Kimyasal maddeler kullanılarak ürünün kimyasal özelliklerini belirleyen analiz yöntemi.

KİRA KONTRATOSU: Kiralama için kiraya veren ile kiracı arasında yapılan anlaşma, sözleşme belgesi.

KİRA: Bir malın kendiliğinden getirdiği ve dolayısıyla çalışmadan elde edilen kazanç.

KİRİK: Başağı tüylü ve kılıksızdır. Daneleri beyaz renklidir. Ekmeklik sert buğday olup ekmeklik kalitesi iyidir. Kışık ve yazlık ekilebilir. Özellikleri Köse buğdayına benzer.

KJELDAHL METODU: Proteini tespit etmek amacıyla kullanılan analitik bir yöntem.

KJELDAHL PROTEİN TAYİN CİHAZI: Kjeldahl metodu ile ürünlerde protein tayini yapan cihaz.

KLİRİNG: Malın malla ödenmesi, takas.

KLOROFİL: Fotosentez olayında güneş enerjisini kimyasal enerjiye çeviren yeşil pigment maddesi.

KLOROPLAST: Yeşil renkli klorofil pigmentini taşıyan kısım.

KOD: İşaret, kısaltma, şifre. Kurumumuzda alım ve satımı yapılan emtiaların özelliklerini içeren ürün numaraları.

KODEİN FOSFAT: Kodeinin, fosforik asitle tuz formu verilmiş bir türü. . (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 29)

KODEİN HİDROKLORÜR: Kodeinin, hidroklorür asitle tuz formu verilmiş bir türü. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 29)

KODEİN: Morfinin metil eteri olan bir türü. (Haşhaş Alk. İşl. İzahnamesi Madde:45, sayfa 29)

KOLLEKTİF NUMUNE: Bkz. Paçal numunesi

KOLLEKTİF ŞİRKET: İki ya da daha çok kişinin ortak olarak ve borçlularına karşı sınırsızca birlikte sorumlu olmak için sözleşerek kurdukları şirket.

KOLONİ: Aralarında işbölümü yapan tek hücreli organizmaların bir araya gelerek oluşturdukları topluluk

KOLTUK AMBARI: Alım dönemleri başlangıcında geçici alım merkezleri olarak faaliyet gösteren işyerinin (ekip) alım bitiminde bağlı olduğu Şube veya Ajans Müdürlüğü bünyesinde faaliyetine devam etmesi.

KOMANDİT ŞİRKET: Alacaklılarına karşı sorumlulukları sınırlı ve sınırsız olmak üzere çeşitli ortaklardan kurulu şirket.

KOMİSYON TÜZÜĞÜ (Commission Regulation): AB Komisyonu tarafından çıkarılan Tüzükler genel geçerliğe sahip, bütün üye ülkelerde yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doğrudan uygulanan ve bütünüyle bağlayıcı olan tüzüklerdir.

KOMİSYON:1)Bir işin gerçekleştirilmesi için oluşturulan heyet. 2)Bir alıcı ile bir satıcı arasında aracılık ederek alışverişini gerçekleştiren kişinin yüzde hesabı ile aldığı ücret.

KOMPAKT FLORESAN AMPUL: Bk. Tasarruflu Floresan Ampul

KOMPANZASYON TESİSİ(SİSTEMİ): Reaktif enerji tüketiminin istenen seviyede tutulabilmesi ile elektrik tesisatının akım taşıma kapasitesinin artırılması ve elektrik tarifesine göre, reaktif enerji bedelinin hiç ödenmemesi veya minimize edilmesini sağlayan bir tesis veya sistem.

KONDANSATÖR: Bir elektrik devre elemanı. Reaktif enerji tüketiminin dengelenmesinde(kompanzasyon sistemlerinde) kullanılır.

KONJEKTÜR: Bir ülkenin ekonomik durumunu belirleyen etmen ve öğeler bütünü.

KONKORDATO: İflas durumunda, alacaklıların üçte iki çoğunluk ile alacaklarını belli bir plana göre tahsil için aralarında yaptıkları sözleşme.

KONSANTRASYON: Bir maddenin bir ortam içindeki (gaz, sıvı, katı) ağırlıkça yüzdesi.

KONSEY DİREKTİFİ (Council Directive): Direktifler, Topluluk amaçlarından herhangi birine ulaşmak için, üye devletlerin yerine getirmeleri gereken hukuki yükümlülükleri belirleyen Topluluk tasarruflarından olup muhatabı üye devletlerdir. Direktifler üye devletlerin iç hukukunda ilke olarak doğrudan uygulanmazlar. Ancak, öngörülen süre içerisinde direktifin amaçlarına ulaşması gerekmektedir.

KONSOLİDE: Vadesi gelen borcun vadesinin uzatılması.

KONŞİMENTO: Kaptan veya gemi acentesi tarafından malı yükletene, malın teslim alındığını ve kararlaştırılan şekilde nakledilip gönderilene teslim edileceğini taahhüt eden belge.

KONTAKTÖR: Bir veya birden fazla elektrik güç veya kumanda devresini el ile ve/veya otomatik olarak açıp kapamaya yarayan cihaz.

KONTEYNER: Dökme veya yükletilip boşaltılmaları zor olan yük taşımaları için taşıma noktaları arasındaki masrafları azaltıp taşıma hızını artırmak ve gümrük işlemlerinde kolaylık sağlamak amacıyla hazırlanmış, deniz, kara ve hava taşıtları ile taşınabilen özel tertibatlı metal taşıma kabı.

KONTRAT: Bkz. sözleşme.

KONTROLÖR: Denetçi.

KONTUAR: Yabancı ülkedeki ticaret acentesi. **KONVERTİBL:** Başka değerlerle değiştirilebilen.

KONVOY: Kara, deniz ve hava yolu ile yapılan güvenli büyük nakliyat kafileleri.

KONYA 2002: Sap 90-100 cm boyunda beyaz başaklı, kılçıklı, kırmızı sert danelidir. Kışa ve yatmaya dayanıklı, kurağa hassas olup orta erkenci alternatif bir çeşittir. Dane rengi kırmızı ve iridir. 1000 dane ağırlığı 39-44 g arasında ekmeçlik kırmızı yarı sert buğday çeşidi. (Bahri Dağdaş Milletler arası Hububat Arş. Mer. / Konya 2002)

KOOPERATİF: Ortak gereksinimleri elverişli koşullarla ortaklaşa sağlamak için kurulan kurum.

KOORDİNATÖR KURUM (Coordinator Body): Birden fazla ödeme kurumu olması durumunda, AB'ye sunulacak tüm verileri ülke çapında toplamakla sorumlu bir Koordinatör Kurum oluşturulması gerekmektedir. Üye devletler, ödeme yapmakla görevlendirdiği kurumlar hakkında ayrıntılı bilgileri, AB'ye sunulacak tüm verileri ülke çapında toplamakla sorumlu olan Koordinatör Kurum'a verirler. Koordinatör Kurum bu bilgileri Komisyon'a iletmekle yükümlüdür.

KOP: Kışa kurağa dayanıklı, yatmaya orta derecede dayanıklı, dane dökmediği, harmanlama kalitesinin iyi olduğu hektolitreye ağırlığı 77,4 kg. 282 kg/da ekmeçlik buğday çeşididir.

KOTA: Ödemeler dengesi açıklarının kontrolü bakımından, eldeki sınırlı döviz imkânları da göz önüne alınarak, önceden programlanan ithalata belli bir yönetime göre müdahale edilmesi, ithalatın sınırlandırılması.

KOTİLEDON YAPRAKLAR: Haşhaşın çimlenme aşamasında görülen boynuz şeklindeki ilk yaprakları.

KÖSEMELEZ 1718: Yeşilköy Zırai Araştırma Enstitüsünce ıslah edilmiş, kılçksız, kırmızı tüylü kavuzlu, Orta Anadolu ve geçit bölgelerinde yetiştirilen kırmızı yarı sert ekmeçlik buğday çeşidi.

KREDİ: Ödünç verme işlemi, aynı ya da nakdi satın alma gücünün belirli bir süre tüzel kişi lehine devridir.

KROKİ: Bir yer, bir konum ve bir nesnenin önemli özelliklerini yansıtan taslak çizim.

KUANSET (QUANCET) TİPİ ÇELİK HANGAR: Hububat ve bakliyat depolama ve muhafaza etmek amacıyla kullanılan yarım daire şeklinde çelik yapı üzerine sac kaplama yapılmış depo.(QÇH)

KULAÇ: Açık duran iki kolun bir ucundan öteki ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü. **KUMPANYA:** Şirket, yabancı şirket.

KUNDURU 1149 (Triticum durum v. Hordeiforme): Sürme, sarı pas ve rastiğa orta, kışa ve kurağa oldukça dayanıklı, dane dökmeyen, çok sert ve beyaz daneli, bin dane ağırlığı 55 gr. civarında makarnalık buğday çeşidi. Eskişehir Tohum Islah İstasyonu

KUNDURU 414/44 (Triticum durum v. Hordeiforme): Uzun boylu, kışa, kurağa, yatmaya ve sürmeye orta dayanıklı, paslara dayanıksız, bin dane ağırlığı 50 gr civarında, makarnalık kalitesi orta, sert kehribar renkli makarnalık buğday çeşidi. (Ankara Zir. Arş. Ens.)

KUR: Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri.

KURU FASULYE: Ülkemizin hemen her bölgesinde üretilen tombul, çalı, horoz, dermason, Selanik, battal, şeker ve barbunya gibi çeşitleri olan bir bakliyat türü.

KURU GLUTEN (Kuru Öz): Yaş glutenin Laboratuvarında kurutma cihazı ile rutubetinin uzaklaştırılmasıyla elde edilen ve yaş glutenin yaklaşık 1/3 ağırlığında olan miktar.

KURU TARIM: Bitkilerin büyümeleri ve ürün vermeleri için gerekli olan suyun sulama ile karşılanamayacağı yerlerde uygulanan tarım sistemi.

KURUTMA: Bir ürünün bünyesindeki rutubeti uzaklaştırma. Kurumumuzda ürünlerin uzun süre sağlıklı bir şekilde muhafazası için belli bir rutubet ihtiva etmesi gerektiğinden,(maksimum % 14) mısır gibi bazı ürünler cihazla kurutularak depolanır. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Havalandırma ve Kurutma İşleri Bölümü Madde: 3, sayfa 191)

KUSURLARIN YOK EDİLMESİ İÇİN YAPILAN PAÇAL: Ürünün renk, koku, filizli, küflü, sürme, bit ve bambul yenikli, yabancı otlu vs. gibi kusurlarının ıslah veya belirsiz hale getirilmesi.

KUTLUK-94: Sap 95-100 cm boyundadır. Beyaz taneli, 1000 tane ağırlığı 34-36 gr'dır.

KÜBÜK FİT: 0,0283 M³ hacminde İngiliz Ölçü Birimi.

KÜFLENME: Uygun sıcaklık ve rutubet ortamında, küf ve fungusların gelişmesi.

KÜL FIRINI: Fırın sıcaklığı 1200C kadar ulaşabilen ve istenilen sıcaklıklarda sabit kalabilen, kül tayininde kullanılan fırın.

KÜL MİKTARI: Ürünlerin yüksek ısılarla yakılmasıyla elde edilen total mineral miktarı. **KÜL:** Yüksek ısılarla yanmayıp kalan mineral maddeler.

KÜTİN: Yaprak yüzeyinde ve tane kabuğunda su kaybını önleyen mumsu, su geçirmez madde.

LABORATUVAR KIRMA DEĞİRMENİ: Çelikten yapılmış üç kollu rotor sayesinde öğütme yapan ve öğütme iriliği değişik elekler takılarak değiştirilebilen bir değirmendir. Hububatların kimyasal analizleri için kullanılır.

LABORATUVAR UN DEĞİRMENİ: Buğdayın sedimentasyon ve öz tayinlerinde kullanılmak için gerekli unun elde edilmesinde kullanılan, kırma ve öğütme valsleri ile eleği olan küçük bir değirmen.

LACHIS-LİNE: İsrail orijinli, sert, amber renkli, Güneydoğu Anadolu için uygun beyaz yarı sert ekmeklik buğday çeşidi.

LANCER: Kışa, kurağa, yatmaya, sürme ve راستیға dayanıklı, paslara toleranslı, verimli, bin dane ağırlığı 25 gr. civarında olan, ekmeklik kırmızı sert buğday çeşidi.

LAYTER: Geniş ambarlı tek güverteli ve genelinde yükleme ve boşaltmaya ait dikmeleri ve bum baları bulunan, kendi makinesi ile yürüyen, liman içinde ve dışında yük taşıyan vasıta.

LEH: Birinden ya da bir şeyden yana olma.

LİBELLULA: İtalyan orijinli, Sakarya Zirai Araştırma Enstitüsünce ıslah edilen, kılçıksız, sık kırmızı kavuzlu, kışa, paslara ve kurağa dayanıklı, bin dane ağırlığı 35-40 gr civarında olan, Marmara Bölgesi için uygun bir ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

LİBERASYON: İthalatın serbest bırakılması.

LİGNİN: Tane kabuğunda su geçirmez madde.

LİKİDASYON: Hesap kesme, tasfiye, alacak ve borçların hesabı yapılarak mevcudun paraya çevrilmesi işlemi, bir borcun ödenmesi

LİMAN DAİRESİ: Başında liman amiri bulunan, denizcilğe ait bütün idari hizmetleri ve daha çok teknik denizcilik hizmetlerini gören idari makam.

LİMAN İŞLETMESİ: Gemilerin her türlü tehlikeden korunmuş bir halde barınmalarını ve rahat, kolay, çabuk ve ucuz yükletilip boşaltılmalarını sağlamaya yarayan her türlü tesisler ve vasıtalarla teçhiz edilmiş limanı, bir bütün halinde idare eden kurum.

LİMAN RESİM, HARÇ VE ÜCRETLERİ: Limanlarda, hizmet karşılığı olarak belirli tarifelere dayanan ücretler.

LİMAN: Gemilerin barındığı, yolcu alıp verdiği, yük alıp boşalttığı yer.

LİMBO: Gemilerin birinden diğerine yük aktarılmasını sağlamak amacıyla bordo bordoya gelerek birbirlerine yanaşma hali.

LİMİT İÇİ: Banka Şubelerinin bağlı buldukları Genel Müdürlüklerince kendilerine tahsis edilen kredi sınırı.

LİMİT: Banka veya borsa işlemlerinde tanınan değer sınırı.

LİMİTED ŞİRKET: Ortaklarının yatırdıkları anamal oranı ile sorumlu oldukları şirket türü.

LİNYE: Elektrik tesisatının bir sigorta ile bu sigortaya bağlı sortileri besleyen iletkenlerden oluşan bölümü.

LİSANS: Bir ticaret işinin yapılabilmesi için hükümetçe verilen izin, ihraç izni, beratı başkasına ait olan bir mal yapmak, bir imkanı kullanmak veya bir teknik yöntemden faydalanmak için alınmış izin.

LLOYD'S: 1681 yılında Londra'da kurulan, gemilerle ilgili sigortacılar birliği.

LOKAVT: İşveren tarafından işçilerin topluca işten çıkarılması, işverenin işi durdurması. Bir iş kolunda veya iş yerinde faaliyetin büsbütün durmasına sebep olacak tarzda işveren veya vekili tarafından kendi teşebbüsü ile veya bir teşebbüsün verdiği karara uyarak işçilerin topluca işten uzaklaştırılması.

MAAŞ: Aylık.

MAÇUNA: Ağır cisimleri veya eşyayı kaldırmak, indirmek veya aktarmak gibi hizmetlerde kullanılan denizde teknede veya karada tekerlekli olarak çalışabilen kaldırıcı alet, vinç.

MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK: Herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubu.

MAĞAZA: İçinde ticaret yapılan büyük dükkân, eşya ve zahire deposu.

MAHAL: Yer.

MAHCUR: Kısıtlı. Hâkim tarafından hacir altına alınan kimse. **MAHCUZ:** Haczedilen, hacizli.

MAHÇUZ MAL: Kullanılması mahkeme kararı ile yasaklanmış mal.

MAHDUT MESULİYET: Ortakların alacaklılara karşı sorumluluğunu kendi hisseleri ile sınırlama.

MAHFUZ LİMAN: Kıyıda denize doğru yapılan mendirek veya kıyı ile bağlı olmaksızın denizin ortasına yapılan dalgakıran tertibatlı liman.

MAHFUZ: Saklı, muhafaza altına alınmış.

MAHRUKAT: Yakılacak madde.

MAHSUP: Hesap olunmuş, sayılmış. Bir alacağın borca sayılması suretiyle borcun tamamen veya kısmen kaldırılması.

MAHSÜL: Ürün.

MAKARNALIK BUĞDAY: Tane rengi kırmızı veya kehribar sarısı, uzunca, sert ve camsı yapıda, ince kabuklu, proteince zengin irmik verimi yüksek durum cinsi buğday.

MAKBUZ SENEDİ: Emtia senetlerinden biri olan makbuz senedi, çeşitli türden malların kolayca devredilmesi amacı ile umumi mağazalar tarafından çıkarılan kıymetli evraktır.

MAKBUZ: Alınan mal ya da para karşılığı verilen imzalı belge.

MAKEDONYA: İthal, kılçıksız, beyaz kavuzlu, verimli, kışa dayanıklı, ekmeklik kalitesi iyi, bin dane ağırlığı 40 gr. civarında olan bir ekmeklik kırmızı sert buğday çeşidi.

MAKSİMUM: Değişen bir değer varabileceği en yüksek değer.

MAKTA KESİT ALETİ: Makarnalık buğdaylarda züccaci tane tespitinde kullanılan ve buğday tanelerini enine kesen bir alet.

MAL: Bir toplumun belli sayıdaki kişilerinin pazarda satmak için sürekli olarak ürettikleri ve her zaman üretebilecekleri toplumsal değişirme değeri. Kurumumuzda stoklu ürünleri belirtmek için kimi zaman kullanılır

MALİ TABLO: Bilânço, gelir tablosu, nakit akış tablosu, öz kaynaklar değişim tablosu, kar dağıtım tablosu ile bu tablolara ilişkin dip notları ve açıklamaları kapsayan tablo.

MALİ YIL: Devlet bütçesi için uygulanan yıl. **MALİK:** Sahip.

MALİYE: Ekonominin, gelir tahakkuk ve tahsili ile ödemeler ve vergiler konularını inceleyen bilim dalı.

MALİYET ANALİZİ: Maliyetlerin kendilerini oluşturan maliyet unsurlarına ayrıştırılmasıdır.

MALİYET BEDELİ: İktisadi bir kıymetli çeşitli üretim ve dağıtım dönemlerinde iktisap edilmesi ya da değerinin artırılmasına kadar o mala yapılmış olan harcamaların tümü.

MALİYET DEĞERİ: Bir malın satın alınması ya da değerinin artırılması nedeniyle yapılan harcamaların toplamı.

MALİYET KOŞULLARI: Bir malı üretmek için gerekli etmenlerin tümü. **MALİYET:** Bir malın üretim giderlerinin toplamı.

MALT: Biracılık sanayisinde kullanılan, çimlendirilmiş arpadan elde edilen ürün.

MALTLIK ARPA: Bira yapımında kullanılan, malt yapımına uygun şartları taşıyan ince kavuzlu arpa türü.

MALZEME: TMO'nun alım, satış ve her türlü idari ve işletme faaliyetleri için gerekli muhafaza, ambalaj, kırtasiye, büro malzemeleri, melbusat, döşeme-demirbaşlar ile benzeri yardımcı araç ve gereçlerdir.

MAMELEK: Bir kimsenin sahip olduğu para ile ölçülebilen mal hak ve borçlarının tamamı

MAMÜL: İşlenerek mal haline getirilmiş ürün.

MANİFESTO: Gemi ile nakledilen yükün neden ibaret olduğunu gösteren ve varılan yerin gümrük idaresine yapılan beyan.

MANİPLASYON: Yükleme, boşaltma, aktarma vb.

MANİTAL: Grubu içinde en kısa ve en dolgun taneli yapıya sahip olan bir ekmeklik beyaz sert buğday çeşidi.

MANTAR(FUNGUS): Hücre çekirdeği olan, parazit, saprofit yada simbiyoz olarak yaşayan, klorofilsiz, zehirli ya da zehirsiz canlı yapı .

MARABA: Ortakçı, yarıcı, yanaşma.

MARŞANDİZ TRENI: Demiryolu nakliyatında sadece yük ve eşya taşımaya tahsis edilmiş yük vagonlarından oluşan katar.

MARŞANDİZ VAGONU: Her türlü yük taşımaya mahsus vagon. **MASRAF:** Gider, harcanan para. **MATLUBAT:** Alacakların

tümü. **MATLUP:** Alacak.

MATRAH: Vergiye esas olan, üzerinden vergi hesaplanan, vergi konan ve para ile ölçülebilen değerlerin tümü.

MAVNA: Ahşap veya çelikten yapılmış ve römorkör tarafından çekilen düz güverteli ve yük taşımakta kullanılan deniz aracı.

MAYA: Ekmek yapımında kullanılan canlı yada ölü tek hücreli mantar yada bakteriler. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

MAYDÜ: Modern açık yığın depolama ünitesi. Kuruluşumuzda hububat depolamakta kullanılan depo türü olup, oval ve yuvarlak şekilli olabilmektedir (2.500-5.000-10.000 ton kapasitelidir.) Oval tiplerde ürünü depoya kamyon boşaltır, yuvarlak tiplerde ise tremi vardır.

MAYİİ MAHRUKAT: Akaryakıt. **MEBLAĞ:** Para miktarı, tutar. **MECMUU:** Toplanmış, bir araya getirilmiş, tümü. **MECUR:** Kiralanan.

MEDARI TATBİK: Tetkiki esas, uygulamaya elverişli.

MEDDÜCEZİR (GEL GİT): Ay çekimi nedeniyle denizin yükselip alçalması.

MEHİL: Müddet, vade, ek süre, önel.

MEKANİZE UFKİ DEPO (MUD): On bin ton ürün stoklanabilen, havalandırma sistemi bulunan, mekanik olarak doldurulup seyyar elevatorlerle boşaltılan, çelik konstrüksiyonlu beton depo.

MELAMİR: Pelemir.

MELEZ: Herhangi bir karakter yönünden farklı iki arı dölün çaprazlanması sonucu oluşan heterozigot döl. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

MELHUZ: Akla gelebilen, olabilen, düşünülebilen.

MEMNUİYET: Yasak olma, yasak edilme durumu.

MEMUR: Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerinde, genel idare esaslarına göre, bir ücret mukabilinde devletin asli ve sürekli kamu hizmetlerini kamu gücünü kullanarak ifa ile görevli kişilerdir.

MENDİREK: Bkz. Dalgakıran.

MENKUL KIYMET: Taşınabilir mal.

MENSUCAT: Dokunmuş mallar.

MENŞE ŞEHADETNAME: Herhangi bir malın yapıldığı ve üretildiği menşe ülkeyi belirtmek amacıyla düzenlenen belgelerdir.

MENŞE: Orijin, kaynak, soy

MER'İ: Yürürlükte olan.

MERCİMEK: Pul, sıra, kabuklu kırmızı ve kara gibi çeşitleri olan yurdumuzun hemen her yerinde üretilen insan beslenmesi için önemli olan, Kuruluşumuzca çeşitli yıllarda alımı yapılan bir bakliyat.

MESAFE NAVLUNU: Taşımalarda geminin herhangi bir sebeple risk alması durumuna karşılık taşıtanın aşılan mesafenin tüm yolculuğa olan oranına göre ödediği para miktarı.

MESAFE: İki nokta arasındaki uzaklık. **MESAJERİ:** Vapurla süratli olarak eşya nakli.

MESLEK: Bir kimsenin yaşamına gereken parayı sağlamak için seçtiği, tuttuğu iş, **META:** Mal, ürün.

METEOROLOJİ: Hava olaylarını inceleyen bilim dalı. **MEVDUAT:** Bankaya yatırılan para.

MEVSİM İŞSİZLİĞİ: Doğa koşullarına bağlı olan işlerde bu koşulların elvermemelerinden doğan işsizlik.

MEVZİLİ: Kısmi.

MEZKÜR STOK: Adı geçen, bahsedilen, kayıt altında olan stok.

MISIR (Zea mays L.): Üretim bakımından genel olarak dünya da buğdaydan sonra ikinci sırayı alan, tahıllar içinde dünya da en yüksek verim ortalamasına sahip, at dişi, ,sert, unlu, şeker, cin, mumlu, kavuzlu, gibi çeşitleri olan bir tahıl.

MİCROJET: Depo dezenfeksiyon işlemlerinde kullanılan soğuk sisleme cihazı.

MİKROORGANİZMA: Gözle görülemeyen ancak mikroskop altında büyütülerek görülebilen tek hücreli küçük canlılardır.(Mayalar, bakteriler ve küf mantarları olmak üzere 3 gruba ayrılırlar.)

MİKST GEMİLER: Önceden yapılan ve ilan edilen bir yolculuk planı dâhilinde, belli hatlarda belli saatlerde belli limanlara uğramak ve kalkmak suretiyle düzenli sefer yapan gemiler.

MİLLİ GELİR: Bir ülkede belli dönemlerde üretilen mal ve hizmetlerin, üretimine katılan üretim faktörlerinin (emek, sermaye, toprak ve müteşebbis) üretime katılmaları karşılığında aldıkları payların (ücret, kar, faiz, kira) ve dolayısıyla nihai mal ve hizmetlerin toplam parasal değeridir. Bir ulusun bir yıl içinde ürettiği toplam değer.

MINİMUM ÜCRET: Çalışana verilebilecek en az ücret, asgari ücret.

MINİMUM: Değişen bir değer inebileceği en düşük değer. Asgari değer.

MİRAS: Öleden kalan mal ve para.

MOMCHİL: Kılıksız, beyaz kavuzlu, orta boylu, kısa, kurağa, paslara ve kurağa dayanıklı, tane dökmez, verimli, bin dane ağırlığı 43 gr civarında olan ekmeçlik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

MONOKÜLTÜR: Tek türde tarım.

MONOPOL: Piyasada tek bir satıcının olduğu tekeliçi firma.

MONTAJ SANAYİ: İthal edilen yabancı malı, parçaları birleştirip satışa çıkarma yolu ile gerçekleştirilen sanayii.

MONTAJ: Kurma, parçaları birleştirme.

MORFİN HİDROKLORÜR: Morfinin, hidroklorür asitle tuz formu verilmiş bir türevi. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 29)

MORFİN SÜLFAT: Morfinin, sülfirik asitle tuz formu verilmiş bir türevi. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 29)

MORFİN: Haşhaş kapsülünde (papaver somniferum) en fazla bulunan alkaloid'tir. (Haşhaş Alk. İşl. İzah namesi Madde:45, sayfa 26)

MOSTRA: Göstermelik, örnek.

MUACCEL: Peşin, hemen ödenmesi gereken.

MUAYENE: Uğraşı konumuza giren ürünlerin evsafını ve durumunu tespit etmek amacıyla çeşitli aletlerle veya yalnızca duyu organlarıyla yapılan işleme denir.

MUDİ: Bankaya para yatıran.

MUGAYİR: Aykırı, uygun olmayan.

MUHAFAZA: 1. Koruma, saklama. 2. Depolama süresince, depolanan ürünün miktar ve kalite yönünden bir değışime uğramaması için gerekli tüm önlemlerin alınması işlemidir.

MUHASEBE: Hesap görme. **MUHİK SEBEB:** Haklı sebep. **MUKABİL:**

Karşılık.

MUKADDEM: Önde olan, önceki, üstün. **MUKAVELE:** Bkz. sözleşme. **MUKRİZ:** Borç

veren.

MUNASALAT LİMANI: Varma limanı, bir navlun sözleşmesine göre yolculuğun sona ereceğı liman.

MURAKIP: denetçi

MURİS: Miras bırakan.

MURTABİT: Bağlı, irtibatlı.

MUŞAMBALI YİĞİN: Teşkilatımızda buğday, arpa, çavdar ve yulafın açığa depolanması amacıyla iç genişliği 6,5 m. yüksekliği 1,6 m. ve 8x8 m. ebadında muşambalar kullanılarak tekniğine göre yapılan depolama şekli. . (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 10, sayfa 76)

MUTABAKAT: Fikir birliği içinde olma.

MUTALEBE: Bir hakkın, içeriğı itibariyle o hak sahibine verdiği bir talep hakkı. **MUTAZARRİR:** Zarar görmüş, zarara uğramış.

MUTLAK BUTLAN: Temelden bozukluk. Kamu düzenine, ahlaka, adaba aykırı olması veya zorunlu şartlardan birinin olmaması nedeniyle taraflarca geçersizlikleri ileri sürülebilen ve hiçbir zaman geçerli olamayacak doğuştan batıl hukuki işlemler.

MUTLAK NEM: Belli bir sıcaklık derecesinde 1 m3 havada bulunan su buharının gram olarak ağırlığı.

MUVAKKAT TEMİNAT: Bkz. geçici teminat.

MUVAZAA: Gerçeğı gizleyerek yalandan iş görme, danışık ve gizli anlaşma. **MÜBADELE:** Değiş tokuş. **MÜBAYA:** Satın alma.

MÜCBİR SEBEP: Önceden bilinmesi ve önüne geçilmesi olanaksız, borcun yerine getirilmesine engel, borçlunun iradesi dışında gelişen beklenmedik olaylar.

MÜCBİR: Kaçınılmaz neden, sezilemeyen ve karşı konulamayan sebep.

MÜDAHALE DÖNEMİ (Intervention Period): Avrupa Birliğinde Hububat için; İtalya - İspanya - Yunanistan - Portekiz'de müdahale dönemi 1 Ağustos / 30 Nisan, Finlandiya ve İsveç'te 1 Aralık / 30 Haziran, diğer ülkelerde ise 1 Kasım / 31 Mayıs olarak belirlenmiştir. Çeltik için ise müdahale dönemi 1 Nisan /31 Temmuz'dur.

MÜDAHALE FİYATI fiyatı (Intervention price): Ortak Tarım Politikası çerçevesinde temel tarım ürünleri fiyatlarının ancak önceden belirlenmiş sabit sınıra kadar düşmesine izin verilir. Asgari garanti edilen bu fiyata müdahale fiyatı adı verilir.

MÜESSESE: Bir ticaret işi için kurulan kurum.

MÜKELLEF: Kendisine yükletilen bir külfeti, bir görevi veya bir şartı yerine getirmesi gereken kişi veya kurum.

MÜKELLEFİYET: Genel olarak bir şahsa veya bir kuruma yükletilen bir külfet, bir görev, bir şart.

MÜLK: Sahip olunan taşınmaz mal. **MÜLKİYET:** Sahip olma.

MÜMESSİL: Bir firma ya da tüccar adına davranma yetkisini taşıyan kişi. **MÜMEYYİZ:** Yaptığı hareketin anlamını bilen ve ona göre hareket eden kimse **MÜNAVEBE:** Dönüşümlü, nöbetleşe.

MÜNFESİH: Fesih edilmiş, hükümsüz hale getirilmiş, bozulmuş. **MÜPHEM:** Anlaşılamayacak kadar kapalı söz.

MÜRFAAA: Yargıtay ve Danıştay da açılmış olan davalarda, tarafların duruşmada bulunarak davayı anlatması.

MÜRETTEBAT: Gemi ve uçaklarda bulunan personel.

MÜRSELÜNİLEYH: Gönderilen.

MÜRSİL: Gönderen.

MÜRURİYE: Gemilerin kanaldan veya köprülerden geçiş ücreti.

MÜRURU ZAMAN: Zaman aşımı, bir hakkın belli bir zaman geçtikten sonra istenemeyecek duruma düşmesi.

MÜSTACEL: Acele, ivedi.

MÜSTAHSİL: Bkz. Üretici.

MÜSTAKİL: Tek başına, bağımsız.

MÜSTECİR: Kiracı

MÜSTEHLİK: Tüketici.

MÜŞTEREK BORÇ: Alacaklıya karşı iki ya da daha çok borçluların eşit sorumluluk taşıdıkları borç.

MÜŞTERİ: Alıcı.

MÜTEAHHİT: Bir işi belli bir çıkar karşılığı yapmayı üstüne alan kişi. **MÜTECANİS:** Birbirine benzeyen, ebatları birbirine yakın olan. **MÜTEMMİM:** Bir şeyin esas unsuru olan şey, tamamlayıcı, bütünleyici. **MÜTENAKIZ:** Çelişkili, zıt.

MÜTERAKKİ VERGİ: Matrahı çoğaldıkça oranı artan vergi.

MÜTESELSİL ALACAKLI: Bir şey veya hakkın tamamını istemeye hakkı olan birden fazla alacaklılar.

MÜTESELSİL BORÇ: Birden fazla borçlunun, her birinin ayrı ayrı tamamından sorumlu olduğu borç.

MÜTESELSİL KEFİL: Birbirlerine bağlı olarak kefil olan kimselerden her biri. **MÜTESELSİL:** Zincirleme, birbirine bağlı olan.

MÜTEŞEBBİS (GİRİŞİMCİ): Bir ticaret ya da sanayii işine girişen kimse, (üretim faktörü)

NAGEV: Kırmızı renkli, iri taneli ve orta sertlikte bir çeşittir. 1000 tane ağırlığı 38 gr'dır. Soğuğa ve kurağa dayanımı iyidir. Ekmeklik kalitesi ve verimi iyidir. Kahverengi pasa ve septoria'a karşı dayanıklı, sarı pasa orta dayanıklı ekmeklik buğday çeşidi. Toras Gübre San. Ve Kimya End. A.Ş. 2002

NAİP: Vekil, geçici olarak birinin yerine geçmek.

NAKDİ TEMİNAT: Müteahhidin üstüne aldığı işi zamanında ya da şartnameye uygun olarak bitirememesi halinde alınacak cezayı karşılamak üzere peşinen yatırdığı para.

NAKİT: Para.

NAKLİYAT İŞLETMELERİ: Kara, deniz ve hava yollarında her türlü nakliyat işi ile meşgul olan ticari birimler.

NAKLİYAT SİGORTASI: Taşınan mal ile taşıma aracının olası zararlarına karşı yapılan sigorta.

NAKLİYAT: İnsan, hayvan veya eşyanın kara, demir, deniz ve hava yolu araçları ile bir yerden başka bir yere taşınması.

NAKLİYE KOMİSYONCUSU: Ücret karşılığında kendi namına veya bir başkası namına nakliyat işi yapan kimse.

NAKLİYE MÜTEAHHİDİ: Ücret karşılığında nakliye sözleşmesine göre nakliyat işini üzerine alan kimse.

NAKLİYE SENEDİ: Malı taşıyan tarafından iki nüsha olarak tanzim ve imza edilen ve malın ne şekilde nakledileceğini, teslim ve teslim şartlarını gösteren belge.

NAKLİYE: Taşıma işi ve bu iş için ödenen para.

NAKLİYECİ: Taşıma işini yapan kimse.

NAKZETMEK: Bozmak.

NAMA MUHARRER: Üstünde adı yazılı bulunana ödenmesi gereken senet.

NARH: Satılan mallar için hükümetçe saptanan en yüksek satış fiyatı.

NAVLUN MUKAVELESİ: Gemi ile yapılan taşımalarda, taşıma ile ilgili tüm hukuki ve ticari şartların belirtildiği sözleşme.

NAVLUN: Gemi kirası, yük ve yolcuların verdiği taşıma parası.

NAZIM HESAP: Yardımcı hesap.

NEHİR NAKLİYATI: Akarsularda yapılan nakliyat işi.

NEHİR YOLU: Nehir nakliyatında gidiş geliş yolu olarak faydalanılan akarsular. **NEM TAYİN CİHAZI:** Bkz.: Rutubet Tayin Cihazı **NEM:**

Rutubet, havadaki su buharı.

NET KÂR Bir işletmenin, bütün masrafları çıktıktan sonra kalan kazancı.

NET TONİLATO: Geminin yük ve yolcu taşımaya imkân vermeyen kısımlarının gross tonilato'dan çıkartılmasından sonra kalan hacmi.

NET: Kesintiler çıktıktan sonra kalan kısım.

NEV'İ PAÇALI: Aynı cinsten fakat ayrı ayrı neviden olan hububatın birbiri ile karşılaştırılmasından meydana gelen paçal. (A.M.İ. İ. TEM. K.İ.İ.PAÇ. İŞ. BÖL. Madde:14 Sayfa 249)

NEV'İ: Tür

NEZ'ETMEK: Kaldırmak, ayırmak. **NEZARET:** Bakma, gözetme, gözetim. **NİSBI**

BUTLAN: Sakatlık.

NİSBI ÇÜRÜKLÜK: Bir hukuki işlemde, belli kişilerin iradelerini gerektiren hallerde bu şartın olmaması durumu.

NİSBI NEM: Belli bir sıcaklık derecesinde, 1 m3 havada bulunan su buharı miktarının, aynı sıcaklık derecesinde 1 m3 havayı doymun hale getiren su buharı miktarına oranı.

NİŞASTA: Tahıl tanelerinin unu kısmında bulunan, amiloz ve amilopektinlerin glikozit bağlarıyla bağlanmasından meydana gelen bir karbonhidrat.

NİZASIZ: Çekışmesiz, ihtilafsız.

NODA: Kuruluşumuzdaki bazı işyerlerinde açıkta ürün muhafaza etmek amacıyla kullanılan ve arazinin durumuna göre uzunluk ve genişliği değişen, yüksekliği 3 metreyi geçmeyen, tabanı beton veya toprak, yan duvarları taş veya briket olan, ürün dolduktan sonra üzeri muşamba ile kapatılan muhafaza yeri. . (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 10, sayfa 77)

NOHUT: Ülkemizde daha çok İç Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yetiştirilen koçbaşı, leblebik(kuşbaşı), yuvarlak gibi ana çeşitlerinin yanında tırtıllı, kırmızı, kahverengi, alaca, küçük, bezelyemsi, kabak ve siyah gibi alt varyete çeşitleri bulunan Kuruluşumuzca çeşitli yıllarda alımı yapılan bakliyat.

NOKSANLIK: Teşkilatımızda, depoya veya yığına stoklanan veya bir yerden bir yere taşınan ürünlerin tasfiye edilmeleri sonucu çeşitli sebeplerle miktarlarının azalması.

NOMİNAL DEĞER: Değerli kâğıtların üstünde yazılı olan değer.

NORM KADRO: Bir teşkilatta benzer nitelikteki görevlerden oluşan işin yürütülmesine imkân verecek idari yapının, amaca göre belli bir tip halinde kurallı duruma getirilmesi ve düzenlenmesidir.

NUMUNE ALMA: Bir ürünün içinden, o ürünün tamamının ortalama niteliklerini mümkün olduğu kadar tam temsil edecek şekilde parça alınması işlemi.

NUMUNE BÖLÜCÜ: Çeşitli amaçlar için alınan numuneleri, eşit şekilde bölen ve analiz için istenen miktara indiren alet.

NUMUNE TORBASI: Herhangi bir nedenle alınan numunelerin taşınmaları, analiz için uzun süre muhafaza edilmeleri amacıyla içine konuldukları, bezden yapılan ve her Bölge Müdürlüğü için farklı renkte imal edilen 5 veya 2 kg. lık torba.

NUMUNE: Partisinin veya stokunun tüm niteliklerini içeren ve temsil eden, analiz için ayrılan bir miktar ürün.

NURKENT: Sap dik ve orta uzundur. Kılçıklı, başak rengi beyazdır. Tane beyaz elips şeklinde, karın çizgisi az derin dar, yanak dolgun, yarı sert, 1000 tane ağırlığı 30-35 gr'dır. Soğuğa ve Kurağa dayanıklılığı iyi. Sürmeye karşı hassas, sarı pasa mukavim, ekmeklik buğday çeşidi. (Güneydoğu Anadolu Tar. Arş. Ens. / Diyarbakır. 2002)

NÜSHA: Birbirinin aynı olan yazılı metin.

OESKAYA 51 : Rusya Federasyonu orijinli, kılçıklı, beyaz kavuzlu, orta-uzun ve sık başaklı, kışa ve kurağa dayanıklı, verimli, yüksek rakımlı yerler için uygun, hastalıklara orta dayanıklı, ekmeklik kalitesi iyi, Doğu Anadolu Bölgesi için uygun, bin dane ağırlığı 35 gr. civarında Anadolu kırmızı sert ekmeklik buğday çeşidi.

OFİS: İşyeri, Daire, büro, alım satım yeri, Toprak Mahsulleri Ofisinde personel tarafından Genel Müdürlüğün bütünü veya herhangi bir birimini ifade etmek amacıyla kullanılır.

OLGUNLAŞMA: Hububat tanesinin yetiştirme evresinin son bölümü, tanedeki su oranının % 7-14 arasında olduğu, tanenin bitkiyle olan beslenme bağlantısı kesilmiş olup, hasat edilmesi gereken dönem.

ONÜÇ (13) MELEZ: Orta Anadolu Bölgesi şartlarına uygun, rengi diğer beyaz çeşitlere göre daha koyu ekmeklik beyaz sert buğday çeşidi.

OPIUM POWDER: Toz haldeki afyon sakızı.

OPIUM: Haşhaş kapsülünün (papa ver somniferum) yaş iken çizilmesi ile elde edilen sakızimsı, alkaloid karışımı içeren afyondur.

OPSIYON: Bir alım-satım işleminde kesin kararın bildirilmesi için alıcı ile satıcı arasında tanınan süre veya mal miktarı.

OPTİMUM: Değişebilen birçok niceliğin sonucu etkileyen en uygun değeri.

ORDİNO: Denizyolu ile yapılan taşımalarda acenteden alınan ve malın teslim alındığına ilişkin bir nüshası gemi kaptanına verilen belge.

ORGANİK MADDE: Doğal olarak bulunmayan canlı organizmalar tarafından yapılan maddeler.

ORGANİZASYON: Teşebbüs, girişim, planlama, düzenleme, tertipleme ve hazırlama

ORSO:(Triticum aestivum v. Erythrospermum) Beyaz sık başaklı, kılçıklı, kışa, yatmaya, dane dökmeye, hastalıklara dayanıklı, yüksek verimli, bin dane ağırlığı 28-29 gr. olan ekmeklik kalitesi düşük bir ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

ORTAK GÜMRÜK TARİFESİ (Common Customs Tariff): Ortak Gümrük Tarifesi her yıl, bir Konsey Tüzüğü ekinde yayınlanan Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkelere uyguladığı gümrük tarifesidir.

ORTAK TARIM POLİTİKASI (Common Agricultural Policy): Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tarım politikalarının tek Pazar, topluluk tercihi ve ortak mali sorumluluk ilkelerine dayalı olarak gerek ekonomik gerek siyasi anlamda ortak bir çerçevede yönetilmesine ilişkin politikadır.

ORTAKÇILIK: Topraksız köylülerin başkalarının toprağında çalışmalarını biçimi. **ORTAKLAŞA MÜLKİYET:** Toplum olarak sahip olma.

ORTALAMA VERİM: Bir malın üretilen miktarının, bunu meydana getirmek için gerekli üretim faktörlerine bölünmesiyle bulunan üretim miktarıdır.

ORUN: Peleminir.

OTOMASYON: Makinelerin denetiminin yine makinelerce yapılması işi.

ÖDEME KURUMU (Paying Agency): Avrupa Birliğinde, ödemelerin gerçekleştirilme-sinden önce, ödemeye konu faaliyetlerin piyasa düzenlerine uygunluğunu, ödemelerin doğru yapıp yapılmadığını, muhasebe kurallarına ve belge düzenine uyulup uyulmadığını kontrol eden ve müdahale alımlarından, doğrudan gelir ödemelerinden, ihracat geri ödemelerinden sorumlu akredite kuruluşlardır. Bu kuruluşlar üç temel fonksiyonu bir yapıda barındırabileceği gibi ayrı ayrı veya birleşik yapıda olabilir. (örnek: Fransa'da ONIC, Polonya'da ARR gibi) .

ÖDENEK: Bir iş için ayrılan para.

ÖDENMİŞ SERMAYE: Hissedarların bir şirkete mal, para ya da hizmet olarak bilfiil yatırdıkları ana mal.

ÖDÜNÇ: Borç olarak alınan mal ya da para.

ÖLÜ NAVLUN: Bir navlun sözleşmesi çerçevesinde taşıtan, gemiye yüklenmesi kararlaştırılmış yükün tamamını yüklemeyi veya bekleme süresi sonuna kadar yüklemeyi tamamlayamaz ise taşıyan, bekleme süresi sonunda gemiyi yola çıkarsa dahi taşınmayan yükler için alınan navlun ücreti.

ÖZ KABARMA: Buğday glüteninin su alarak şişmesi.

ÖZ KAYNAK: Bir işletme sahip veya ortaklarının bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye.

ÖZ KURUTMA CİHAZI: Laboratuvarında, teflon kaplı yüzeyler arasında sabit sıcaklık sağlayarak yaş özü (glütini) kurutmada kullanılan bir cihaz.

ÖZ: (Gluten) Buğday proteinlerinden gliadin ve glutenin'in su alarak şişmek suretiyle oluşturduğu elastik bir madde.

ÖZEL ETÜD NUMUNESİ: Çeşitli nedenlerle özellik arz eden ve inceleme, araştırma gerektiren partilerden alınan numune.

ÖZEL MÜLKİYET: Özel kişilerin mülkiyeti.

ÖZEL SEKTÖR: Özel anamal sahiplerinin bulunduğu sektör.

ÖZEL SONDA: Altı metreye kadar yüksekliği olan yığma halindeki stoklardan primer numuneleri almak için kullanılan sonda.(Pnömatik sonda)

ÖZEL TEŞEBBÜS: Özel anamalla kurulmuş işletme.

PAÇAL NUMUNE: Bir partiden alınan primer(ilk, alt) numunelerin bir araya getirilmesi ve homojen bir şekilde karıştırılmasıyla elde edilen numune. 5 kg'dan az olamaz.

PAÇAL: Amaca uygun emtia elde edebilmek için cinsleri, neveleri veya kaliteleri değişik olan malların birbirleri ile karıştırılması. (A.M.İ. İ Tem. K.İ.İ.Paç. Bölümü madde 13, sayfa 246)

PAHA: Fiyat, eder, değer.

PALAMAR ÜCRETİ: İskeleyle veya rıhtıma yanaşan gemilerin bağlanmaları durumunda, alınan ücret.

PALAMAR: Rıhtımlara yanaşan gemilerin rıhtımların ön kenarlarına yakın bulunan halkalarına veya şamandıralarına bağlanması için kullanılan halat.

PALANDÖKEN-97: Bitki boyu uzun, Başaklar orta sık yoğunlukta, iğ şeklinde, beyaz ve kılıçlıdır. Daneler yumurta şeklinde ve beyazdır. 1000 tane ağırlığı 34 gr'dır. Kışık olan çeşidin soğuğa dayanımı iyidir. Yapay ve doğal koşullarda, kahverengi pasa orta dayanıklı, diğer pas ve hastalıklara ise dayanıklı ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Doğu Anadolu Tar. Arş. Ens. /Erzurum 1997)

PAMUKOVA-97: Bitki boyu orta uzunlukta, başaklar beyaz renkli, kılıçlı, daneler yumurta şeklinde ve kırmızıdır. 1000 tane ağırlığı 34 gr'dır. Soğuğa ve kurağa dayanımı iyi olan çeşit yatmaya orta dayanıklıdır. Yapay ve doğal koşullarda sarı ve kahverengi pasa dayanıklı ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi. (Sakarya Tar. Bit. Arş. Ens.)

PANAYIR: Sergi niteliğinde büyük pazar.

PANDAS: İtalyan orijinli, kılıçlı, çıplak beyaz kavuzlu, soğuğa, yatmaya, kahverengi pasa toleranslı, bin dane ağırlığı 35 gr. civarında olan, Çukurova, Ege, Marmara ve Karadeniz Bölgeleri için uygun bir ekmeklik kırmızı sert buğday çeşidi.

PARAZİT (ASALAK): Başka bir canlı varlığın içinde veya üzerinde ve onun zararına yaşayan organizmalar.

PARSEL: İmar yasasına göre ayrılıp sınırlanmış toprak parçası. **PARTİ:** Bütünden ayrılmış bölüm parça

PAS: Bitkilerde özellikle buğdaygillerde pucciniaceae familyasına bağlı mantarların yaptığı ve çeşitli şekillerde görülen bir hastalık.

PASAPORT: Bir kişiye yabancı ülkelere kimliğini ispat ve serbest seyahatini temin etmek üzere yetkili makamlarca verilen resmi evrak.

PASAVAN: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile komşu ülkeler arasında yapılmış ve yapılacak olan anlaşmalarla belirlenen hudut bölgesi dâhilinde geçerli olmak üzere ücretsiz verilen giriş-çıkış evrakı.

PATENT: Tek elden yapılması istenen bir iş için verilen onay. **PATOJEN:** Hastalık yapıcı özelliği olan

mikroorganizma. **PATRON:** Mal sahibi, sermayedar. **PAZAR:** Satış yeri.

PAZARLIK: Malın fiyatı üstünde alıcı ile satıcı arasındaki çekişme.

PEARSON KARESİ: İstenilen özelliklere sahip bir paçal elde edebilmek için iki ayrı ürünün hangi oranlarda birbirleri ile karıştırılacağıının tespitinde kullanılan metot.

PEHLİVAN: Sapları orta uzunlukta, başaklar beyaz, Dane, dış görünüş olarak Bezostajaya benzer fakat rengi daha koyu kırmızı olup taneleri daha iricedir. Ekmeklik kalitesi iyidir. 1000 tane ağırlığı 36-37 gr'dır. Yapay ve doğal koşullarda sarı pasa dayanıklı, sürmeye hassas, kahverengi pasa toleranslı kırmızı yarı sert ekmeklik buğday çeşidi. (Trakya Tar. Arş. Ens. Edirne 1988)

PELEMİR (cephalaria syriaca):Yabancı ot tohumu.

PENJAMO 62(Triticum aestivum v. Erythrosperrum): Meksika orijinli, yazlık, uzun boylu, kışa duyarlı, kılıçlı, beyaz ve uzun başaklı, ekmeklik kalitesi orta, Güneydoğu Bölgesi için uygun bir kırmızı ekmeklik yarı sert buğday çeşidi.

PERAKENDE: Tek tek yapılan satış.

PERDELİ SONDA: Stokun çeşitli katlarındaki durumunu tespit etmek amacıyla kullanılan sonda.

PERİKARP: Buğday tanesinin dış kabuk katmanlarının tamamı. **PERMİ:** İzin belgesi.

PEŞİN: Alımdan önce ya da alım sırasında ödenen.

PEY: Satış bedeline mahsup edilmek üzere önceden verilen para.

PEYGAMBER ÇİÇEĞİ: Bkz. Gelin düğmesi

PEYGAMBER DÜĞMESİ: Pelemir.

PH: Bir sıvının asit veya bazlık derecesini gösteren değer. **PITIRAK (turgeria latifolia):**Yabancı ot tohumu. **PİGMENT:**

Hücrelere özgü renk veren madde.

PİLOT BÖLGE: Herhangi bir politika ya da metodu özel ve sınırlı bir denemeye tabi tutmak amacıyla seçilen bölge.

PİRİNÇ İMALAT CETVELİ: Pirinç imalatı sırasında ve sonucunda elde edilen pirincin fiziksel özelliklerinin işlendiği cetvel.

PİRİNÇ: Bkz. çeltik.

PİŞMANLIK NAVLUNU: Önceden sözleşmesi yapılmış ancak taşıtan tarafından yolculuktan veya nakliyeden vazgeçilmesi durumunda navlunun yarısının ödenmesi.

PİYASA RAYICI: Bir malın belirli bir piyasada alınıp satıldığı fiyat.

PİYASA: Mal sürümü ile mal aranırının karşılaştıkları yer.

PLAN: Bir işin önceden tasarlanması.

PLANLAMA: Bir işin önceden saptanan plana göre düzenlenmesi.

PLANLI EKONOMİ: Toplumun ihtiyaçlarının karşılanması ve gelişmesi amacıyla güden ekonomi.

PLASMAN: Yatırım.

PLATFORM: Kurumumuzda, kamyon kaldırımlarının kamyonları kaldırdığı yüzey, araçların tartımı için üzerinde durdukları kantar yüzeyi.

PNÖMATİK: Kurumumuzdaki depolar ve yığınlar ile kamyon ve gemilerdeki dökme halindeki emtianın hava akımı ile aşağıdan yukarıya taşınmasında kullanılan sistem.

POLİÇE: Sigorta senedi.

POLİETİLENLİ TOPRAKLI YIĞIN: Kurumumuzda, açıkta hububat depolamak amacıyla kullanılan yöntemlerden biridir. (İç genişliği 6.5-8.0 m ,yastık başlarının yüksekliği 2530 cm., yastık genişliği ve tırnak uzunluğu 40-50 cm olan,1.60-1.75 cm yüksekliğe sahip olup ürünün üzerine tekrar polietilen serilerek polietilenin dış etkenlerden zarar görmemesi için 10-20 cm. kalınlığında toprak örtülerek yapılan depolama ünitesi). (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde 10, sayfa 74)

POLYETİLEN: Bir polimer türü olup, kurumumuzda genellikle açık yığınların yapımında ürünlerin muhafazası için kullanılan madde.

POPAVER SOMNİFERUM: Papaver Latince gelincik, somniferum ise uyku verici-rüya gördürücü anlamına gelmektedir. Papaver somniferum Türkiye 'de tarımı yapılan haşhaş olup; tarlalarda, kırlarda kendiliğinden yetişen gelincik ile uzaktan akrabadır. Haşhaşın, kapsül kabukları ilaç sanayinde, tohumları yağ sanayinde kullanılır.

POSTA VAGONU: Demiryollarında katarlara posta nakli ile ilgili olarak takılan vagon.

POSTA VAPURU: Önceden düzenlenen ve ilan edilen bir programa göre belirli hatlarda düzenli seferler yapan ve devlet postasını taşıyan gemi.

PRATİKA: Mahalli idareler tarafından gemi kaptanına, hastalık olmadığına dair verilen evrak.

PRİM: Genellikle zamana göre saptanmış olan, heveslendirip iş hacmini artırmak amacıyla asıl ücretin yanı sıra verilen ek ödeme, Sosyal Güvenlik kurumları kesintisi.

PRİMER NUMUNE:(Birincil, alt numune):Partinin bir yerinden alınan en az numune miktarı. En az 5 noktadan alınır.

PRİMLİ ÜCRET: İş hacmi ile orantılı olarak verilen ücret. **PRODÜKSİYON:** Üretim. **PRODÜKTİVİTE:**

Üretkenlik, verimlilik.

PROMETRE: Ürünlerin hem sıcaklık hem de rutubetlerini ölçen, seyyar veya depolara sabit olabilen cihaz.

PROSTAR: Bitki boyu 70-75 cm olan, Başaklar kılıçlı ve rengi açık sarıdır. Daneler oval şeklinde ve kırmızıdır.1000 tane ağırlığı 33-40 gr'dır. Soğuğa, kurağa ve yatmaya dayanıklıdır. Küllenmeye dayanıklı, kahverengi ve sarı pasa ise orta dayanıklı ekmeçlik buğday çeşidi. (Trakya Tar. Arş. Ens. Edirde 1999.)

PROTEİN: Amino grup asitlerden meydana gelen azotlu maddeler.

PROTESTO: Ekonomik ve hukuksal bir anlaşmazlığı saptamak için noter aracılığı ile gönderilen ihtar.

PROVİZYON: İşletme zararlarının karşılanması için ayrılan para, tahsil edilmek üzere bir bankaya verilen çekin karşılığının bulunup bulunmadığının sorulması.

PUANTAJ: Kontrol işareti.

PUSULA: Yön bulmaya yarayan alet.

PÜLVERİZATÖR: Sıvı haldeki dezenfektan ilacı, küçük zerrecikler halinde istenilen yüzeye uygulamaya yarayan alet.

RANDIMAN: Temizlenmiş ve tavllanmış 100 kısım buğdayın öğütülmesinden elde edilen unlu kısmı. Genel anlamı verimdir.

RANT: Bir malın kendiliğinden getirdiği ve dolayısıyla çalışmadan elde edilen kazanç. Doğal kaynakların üretime katılmakla elde edilen gelir.

RANTABİLİTE: Anamalla net kar arasındaki oran.

RASTIK: (Ustilago sp.) Hububat mantar hastalığı. (A.M.İ. İzah namesi, Cilt II, Sayfa 37) **RAYIÇ:** Geçerli olan fiyat.

REAKTİF ENERJİ: Ağırlıklı olarak motor, balast vb. cihazların bünyelerinde yer alan bobinlerde ortaya çıkan bir enerji türüdür. Tüketicilere bir yarar sağlamamakla birlikte Elektrik İdarelerine ait hatlar, trafolar vd. donanımı gereksiz yere işgal etmesi ve düşük kapasite ile çalışmalarına yol açması nedeniyle istenmemekte ve müşteriler tarafından sabit veya otomatik kompanzasyon sistemleri ile dengelenmesini teşvik ve tüketimini caydırmak için yaklaşık olarak son 10 yıldan beri faturalarda reaktif enerji bedeli tahakkuk ettirilmektedir.

REASÜRANS: Bir sigorta şirketinin sigorta ettiği şeyi başka bir sigorta şirketine sigorta ettirmesi.

REESKONT: İskonto edilmiş bir senedin yeniden iskonto ettirilmesi.

REEXPORT: İthal edilmiş veya yurtiçinde Serbest Dolaşım Durumunda bulunan yabancı menşeli yeni veya kullanılmış malların tekrar ihracıdır. Söz konusu malların ihracı serbesttir. Ancak ihracat teşviklerinden yararlanamaz.

REF'İ: Kaldırılma.

REFERANS: Güven artırıcı belge.

REHİN: Borcun ödenmemesi halinde alacaklı tarafından el konulmak üzere borçlu tarafından alacaklıya önceden değerli bir teminat verilmesi.

REKABET: Benzerlerinden daha çok satmak ve daha çok kar etmek için yarışma.

REKLÂM: Bir malın sürümünü sağlamak için yapılan propaganda.

REKOLTE: Yıl içinde hasat edilen ürün toplamı.

REORGANİZASYON: Kurulmuş ve çalışmakta olan bir örgütün değişen genel, yakın ve örgütsel çevre koşullarına göre yeniden düzenlenmesi ve değiştirilmesi çabalarının tümüdür. Yeniden yapılanma.

RESMÎ KUR: Yerli para ile yabancı para arasında devletçe saptanan oran.

RIHTIM VE PALAMAR ÜCRETİ: İskele veya rıhtıma yanaşan veya mendirek dâhiline giren her çeşit makineli, yelkenli veya yelkensizdeniz vasıtalarından kalış ve hareket günleri dâhil demirleme, palamar ve şamandıraya bağlanması ile ilgili alınan ücret.

RIHTIM: Bir limanda eşya yüklemeye veya boşaltmaya, yolcu indirme ve bindirmeye yarayan üstü düzenlenmiş tesisler.

RİAYET: Uyuma, itibar, sayma, gözetme.

RİSK: Zarara uğrama tehlikesi.

RİSTURN: Masraflar çıkarıldıktan ve ihtiyatlar ayrıldıktan sonra ortaklara ödenen fazlalık. **RİZİKO:** Bkz. Risk.

RORO: Araç taşıyan ve araçların kendi kabiliyetleriyle gemiye çıkıp girmelerini sağlayabilen kapaklara haiz gemi.

ROZET DÖNEMİ: Haşhaşın gelişim seyri içinde kotiledon yapraklardan sonra oluşan 6-8 yapraklı dönem.

RÖLE: Bir veya birden fazla elektrik kumanda veya sinyal devresini otomatik olarak açıp kapamaya yarayan cihaz.

RÖMORK: Taşıma işleminde kullanılan, çekilen ya da itilen vasıta.

RÖMORKAJ: Gemilerin diğer gemi yedeğinde çekilmesi.

RÖMORKÖR: Başka bir gemi ya da arabayı yedeğinde götüren gemi ya da araç.

RUHSAT: Bir işin yapılması için verilen izin.

RUHSATNAME: Bir işin yapılması için verilen izin belgesi.

RUTUBET TAYİN CİHAZI: Bir maddenin içindeki su miktarını belirleyen alet.

RUTUBET TAYİNİ: Ürün rutubetinin; kısa süre içerisinde seyyar ve ekspres ölçüm aletleriyle veya laboratuvar ortamında ürünün öğütülüp etüvde kurutulmasıyla tespit edilmesidir.

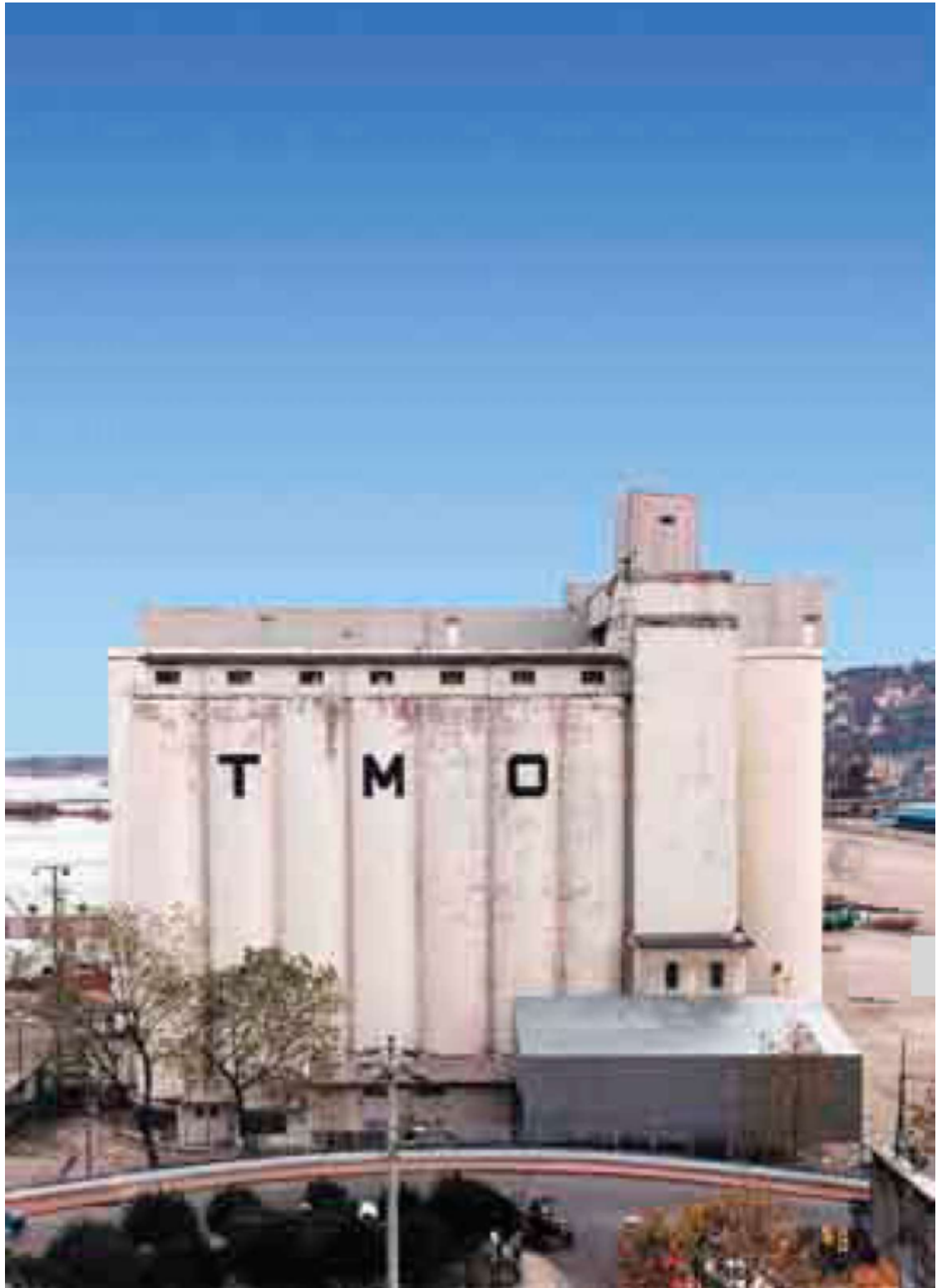
RUTUBET: Herhangi bir maddenin bünyesinde bulundurduğu su miktarıdır.

RÜCU HAKKI: Borçlunun alacaklıya ödediği bir şeyi diğer birisinden istemeye hakkı bulunması. Geri dönme hakkı.

RÜCU: Dönme, cayma.

RÜSUM: Vergiler.

RÜŞEYM: Bkz. Embriyo.

SABİT KUR: Hükümetçe saptanmış kur.

SADIR OLMAK: Çıkmak, meydana gelmek, ortaya çıkmak.

SADOVA 1: Kılıksız, beyaz kavuzlu, kışa, kurağa, pasa dayanıklı, tane dökmez, verimli, bin dane ağırlığı 46 gr. civarında ekmeklik kırmızı buğday çeşidi.

SAF SU CİHAZI: Suyun buharlaştırılıp tekrar yoğunlaştırılması esasıyla çalışan saf su üreten cihaz.

SAFİ TONAJ(NRT): Gemide doğrudan doğruya ticaret amacıyla kullanılmayan yerlerin hacim ölçüsünün brüt tondan düşüldükten sonra kalan kısmı.

SAFRA: Gemide su çekimi ve dengeyi sağlamak amacıyla bulundurulmuş su, kum veya taş gibi kıymetleri az fakat ağırlığı fazla olan maddeler.

SAGİTTARİO: Sapi sağlam, başakları kılıklıdır. Daneleri kırmızı yarı sert yapılıdır. 1000 tane ağırlığı 40-44 gr'dır. Erkenci, soğuğa dayanıklı, Pas ve Septoria'ya mukavim ekmeklik kırmızı sert buğday çeşidi. (Tasaco Tar.Tic.San.ltd.Şti. 2001)

SAKARYA 75: Yazlık karakterli, orta boylu, kurağa ve yatmaya dayanıklı, dane dökmez, kırmızı kılıklı, kırmızı çıplak kavuzlu. Ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

SAKIT OLMAK: Düşmek, hükmü kalmamak.

SAL: Kalın tahta direklerden yapılarak akarsularda yük ve yolcu taşımada kullanılan araç.

SALAŞ: Etrafı açık hangar.

SALİHLİ—92: Bitki boyu kısa, Başaklar kılıklı beyaz renktedir. Daneleri yumurta şeklinde, beyaz ve kısa tüylü. 1000 tane ağırlığı 45-48 gr. dir. Yazlık bir çeşittir, soğuğa ve kurağa mukavemeti orta, yatmaya ve dane dökme mukavemeti iyi, kara pasa dayanıklı, sarı ve kahverengi pasa orta dayanıklı makarnalık buğday çeşidi. (Ege Tar. Arş. Ens. izmir 1992.)

SAMYELİ: Gökyüzü bulutsuzken zeminin aşırı ısınması sonucu oluşan, aşırı sıcak ve kurak hafif rüzgâr.

SANA: Bitki boyu 80 cm. civarında, başakları kılıksızdır. Daneleri kırmızı renkli, Soğuğa, kurağa ve yatmaya dayanıklı yarı sert bir buğday olup, 1000 tane ağırlığı 40-42 gr. Ekmeklik yarı set buğday çeşidi. (Önder Toh. Tic.San. A.Ş./ Tekirdağ 2001)

SANAYİ: Hammaddeleri mamul madde haline getirmek için gerçekleştirilen üretim ve bu üretimde kullanılan araçların tümü.

SANCAK: Geminin sağ tarafı.

SAPA KALKMA: Kaleme kalkma veya kucak yapma da denir.

SAPAN: Yüklerin vinç kancasına takılıp kaldırılabilmesi için kullanılan vasıta.

SAP-SAMAN: Ürünlerin temizlenmesi sonucu açığa çıkan ve ürün kavuzları ile diğer artıklardan oluşan çıkrıntı.

SARAHET: Açık.

SARAYBOSNA: Slovenya orijinli, kılıksız beyaz kavuzlu, verimli, kışa dayanıklı, ekmeklik kalitesi iyi, Trakya Bölgesi için uygun, bin dane ağırlığı 38 gr. civarında olan bir ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

SARF MALZEMESİ: Kullanılınca yok olan malzemeler sarf malzemesidir.

SARI OLUM: Hububat tanesinin yetişmesinin ikinci devresi, tanede protein birikiminin sona erip nişasta birikiminin başladığı su oranının % 40 'a düştüğü dönem. (TMO 2001 Depolama ve Muhafaza Ders Notu)

SARİH: Açık, seçkin, belli.

SAROZ 95: Kırmızı başaklı kılıklı bir çeşittir. Bitki boyu 90-95 cm.dir. Kışık bir çeşit olup soğuklara dayanıklılığı iyidir. Kuraklığa, yatmaya, küllenmeye karşı dayanıklıdır. Danesi amber renkli yarı sert ve orta irilikte olup, 1000 tane ağırlığı 32 gr. Ekmeklik buğday çeşidi. (Trakya Tar. Arş. Enstitüsü)

SATIN ALINMA ŞARTLARI: Kuruluşumuzca alımı yapılacak ürünlerin sahip olması gereken özelliklerinin belirtildiği, her ürün için farklı kıstaslar içeren ve her yıl düzenlenen baremlerle değişebilen şartlar.

SATIŞ HÂSILATI: Bir firmanın esas faaliyet konusunu oluşturan mal ve satışlarını ifade eder.

SATIŞ: Satma işlemi. **SEBKEDEN:** Geçmiş olan, vaki olan.

SEDİMENTASYON ÇALKALAMA CİHAZI: Sedimentasyon değerinin bulunması amacıyla un ve laktik asit süspansiyonunu belli devir ve sürede standart olarak çalkalamaya yarayan alet.

SEDİMENTASYON DEĞERİ: Un ve laktik asit çözeltisiyle hazırlanmış süspansiyondaki un parçacıklarının gluten kalitesine bağlı olarak şişmeleri sonucu belirli zaman içerisinde mezür içerisinde çöken miktarın cc cinsinden değeri.

SEDİMENTASYON: Çökelme. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

SEKTÖR: Ekonomik kesim.

SELÇUKLU-97: Bitki boyu orta, başaklar kılıklı rengi sarıdır. Daneler orta elips şeklinde, uzun ve amber rengindedir. 1000 tane ağırlığı 38-40 gr'dır. Soğuğa, kurağa ve yatmaya dayanıklı olup orta erkencidir. Yapay ve doğal koşullarda kara ve kahverengi pasa dayanıklı makarnalık buğday çeşidi. (B.D.M.Kışık Hububat Arş. Merk. 1997)

SELÜLOZ: Üç bin ya da daha fazla glikozun birleşmesi ile oluşan bitki hücrelerinin temel yapı taşı olan polisakkarit. (İŞTİR Erol, Biyoloji Sözlüğü)

SEMERE: Ürün, kar, hâsîlat. Bir malın kendiliğinden ve belli zamanda meydana getirdiği fazlalık.

SENDİKA: İşgücü satanlarla işgücü alanların birbirlerine karşı kendi çıkarlarını korumak için kurdukları örgüt.

SENET: Bir borcu ya da hukuksal bir işlemi saptamak için düzenlenen belge. **SERBEST DÖVİZ:** Uluslar arası ödeme aracı niteliğinde para.

SERBEST KUR: Fiyatı arz ve talep kuralları ile belirlenen kur. **SERBEST LİMAN:** Transit geçen mallardan gümrük resmi alınmayan liman.

SERBEST MESLEK: Memur olmayan, bağımsız çalışanların mesleği. **SERBEST PİYASA:** Alım ve satımın rekabet koşulları içerisinde yapıldığı pazar. **SERMAYE:** Bkz. Anamal.

SERT MISIR: İri taneli ve küçük taneli olmak üzere iki alt gruba ayrılan 1000 tane ağırlığı 100-700gr arası değişen, yurdumuzda mısır çeşitleri içinde en fazla üretimi yapılan, taneleri sert ve yüksek proteinli mısır çeşidi.

SERTİFİKASYON: Tohumlukların genetik, fiziksel ve biyolojik durumlarının tespit edilmesi.

SEVK İRSALİYESİ: Düzenlenmesi kanunlarla zorunlu olan, yollamalarda her vasıta(kamyon, vagon, gemi, vb.) muhteviyatının ayrı ayrı numunelerinin alınıp muayene ve analiz sonuçları ile araç bilgileri ve ürün miktarının belirtildiği, bir nüshasının karşı işyerine gönderildiği yollama evrakı.

SEYHAN-95: Bitki boyu 80-95 cm olup, Başakları beyaz renkli kılıçlı, Başak uzunluğu 7-9 cm'dir. Taneleri beyaz renkli, sert yapıda ve oval şekillidir. 1000 tane ağırlığı 40-42 gr'dır. Kışa ve kurağa orta derecede dayanıklıdır. Kahverengi ve sarı pasa dayanıklı, septoria'ya karşı hassas ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens./ Adana-1995)

SEYRİ HAFİF TAŞIMA: Taşıma süreleri genellikle yük trenlerinin hızına göre tespit edilen yük nakli.

SEYRİ SERİ TAŞIMA: Taşıma süreleri genellikle yolcu trenlerinin hızına göre tespit edilen yük nakli.

SEYRÜSEFER: Bkz. Trafik.

SHAFİR: İsrail orijinli, kılıçlı, beyaz başaklı, erkenci, yatmaya orta dayanıklı, verimli, Çukurova Bölgesi için uygun, bin dane ağırlığı 40 gr. civarında olan bir ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi.

SHAM-I: Bitki boyu 100-105 cm, Başakları kırmızı siyah kılıçlı, Daneleri amber renkli, camsı, 1000 tane ağırlığı 50 gr'dır. Orta erkenci bir çeşittir. Yatmaya dayanıklı, soğuğa orta derecede dayanıklıdır. Kahverengi pasa orta derecede hassas, septoria'ya toleranslı makarnalık buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens./Adana -1991)

SHİFTİNG(Şifting): Bir gemi veya Lash Layterindeki eşyanın, bu geminin aynı veya diğer ambar veya güverteleri arasında gemiden indirilmeksizin yerinin değiştirilmesi.

SICAKLIK: Isı enerjisi sonucu molekül titreşimlerinin etrafa yaptığı etkidir.

SİĞINAK LİMANI: Bkz. Barınma limanı.

SINIFLANDIRMA NUMUNESİ: Satışa esas olmak üzere, sınıfların tespiti için kalite ve kantite analizi yapılacak şekilde her depodan ayrı ayrı alınan numune.

SIVILAŞMA SAYISI: Düşme sayısı (Falling Number) amilaz aktivitesi arasındaki ilişkinin doğrusal hale getirilmesi için kullanılan değer. Sıvılaştırma sayısı=6000/ düşme sayısı- 50

SİCİL NUMARASI: Varlık, donanım-yedek parça ve malzeme-demirbaş kodunun yanında kullanılan, silsile takip eden ve bunların takip ve kontrolünü sağlamak için verilen numaradır.

SİGORTA DEĞERİ: Sigorta ettirilen bir şeyin veya şahsın sigortalı için temsil etmekte olduğu menfaati ifade eden kıymet.

SİGORTA MENFAATİ: Sigortalının bir rizikonun gerçekleşmesinde gördüğü veya umduğu menfaat.

SİGORTA MUKAVELESİ: Sigorta sözleşmesini tespit eden evrak.

SİGORTA PİRİMİ: Sigortacının üstlendiği rizikoya karşılık sigortalının ödediği ücret.

SİGORTA: Olası bir zararın para ile karşılanacağını önceden garanti edilmesi.

SİGORTACI: Sigortalının zararını karşılamayı taahhüt eden kişi ya da kuruluş.

SİGORTALI: Sigortacının, kendisine karşı bir riziko gerçekleşmesi halinde tazminat ödemeyi taahhüt ettiği gerçek veya tüzel kişi.

SİLO SONDASI: 30 m.ye kadar kuyu derinliği olan silolardan numune almak için kullanılan sonda.

SİLO: Silindir biçiminde beton veya çelikten yapılmış dikey depo. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 5, sayfa 61)

SİMSAR: Komisyoncu.

SİNTİNE: Gemi içindeki en alt kısım.(Gemi ambarlarının en alt kısmı) **SİPARİŞ:** İsmarlama ve ısmarlanan şey. **SİRAYET:**

Bulaşma.

SİSLEME CİHAZI: Depoların dezenfeksiyonunda kullanılan cihaz.

SİYAH-ÇAKIR ARPA: Arpa tanesinin kavuzundaki melanin pigmentlerinden ileri gelen, rengi itibarıyla daha koyu grimsi veya siyah renkte olan, yemlik amaçla kullanılan, daha çok Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilen arpa cinsi.

SİYANET: Koruma, esirgeme.

Soğuğa ve kurağa dayanımı iyidir. Ekmeklik kalitesi ve verimi iyidir. Kahverengi pasa ve septoria'a karşı dayanıklı ekmeklik buğday çeşidi. (Toros Gübre ve Kimya End. A.Ş. 2002)

SOĞUTMALI ETÜV:-10 ve+80 C arasında istenilen sıcaklıkta çalışan ısıtma, soğutma, hava sirkülasyon ve termostat donanımlarına sahip bir dolap.

SOLMAZ: Pelemin.

SOMAJ: Vagonların, kiralayanlar emrinde bekledikleri zamanı ifade eden bir terim

SONDA: Küçük bir parça alarak kalitelerini kontrol etmek amacıyla hububata batırılan alet.

SORTİ: Elektrik tesisatının buat ile priz veya lamba arasında kalan bölümü. **SÖZLEŞME:** İlgililer arasında yapılan yazılı anlaşma, akit.

SPEKÜLASYON: Ekonomik darlıklardan yararlanarak aşırı kazanç sağlama düzeni. **SPOR:** Eşsiz üreyen türlerde, küçük ve dayanıklı olan üreme

hücreci. **STANDARDİZASYON:** Ürünlerde ve hizmetlerde tip birliğini sağlama. **STARYA:** Bkz. Boşaltma süresi

STİĞMA: Haşhaş kapsülünün tepesinde ortalama 12 civarında olan parçalı dişli tepecik.

STOK DURUM CETVELİ: İşyeri stoklarında bulunan ürünlerin; miktarını, arıza ve hasere durumunu, sıcaklık ve rutubetini, satışa etki eden fiziksel özelliklerini, hangi depoda stoklandıklarını ve ayrıca işyerinin depo durumunu gösteren,15 'er günlük periyotlarda hazırlanarak işyeri yetkililerince imza altına alınan cetvel.

STOK: Gelecek bir zamanda tüketilmek için biriktirilmiş mal, Ofisimizde muhafaza altına alınan ürünler.

SU BANYOSU: Maksimum suyu kaynama derecesine kadar ısıtılabilen ve oda sıcaklığı ile kaynama sıcaklığına kadar istenilen sıcaklıklarda sabit kalabilen içi suyla dolu küvetir.

SUBTROPİK: Yarı ılıman iklim.

SUİNİYET: Kötü niyet.

SUISTİMAL: Kötüye kullanma.

SULTAN-95: Sap 100-110 cm boyunda, başakları beyaz renkte, kılıçlıdır. Taneleri beyaz renkli, yumuşak yapıdadır. 1000 tane ağırlığı 33-37 gr'dır. Sarı pas, kara pas, sürme ve rastığa dayanıklı, kahverengi pasa orta derecede hassas ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. Anadolu Tar. Arş. Ens. / Eskişehir. 1995

SULU ARAZİ: Bitkilerin büyümeleri ve ürün vermeleri için gerekli olan suyun sulama ile karşılanabileceği araziler.

SULU TARIM: Bitkilerin büyümeleri ve ürün vermeleri için gerekli olan suyun sulama ile karşılanabileceği yerlerde uygulanan tarım sistemi.

SUN'İ (YAPAY) LİMAN: İnsan gücüyle meydana getirilen, koruma altına alınmış liman.

SUPALAN: Gemi yükleme ve boşaltmalarında işlemin vinç üzerinde veya vinç altında olduğunu ifade eden bir terim.

SURET: Yasal bir işlemi tespit eden senet veya evrakın aslına uygun örneği. **SÜBVANSİYON:** Destekleme, para yardımı. **SÜKNA:** Konut, oturulan yer.

SÜKÛTU HAK: Bir hakkın hiçbir şekilde öne sürülemeyecek biçimde düşmesi.

SÛNE: (Eurygaster integriceps) Larvaları bitkinin sap ve yapraklarını, erginleri süt olumundaki buğday tanelerini emerek zarar veren, özellikle Güneydoğu Anadolu ve Çukurova bölgelerinde etkili bir tarla zararlısı.

SÜRETLİ OTU: Pelemin.

SÛRME: Mantari bir hastalık.

SÛRMELİ TANE: İçleri sürme sporları ile dolu bütün veya kırık buğday taneleri.

SÛRSTARYA: Starya zamanını aşan zaman, sözleşmeye göre zaman aşımı dolayısıyla kiracı tarafından ödenmesi kararlaştırılan tazminat.

SÛT OLUM: Hububat tanesinin yetiştirme devresinin başlangıcı, besi dokuda proteinin biriktiği ve danede su oranının % 60 civarında olduğu dönem.

SÛZEN-97: Bitki boyu orta uzunlukta, başaklar beyaz renkli, kılıçlı, Daneler yumurta şeklinde ve beyazdır. 1000 tane ağırlığı 33 gr'dır. Soğuğa, kurağa ve yatmaya dayanıklıdır. Yapay ve doğal koşullarda sarı ve kahverengi pasa orta dayanıklı, kara pasa ise dayanıklı ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Anadolu Tar. Arş. Ens. / Eskişehir.)

SVEVO: Sapları orta boylu, başak kılıçlı, 1000 tane ağırlığı 35,0-48,1 gr'dır. Kışık bir çeşittir. Soğuğa ve yatmaya, pas hastalıkları ile kök ve kök boğazı hastalıklarına dayanıklı makarnalık buğday çeşidi. (Tasaco Tarım San. Tic. Ltd. Şti./ İstanbul - 2001.)

SVİÇ: Bir elektrik devresini açıp kapamaya yarayan, daha çok elektronik devrelerde veya düşük akımlı elektrik devrelerinde kullanılan araç.

SWİNGFOG: Depo dezenfeksiyonlarında kullanılan sıcak sisleme cihazı.

ŞAHİN (Hawk): Amerikan orijinli, kılıçlı, beyaz-çıplak kavuzlu, orta boylu, sağlam yapılı, yüksek verimli, kurağa dayanıklı, ekmeklik kalitesi ve un randımanı yüksek, bin dane ağırlığı 30 gr. civarında, Doğu Anadolu Bölgesi için uygun bir ekmeklik Anadolu Kırmızı sert buğday çeşidi.

ŞALTER: Bir elektrik devresini el ile ve/veya otomatik olarak açıp kapayan cihaz.

ŞAMANDIRA: Limanlara giren ancak rıhtıma yanaşmadan yükleme -boşaltma yapan gemilerin bağlanmalarına yarayan vasıta.

ŞART: Sözleşmelere konulan kayıt.

ŞARTNAME: Yapılacak işlerin teknik ve idari esas ve usullerini gösteren belge veya belgeler.

ŞAT: Gerek liman römorkörleri tarafından çekilen, gerekse motor gücü ile kendi hareket eden ambarsız, düz güverteli ahşap veya çelik tekne.

ŒİFAHİ: Sözlü.

ŒİLEP: Makineli veya makinesiz yük gemisi.

ŒİRKET: İki ya da daha çok kiŒinin ekonomik bir amaçla kurdukları ortaklık. **ŒUFA HAKKI:** Önalım hakkı.

TAADDÜT: Birden fazla, çok

TAAHHÜT: Bir malı vermeyi ya da bir işi yapmayı üstüne alma.

TABAN FİYAT: Üreticiye, malını hükümetin tespit edip ilan ettiği fiyattan görevlendirilen kuruluşa satma imkân ve garantisini veren fiyattır.

TABAN SUYU: Serbest bir su tablasında bulunan yeraltı suyu.

TACİR: Tüccar, alım satım işi yapan.

TADİL ETMEK: Değiştirme, değişiklik, düzeltme, azaltma.

TADİLAT: Tamir, onarım, değişiklik.

TAĞYİR: Bozma, değiştirme, başkalaştırmak.

TAHAKKUK: Gerçekleşme, uygulanma, yürürlüğe girme.

TAHİL (HUBUBAT): Buğday, arpa, mısır, yulaf, çavdar, pirinç gibi ürünlerin genel adı.

TAHİL ANALİZ BİLGİSAYARI(Grain Analysis Computer): Infrared ışınlarını kullanarak kısa sürede protein, selüloz, yağ ve rutubet tayini yapan, sonuçlarını ekranda gösteren ya da yazıcısında yazdıran gelişmiş bir cihazdır.

TAHİROVA-2000: Bitki boyu orta uzunlukta, başaklar beyaz renkte, kılçıklı, daneler beyaz renktedir. 1000 tane ağırlığı 36 gr'dır. Sarı pas, kara pas ve külemeye dayanıklı ekmeçlik buğday çeşidi. (Sakarya Tar. Arş. Ens. 2000)

TAHKİM: Herhangi bir anlaşmazlığın çözümünü mahkemeye havale etme. **TAHLİYE:** Boşaltma, serbest bırakma. **TAHMİL:**

Yükleme. **TAHMİN:** Oranlama.

TAHSİS: Verilmesi uygun görülen para ya da mal. **TAHSİSAT:** Bkz. Ödenek.

TAHVİL: Devletçe ya da şirketler tarafından ödünç para almak için çıkarılan faizli kâğıt. **TAKAS:** Vereceği alacağa karşı tutma, Ödeşme. **TAKRİR:**

Yazı ile bildirme, önerge. **TAKYİT:** Bağlama, sınırlama.

TALEP: Bir malı ya da hizmeti elde etmek için gösterilen istek. **TALİK:** Bir zamana bırakma, erteleme. **TAM OLUM:**

Bkz. Olgunlaşma.

TARAMA (screening): Aday ülkelerle katılım müzakerelerinin başlamasından önce Topluluk müktesebatının bölümler halinde detaylı bir incelemesinin gerçekleştirilmesi süreci olup bu süreçte aday ülkeler Topluluk müktesebatının üstlenilmesindeki temel noktalar ve AB'nin temel kuralları hakkında bilgilendirilirler.

TARH: Vergilendirme.

TARIM EKONOMİSİ: İlike olarak insanın beslenme, giyinme ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğal kaynakları işlemeye yönelik tüm uğraşları kapsar.

TARIM SEKTÖRÜ: Tarım, toprakla, bitkisel ürünlerle, hayvanlarla ve hayvan ürünlerinin üretimiyle ilgili tüm faaliyetleri kapsar.

TARIM: Çiftçilik, Ziraat; Bitkisel ve hayvansal üretimin teknolojik koşullar altında ve en ekonomik yollardan yapılması ve pazarlanması faaliyetleri.

TARİFE: Fiyat ve zaman gösteren çizelge.

Tarla koşullarında pasa, ve راستیға hassas, sürmeye karşı ise orta derecede hassas ekmeçlik beyaz yarı sert buğday çeşidi. (Anadolu Tar. Arş. Ens./Eskişehir.)

TARPOLİN MUŞAMBA: Kurumumuzda gerek ürün muhafazasında gerekse depolardaki dökme ürünlerin fümigasyonu esnasında yalıtımı sağlamak için kullanılan çeşitli ebatlarda olabilen bir polimer malzeme.

TARTI ALETLERİ: Kurumumuzda emtia ve araç tartılarında kullanılan mekanik, elektronik, tumbalı, hassas vb. aletler.

TARTMA: Bir malın ağırlığını tespit etmek için başvurulmuş işlem.

TASARRUFLU FLORESAN AMPUL (KOMPAKT FLORESAN AMPUL): Işık verimi ve normal ampule göre tasarruf açısından klasik (18- 20 veya 36- 40 Watt'lık) flüoresan ampuller ile benzer özelliklere sahip olmakla birlikte, 1 veya daha fazla sayıda bükülmüş ve küçük boyutlu cam çubuktan oluşan flüoresan ampul. Normal (akkor Flamanlı) ampullerin yerine kullanılabilmesine imkân veren (vidalı duyu ve elektronik balast ihtiva eden) tipleri konutlarda yaygın kabul görmektedir.

TASFİYE: Arıtım, ofisimizde depoda stoklu bir ürünün boşaltılması.

TASNİF KODU: Varlık, ekipman-yedek parça, malzeme ve demirbaş belirleyen bir sistemle oluşan numaradır.

TAŞ NODA: Açıkta ürün muhafaza etmek amacıyla kullanılan ve arazinin durumuna göre uzunluk ve genişliği değişen tabanlı beton veya toprak, yan duvarları taş veya briket olan muhafaza yerleri. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Depolama İşleri Bölümü Madde: 10, sayfa 77)

TAŞERON: Bir işi belli bir sürede belli bir fiyatla üstüne alan müteahhit, müteahhide hizmet eden müteahhit.

TAŞIMA SENEDİ: Bkz. Nakliye senedi.

TAŞIMA SÜRESİ: Yükün, sözleşme veya ticari gelenek ile belli olan bir zaman içinde taşınmasında geçen zaman.

TAŞIMA ÜCRETİ: Yolcu ve yük naklinde bu işin karşılığı olarak taşıyıcı veya taşıyana ödenen bedel.

TAŞIMA: Aktarma, nakletme.

TAŞIMADA ZIYA VE HASAR: Taşımada meydana gelen ve malın hiçbir şekilde alıcıya teslim edilememesi haline kayıp (ziya), malın yanma, kırılma, ezilme vs. sebeplerle değerini kaybetmesi haline hasar denir.

TAŞINIR MAL: Bir yerden başka bir yere götürülebilen mal. (Menkul)

TAŞITAN: Genel anlamda bir ücret ödeyerek herhangi bir nakil aracıyla yükünün taşınmasını temin eden kimse.

TAŞIYAN: Ücret karşılığı yolcu ve yük taşıma işlerini üzerine alan kimse. **TATİL:** Durdurma, kesme, geçici olarak iş bırakma.

TATİLİ EDEVAT: Bkz. Somaj.

TAVLAMA: Temiz buğdaya su verilip belirli bir süre dinlendirmek suretiyle buğdayın fiziksel özelliklerini öğütmeye elverişli duruma getirme işlemi.

TAVZİH: Açıklama, aydınlatma.

TAYFA: Gemi kaptan ve subayları dışında kalan gemi adamı. **TAZAMMUN:** Kapsama, içine alma. **TAZMİN:** Zarar

ve ziyan ödeme, karşılık.

TEBLİGAT: Hukuki bir işlemden, ilgili kimsenin haber almasını sağlamak için yazı veya ilan ile yapılan duyuru.

TEDAVÜL: Mal ya da paranın elden ele geçmesi.

TEDİYE BİLÂNÇOSU: Bir ülkenin bir yılda eline geçirdiği ve elinden çıkardığı altın ve dövizleri gösteren hesap (Ödemeler Dengesi).

TEDİYE: Ödeme, verme.

TEFHİM: Yüze karşı sözle anlatma.

TEFRİK: Ayırım, ayırma.

TEFTİŞ: Denetleme, kontrol, tahkik, tetkik.

TEKEL: Bir malın üretiminin tek firmanın elinde bulunduğu durum, bu malın üretim alanını tek elde tutmak, onun satışını tek elden yönetmek ve fiyatına egemen olmak.

TEMADİ: Sürme, uzama, devam etme.

TEMĐİT: Uzatma, sürdürme.

TEMERRÜT: Gecikme, direnme. Yasa veya sözleşmeye göre yapılması gerekeni zamanında yapmama.

TEMİNAT MEKTUBU: Bir borcun sağlamlığını göstermek ve alacağı garantili kılmak için bankalarca iş yapan müteahhitlere verilen değerli kâğıt.

TEMİNAT: Bir borcun sağlamlığını göstermek ve alacağı garantili kılmak için gösterilen kefil, mal ya da para.

TEMİZ KONŞİMENTO: Gemi taşımacılığında, mallardaki ya da ambalajlardaki noksanlıkları açıkça belirten konşimento.

TEMİZLEMEDEN ALINAN ÇIKINTI TUTANAĞI: Hububat ve bakliyat temizleme işlemleri sırasında kıymetli ve kıymetsiz çıkıntılarının analizleri yapıldıktan sonra çıkıntılarının satışı yapılması veya imha edilmesi için düzenlenen tutanak (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek: 3, sayfa 204)

TEMİZLEMeye VERİLEN ÜRÜN TUTANAĞI: Temizleme işlemine tabi tutulacak ürünün özelliklerin belirtildiği tutanak. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi Temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek: 2, sayfa 201)

TEMLİK: Bir malı başkasının mülküne geçirmek, devretmek.

TEMSİLİ NUMUNE: Ürün partisini temsil edecek şekilde, paçal numuneden alınan numune. En az 1 Kg. olmalıdır.

TENFİZ: Bir hâkimin hükmü diğer hâkime arz ve bu hâkim önünde de bir müdafaa yapılarak inceledikten sonra ikinci hâkimin o hükmü onaylaması.

TERKİN: Resmi sicil ve kütüklere kaydedilen şerhlerle kazanılan hakların kaldırılması için resmi sicil, defter ve kütüklerdeki kayıt ve şerhlerin silinmesi.

TESELLÜM İŞYERİ: Ürünün ya da malın teslim alındığı işyeri.

TESELLÜM KONŞİMENTOSU: Yükletenin izni ile malların belirtilen limana sevk edilmek veya gemiye yüklenmek üzere tesellüm edildiği kaydını ihtiva eden konşimento.

TESELLÜM TUTANAĞI: Tesellüm işyerince teslim alınan bir malın tüm özelliklerini gösteren, işyeri yetkililerince onaylanmış evrak. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek: 20, sayfa 234)

TESELLÜM: Bir malın teslim alınması, haklarının ele geçirilmesi.

TESİSAT: Döşeme, bir yere döşenen araçlar.

TESLİMAT: Parça parça ödenen para ya da verilen mallar.

TESTA: Buğday tanesinin tohum kabuğu.

TESVİYE: Düzleme, düzgün hale getirme.

TEŞEBBÜS: Bir işe girişme, girişim.

TEŞEKKÜL: Oluşum, belli bir varlık ve biçim kazanma.

TEŞKİLAT: Kuruluş, kurum, organizasyon.

TEVDİ: Yönelme, verme, bırakma.

TEVHİD: Birleştirme.

TEVLİD ETME: Doğurma, meydana getirme.

TEVSİK: Sağlamaştırma, yazılı hale koyma, belgeleme, belgeye bağlama.

TEYİT MEKTUBU: Şifahen, telefon veya telgrafla yapılan sözleşmelerin veya beyanların içeriğini teyit eden yazı, belge.

TIME-SHEET: Tam yüklü bir geminin yükleyici veya boşaltıcı emrine verilmesinden itibaren serbest kalıncaya kadar geçen zamanın hesabını gösteren evrak.

T.I.R.: Uluslararası nakliye yolu, bu yollarda taşımacılık yapan araçlara verilen genel ad.

TİCARET BORSASI: Belli malların alım satımlarını yapan, yasalarla kurulmuş resmi kurumlar.

TİCARET ŞİRKETLERİ: Kolektif, Komandit, Anonim, Limitet, Kooperatif tiplerine uygun olarak kurulan şirketler. (Adi şirketler.)

TİCARET VE SANAYİ ODALARI: Tüccarlar ve sanayiciler arasında dayanışmayı sağlamak, ortak sorunlarla uğraşmak, yabancı tüccar ve sanayicilerle irtibat kurmak, ortak çıkarları korumak için yasayla kurulan kurumlar.

TİCARET: Ucuz mal alıp pahalıya satarak aradaki farktan para kazanma işlemi.

TİCARİ AKİT: Ticaret hukuku alanına giren hukuki işlem, sözleşme

TİR: Van Gölü kıyı bölgelerinde bu varyeteye giren yerel çeşide Tir Buğdayı adı verilir. Bu çeşit, kendi ekolojisi içinde verim, sap sağlamlığı ve hatalıklara karşı dayanıklılık bakımından çok üstün ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi.

TMO: Özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak verimlilik ve karlılık ilkesi doğrultusunda üretici, tüketici, tüccar ve sanayici arasındaki hububat piyasasını düzenleyen İktisadi bir Devlet Teşebbüsüdür.

TOHUM: Bitki çiçeklerinin dışı organlarının tozlanma ve döllenmesinden sonra meydana gelen embriyo ve yedek besinleri bulunduran üreme birimi.

TOHURLUK: Bitkilerin üretilmesinde kullanılan generatif ve gatatif organların tümü.

TONAJ: Bir malın ton cinsinden ağırlığını ve bir nakliye aracının ağırlık veya istiap haddini ifade eden bir terim.

TOPBAŞ 111/33(Triticum aestivum v. Rubriceps): Kırmızı kılıçlı, çıplak-kırmızı kavuzlu, kışa, kurağa ve yatmaya çok dayanıklı, pas ve sürmeye karşı hassas, az dane döker bin dane ağırlığı 40 gr. civarında, ekmeklik kalitesi orta, Orta Anadolu ve geçit bölgeleri için uygun bir ekmeklik beyaz yarı sert buğday çeşidi. Daha çok bisküvi ve türevleri yapımında kullanılır.

TOPLU SİGORTA: İş kazalarına karşı işverenlerce işçilerin tümü için yaptırılan sigorta.

TOPLU SÖZLEŞME: Bir işyerinde çalışanların tümü için işverenlerle işçi sendikası arasında yapılan sözleşme.

TOZLAŞMA: Bitkilerde erkek organın çiçek tozu keselerinin patlayarak çiçek tozlarını (polenler) yayması.

TRAFİK: Ulaşım yollarının yayalar ve her türlü taşıtça kullanılması, seyrüsefer.

TRAFÖ: Tam adı Transformatör. Elektrikte genellikle gerilim dönüştürücü olarak kullanılan bir cihazdır. Kurumumuzda çoğunlukla Yüksek gerilimi 380/220 V seviyesine düşüren tipte olanları kullanılmaktadır.

TRAMP SEFERLER: Sadece yük ve navlun şartlarına bağlı olarak şileplerle düzensiz seferler yapmak suretiyle yük taşınması.

TRANSFER: El değiştirme, aktarma.

TRANSİT LİMAN: Çok miktarda transit nakliyatı yapan liman.

TRANSİT: Bir malın bir ülkeden başka bir ülkeye giderken yol üstünde bulunan ülke ya da ülkelerden, ithalat vergisi ödenmeden geçirilmesi ve bu suretle geçirilen mallar.

TREMİ: Çeşitli amaçlar için (depolama, kurutma vb.) araçlarca ürünün ilk boşaltıldığı havuz.

TREYLER: Bkz. Römork.

TRİTİCALE: Buğday-çavdar melezlemesi olan bir serin iklim tahılı.

TULUTAŞ: Pelemir.

TUMBALI BASKÜL: Tartım işlemi belli ağırlıklarda belli zaman periyotlarında yaparak toplam tartımın tumba sayısı ile belirlendiği tartı aleti.

TUNCA 79 (Triticum drum v. Leucurum): Edirne Zirai Araştırma Enstitüsünce ıslah edilmiş, sarı başaklı, kılıçlı, Trakya ve Marmara Bölgesi için uygun bir makarnalık buğday çeşidi.

TÜCCAR: Ticaret işini gerçekleştiren kimse. **TÜKETİM:** Malların kullanılıp tüketilmesi.

TÜREVLER: Bir alkoiti ham madde kabul edip başka bir alkoiti ürününe dönüştürme, işlemi.

TÜZEL KİŞİ: Yasayla kişilik kazanmış kurum.

UFKİ DEPO: Beton veya çelikten yapılmış mekanize veya mekanize olmayan yatay depo.

UHDESİNDE: Üzerinde.

ULAŞTIRMA: Malların bir yerden bir yere ulaşmasını sağlayan iş ve araçların tümü.

ULUSAL PROGRAM: Her aday ülkenin Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen önceliklerin yerine getirilmesi ve AB müktesebatına uyumun sağlanması için kısa ve orta vadede gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmaları kapsayan detaylı bir Ulusal Program hazırlaması gerekmektedir. Ulusal Programda, belirlenen önceliklerin gerçekleştirilmesi ve alınması gereken önlemlere yönelik olarak belirli bir takvim belirlenmekte ve adaylık sürecindeki gelişmeler ve ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda Ulusal program gözden geçirilerek revize edilmektedir. Türkiye Ulusal Programı 2003'te revize edilerek, 2003/5930 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 24 Temmuz 2003 tarihli ve 25178 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ULUSLARARASI DENİZ TİCARETİNDE KULLANILAN KISALTMALAR VE ANLAMLARI: Sözlük sonunda bir liste halinde açıklanmıştır.

UMULMAYAN HAL: Mücbir sebep.

UMUMİ MAĞAZALAR: Makbuz senedi(nesepise) ve varant (rehin senedi) verme karşılığında, serbest veya gümrüklenmemiş emtia ve zahireyi rehin olarak kabul eden ve mudilere de bu senetlerle verdiği emtiayı satabilmek imkânı vermek amacıyla kurulan mağazalardır.

UN ELEĞİ: Laboratuvarında unun elek üstü analizinde kullanılan elek. **UN VERİMİ:** Bkz. randıman.

UN: Ögütülerek toz haline getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

UNUN SU KALDIRMASI: Unun farinograf aletinde su verilerek hamur hale getirilip direncinin 500 konsistensi geçtiği ana kadar aldığı su miktarı, ana verilen suyun en iyi hamur özelliklerini sağladığı miktar.

USTURMAÇA: Geminin rıhtıma yanaştığı bordosu ile rıhtım arasına konan, şişme lastik veya esneyebilen malzemeden yapılmış geminin ve rıhtımın zarar görmemesi için kullanılan malzeme.

UYUŞMAZLIK NUMUNESİ: Çeşitli nedenlerle partinin fiziksel, kimyasal, fizikokimyasal ve teknolojik özellikleri üzerinde anlaşmazlık konusu olursa tetkik, tahkik veya adli mercilere rapor hazırlamak için alınan numune.

UZUN VADELİ KREDİ: Genellikle 2 yıl ve daha uzun süreyle verilen borç. **ÜCRET:** Görülen bir iş, yapılan bir hizmet karşılığı

ödenen para. **ÜÇÜNCÜ ŞAHIS:** Bir sözleşmede, taraflardan olmayan şahıs.

ÜRETİCİ: Üretim sağlayan, bir şey yetiştirip ya da bir şey yapıp satışa sunan kimse, yetiştirici, müstahsil.

ÜRETİM FAKTÖRLERİ: Üretimde kullanılan her türlü unsur. (doğal kaynaklar, emek, sermaye, teşebbüs-girişim)

ÜRETİM: İnsanların, toplumun varlığını sürdürebilmesi ve gelişebilmesi için, gerek tarımda gerek endüstride ürün elde etmesi.

ÜRETİMDEN ALINAN ÇIKINTI TUTANAĞI: Üretim sırasında elde edilen kıymetli ve kıymetsiz çıkıntılarla yan ürünlerin analizlerinin yapılarak kaydedildiği tutanak. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek: 13 sayfa 222, ek:18 sayfa 230)

ÜRÜN (MAHSÜL): İnsan emeğiyle bir üretim sonucu elde edilen değer.

ÜRÜN MUAYENE FİŞİ: Alımı gerçekleştirecek olan hububat ve bakliyatın çeşit özellikleriyle miktarını, spektinin işlendiği ayrıca üreticiye ait bilgilerin de bulunduğu seri numaralı evrak.

ÜRÜN TEMİZLEME CETVELİ: Temizlemeden elde edilen üründen usulüne uygun olarak alınan numunenin analiz sonuçlarının işlendiği ayrıca toplam kıymetli ve kıymetsiz çıkıntı miktarının tespit edilerek belirtildiği cetvel. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi temizleme Kalibrasyon İmalat ihracat paçal İşleri Bölümü ek: 4, sayfa 206)

VADE: Bir paranın ödenmesi için önceden bildirilen zaman.

VAGON DEPOZİTESİ: Demiryolu taşımalarında, D.D. Yolları tarafından yük sahibi emrine verilen vagonun doldurulmaktan veya kullanılmaktan vazgeçilmesi ihtimaline karşı alınan teminat.

VAGON MANEVRA: Vagonların belli bir hizmet görmesi veya belli bir hizmete hazırlanması ile ilgili yapılan tüm iş ve işlemlerin toplamı.

VAGON SİPARİŞ ÜCRETİ: Demiryollarında tam vagon işlemleri taşımalar için vagonların siparişinden yük sahibi emrine verilmeye kadar yapılan masraflara karşılık olarak D.D. Yollarınca alınan ücret.

VAGON TONAJI: Vagonların taşıyabileceği azami yük ağırlığı.

VARANT: Umumi mağazalara tevdi edilmiş mallar karşılığında, mağaza sahibi tarafından düzenlenip, malı tevdi edene verilen malı makbuz senedi ile birlikte olursa satma, tek başına olursa rehin etme yetkisi veren kıymetli evrak türü.

VARİDAT: Gelir.

VARLIK: Mal, mülk, para, zenginlik.

VARLIKLAR: Kendi başına değer ifade eden taşınır veya taşınmaz mallardır.

VARMA LİMANI: Bir navlun sözleşmesine göre taşınan yükün gideceği ve boşaltılacağı liman.

VASITALI VERGİ: Satın alınan bir mal aracılığı ile alınan vergi.

VASİ: Vesayet altında olamayan küçüklerle mahcurların menfaatlerini korumak üzere sulh mahkemesi tarafından tayin edilen kanuni mümessil.

VEFA HAKKI: Geri alma hakkı.

VEKÂLET: Birinin yerine iş görme yetkisi, vekillik.

VEKÂLETNAME: Vekillik yetkisini tasdik eden evrak.

VELAYET: Küçük veya hacedilen çocuklarının şahısları ve malları üzerinde kanuni bakım ve terbiye vazifelerini kolaylaştırmak maksadıyla kanunun ana ve babaya tanıdığı hak ve salahiyet.

VERASET: Varis olmak. Bir kimsenin ölümü ile mal varlığının mirasçılara geçmesi.

VERGİ: Yasalara göre devletin her tür kazançtan, alım-satımdan aldığı para.

VERİM: Tarımı yapılan bitkiden birim araziye göre elde edilen ürün miktarı, çalıştırılan, işletilen, bakılan bir şeyin verdiği sonuç.

VESAİK: Vesikalar.

VESİKA: Belge, bir hakkı belirten kâğıt. **VİCAHİ:** Yüze karşı.

VİNÇ: Ağır cisimleri veya eşyayı kaldırmak, indirmek veya aktarmak gibi hizmetlerde kullanılan sabit veya hareketli kaldırıcı alet.

VOLT: Elektrik gerilimi ölçü birimi.

VRATZA: Bulgaristan orijinli, kılıksız, beyaz kavuzlu, kışa, paslara, mantara dayanıklı, uzun, sert yapılı, bin dane ağırlığı 40 gr. civarında, Trakya ve Marmara Bölgeleri için uygun bir ekmeklik kırmızı yarı sert buğday çeşidi.

YABANCI MADDE: Hububat veya bakliyatın içinde bulunan yabancı ot tohumları, taş, toprak, kavuz, sap, saman vb. gibi kendinden başka her türlü maddeler.

YABANCI OT: Tarlada kendi kendine yetişerek ürünlere karışan, zehirli olanlarının ekmekçilik değerini düşürdüğü delice, pelemir, karamuk vb. gibi tohumlar.

YABANCI SERMAYE: Bir ülkeye sokulan yabancı ülke anamalı.

YABANİ BUĞDAY: Pelemir.

YABANİ DELİCE: Pelemir.

YAĞIŞ: Havadaki su buharının çeşitli şartlar altında yoğunlaşarak sıvı yada katı halde yeryüzüne düşmesidir. (TMO 2001 Depolama ve Muhafaza Ders Notu)

YAN ÜRÜN TUTANAĞI: Üretim esnasında elde edilen kırık, unsu madde ve kepek yan ürün miktarlarının işlendiği tutanak. (Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi temizleme Kalibrasyon İmalat İhracat Paçal İşleri Bölümü ek:14 sayfa 223, ek:19 sayfa 231)

YAPIŞKAN OTU (Galium Tucorne): Yabancı ot tohumu.

YARICI: Elde ettiği ürünün yarısını toprak sahibine vermek şartıyla bir toprağı işleyen çiftçi.

YAŞ GLUTEN(Yaş Öz): Buğday proteini olan gliadin ile glutenin den oluşan, hamurun gaz tutmasını sağlayan elastik özellikte protein.

YATIRIM FONU: Ulusal gelirin yatırıma ayrılan bölümü.

YATIRIM: Anamalin kar amacıyla bir üretime yatırılması.

YATMA: Bitkilerde ekimin sık yapılması ve toprakta azotun fazlalığı nedeniyle çok sayıda sap oluşması sonucu ışığı görmek için uzun boylu ve ince saplı olmaları sonucu rüzgâr ve yağış etmenleriyle eğilmeleri.

YAZLIK EKİLİŞ: Yaz mevsiminin erken başladığı ve geç bittiği yörelerde tohumun ilkbaharda ekilişi.

YEKTAY 406 (Triticum aestivum v. Ferrugineum): İtalyan orijini, kırmızı kılıklı, kırmızı-çıplak kavuzlu, Orta Anadolu ve geçit bölgelerinin sulu arazileri için uygun, yatmaya dayanıklı, bin dane ağırlığı 45 gr. civarında bir kırmızı yarı sert ekmeklik buğday çeşidi.

YEM: Hayvan yiyeceği.

YEMLİK ARPA: Özellikleri yönüyle alım bareminin sınırları dışında kalıp satın alma şartlarına uyan arpa.

YEMLİK BUĞDAY: Özellikleri yönüyle alım bareminin sınırları dışında kalıp satın alma şartlarına uyan buğday.

YENİK DANE: Tarla veya ambarda haşereler tarafından yenmiş daneler.

YERALTI KABLOSU: Toprak altına gömülerek kullanılacak niteliklere sahip, genellikle PVC (Poli Vinil Klörür) esaslı bir dış kılıfla kaplanarak korunmuş bir tür elektrik kablosu.

YEŞİL MERCİMEK: Yurdumuzda özellikle İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde üretimi yapılan, sultani ve küçük yeşil gibi çeşitleri olan bakliyat.

YETKİ DEVRİ: Sahip olunan yetkilerin tamamının veya bir kısmının bir başkasına veya bir başka birime devredilmesi.

YIĞIN KAT SONDASI: Yığma halindeki stoklardan istenilen mesafeye inilerek yığının belirli derinliklerinden numune almada kullanılan sonda.

YOĞALTIM: Bkz. Tüketim.

YOĞUNLUK: Maddenin 1 santimetreküpünün ağırlığı. **YOĞURT OTU:** Bkz. Yapışkan otu.

YOLLAMA: Kurumumuzda bir emtianın bir işyerinden diğer bir işyerine çeşitli nakil araçlarıyla gönderilmesi.

YÖNETİCİ: Bir veya birden fazla amaçlara ulaşmak için, bir grup insanın işbirliğini sağlamak, onları arzulanan davranışlarda bulunmaya teşvik eden yetkili kimse.

YÖNETİM: Bir veya birden fazla amacı gerçekleştirmek amacıyla, bir grup insanın işbirliğini sağlama ve onları söz konusu amaçlara doğru sevk etme çabalarının tümü.

YULAF ANALİZ FİŞİ: Laboratuvarında analizi yapılan yulaf numunesinin tüm özelliklerinin belirtildiği evrak-cetvel.

YULAF: Daha çok hayvan yemi olarak kullanılan, serin iklim tahılları içinde dünya da ekiliş ve üretim bakımından üçüncü sırayı alan tahıl.

YÜK KONŞİMENTOSU: Gemi taşımalarında tesellüm konşimentosunun iadesi karşılığında yükletenin düzenlediği konşimento.

YÜK LİMANI: Yükün gemiye yükletildiği liman.

YÜK MOTORU: Ahşap veya çelikten yapılmış, motor kuvvetiyle kendi hareket eden ambarlı ve yük taşımaya ait deniz aracı.

YÜK VAGONU: Yolcu haricinde yük taşınmak üzere yapılmış ve tahsis edilmiş vagon.

YÜK ZAMANI: Taşıyanın, malın yükletilmesi için ayrıca bir tazminat istemeye hakkı olmaksızın beklemeye mecbur olduğu süre.

YÜK: Bir mala, nakil vasıtasına yüklendiği andan itibaren verilen isim.

YÜKLEME: Taşınması kararlaştırılan yükü bulunduğu yerden taşıma aracına teslim ve istifleme.

YÜKLETEN: Malları taşınmak üzere gemiye veya diğer nakil araçlarına teslim eden kimse.

YÜKSEK GERİLİM: Alet ile ölçülen (etkin) değeri 1000 Volt'un üzerinde olan elektriksi gerilim.

YÜREĞİR-89: Sapı 90-100 cm uzunluğunda, başakları beyaz renkli, kılçıklıdır. Daneler beyaz renkli, oval şekilli ve yumuşak yapılıdır. 1000 tane ağırlığı 45-50 gr'dır. Kışa ve kurağa orta derecede dayanıklı, yatmaya karşı mukavimdir. Kahverengi ve sarı pasa orta derecede dayanıklı, septoria'ya hassas yarı sert ekmeleklik buğday çeşidi. (Çukurova Tar. Arş. Ens./ Adana 2002)

YÜZ DANE AĞIRLIĞI: Buğdayın yüz adedinin gram olarak ağırlığı.

ZABIT VARAKASI: Resmi memur huzurunda gerçekleşen bir işlemi tespit ve tevsik etmek üzere düzenlenen evrak.

ZAHİRE: Gereğinde kullanılmak üzere saklanan tahıl. **ZAM:** Artırma, ekleme, katma.

ZAMAN AŞIMI: Bir işin üzerinden belirli bir zaman geçerek onun geçersiz kalması, süreaşımı. (müriri zaman) alacak hakkının kaybedilmesi ya da aynı bir hakkın kazanılması olgularını yaratan hukuki süreçtir.

ZAMAN VARAKASI: Bkz. Time-sheet.

ZANAAT: Pratik bilgi ve el ustalığı ile yapılan iş.

ZARAR: Bir olayın, bir durumun, bir şeyin yol açtığı çıkar kaybı ya da kötü sonuç, ziyan.

ZATİ EŞYA: Ticari eşyanın aksine bir kimsenin üzerinde taşımak veya bulundurmak gibi kullanmasına ait özel eşyası.

ZAYİ: Kaybolmuş, yitik, kayıp.

ZENİTH: Başakları kılçıklı, Kılçıkları esmerdir. Daneler beyaz amber renkli ve uzuncadır. 1000 tane ağırlığı 40-45 gr'dır. Septoria'ya mukavemeti çok iyi, külleme ,paslara, kışa ve kuraklığa dayanımı iyi makarnalık buğday çeşidi. (Tasaco Tar. San. Ve Tic. Ltd. İti. /2001)

ZİMMET: a) Bir devlet memurunun görevi, gereği kendisinde emanet bulunan ya da gözetim ve denetimine verilmiş para, eşya veya kıymetli evrakı kendisi için alıkoyması. b) Bir ticari işletmenin borçlarının tümü veya borç anlamına da gelir.

ZİVAN OTU: Pelemir.

ZİYABEY-98: Sapları orta uzunlukta, Kılçıklı, beyaz başaklı, Daneler yumurta şeklinde ve beyazdır. 1000 tane ağırlığı 35-40 gr'dır. Yapay ve doğal koşullarda, sarı pasa, sürmeye ve راستیға dayanıklı, kara pasa ise hassas ekmeçlik beyaz buğday çeşidi. (Ege Tar. Arş. Ens. 1998)

ZİYAN: Bkz. Zarar.

ZÜCCACİ TANE: Dış görünüşünde ve kesitinde unsu bir leke bulunmayan, sıkı ve sert yapıllı parlak yüzeye sahip yarı saydam buğday taneleri.

Ek Bölüm

ULUSLARARASI DENİZ TİCARETİNDE KULLANILAN KISALTMALAR VE ANLAMLARI

a.	: accepted-Kabul edilmiştir.
a.a.	: always afloat-Daima yüzer.
a.a.r.	: against all risk-Bütün risklere karşı.
arrd.	: arrived-Varmış, vardı.
a.t.s.b.e.	: all time saved both end-Her iki tarafta kazanılan kesiksiz zaman.
A.A.A.	: Association of Avarege Adjusters-Avarya, Dispeç-Hakemler Birliği.
A/C	: Account current-Cari hesap.
Ad Val.	: According to Value-Kıymetine göre.
A.F	: Advance Freight-Avans Navlun.
Agt.	: Agent-Acente.
Alt.	: Altitude-İrtifa.
a.m.	: before noon-Öğleden evvel.
a/m	: above-mentioned-Yukarıda zikredilen.
amt	: amount-Miktar.
a.	p. : additional premium-ilave tediye.
A/H	: Antwerp/Hamburg range -Anvers-Hamburg arası limanlar.
Av.	: Average-Avarya.
AMVER	: Atlantic Merchant Vessel Report System-Atlantik Ticaret Gemiler rapor sistemi.
A.	I. : First Class-Birinci Sınıf. A/R : All risks-Bütün rizikolar.
B/--	: Bag; Bale-Çuval; Balya.
Bal.	: Balance-Bakiye.
Bar.	: Barrel-Fıçı.
B/C	: Bales of cotton-Pamuk balyaları.
BENDS	: Both ends-Her iki uçta.
B/S	: Bill of sale-Satış mukavelesi.
Bs/L	: Bills of Lading-Konşimento.
B/H	: Bill of Health-Sağlık Belgesi.
B.	O : Buyers Option-Alıcı opsiyonunda.
b.	d.i. : both dates inclusive-her iki tarih dahil.
b.e.a.t.s.	: both ends,all time saved-her iki uçta kazanılan tüm zaman.
b.t.	: berth terms-yükleme-boşaltma liman teamüllerine göre ve masrafları armatöre ait.
BS	: Balance Sheet-bilanço.
C.	A: Commercial Agent-Ticari acente.
C and D	: Collection and delivery-Tahsil ve teslim.
C and F	: Cost and Freight-Mal Bedeli ve Navlun.

C and I	Const and Insurance-Mal Bedeli ve Sigorta.
C.I.F	Cost,Insurance and Freight-Mal bedeli,sigorta ve navlun.
C.O.D.	Cash on Delivery-Teslimat tediyeli.
C.O.S.	Cash on Shipment-Yüklemede ödemeli.
C/P	Charter Party-Kira mukavelesi.
Chs	Charterers-Kiracılar.
C.K.D.	Completely Knocked Down-Monte edilmemiş.
cl	clause-kloz(sözleşme maddesi).
c/p	custom of port- Liman Teamülü.
Cu.Ft.	Cubic Feet- Ayak küp.
Cu. m	Cubic Meter-Metre küp.
C/C	Current cost-Cari giderler.
CIFC	Cost, Insuranca, Freight, and Commission-Mal bedeli, sigorta, navlun ve komisyon.
C.L	Current law-Cari kanun.
c/o	care of-Nezdinde.
Coll	Collision-Çatışma.
COM	Commission-Komisyon.
Con.	Consignee-Gönderilen.
CS	Continuous Survey-Devamlı survey.
C.W.	Commercial Weight-Ticari ağırlık.
(E)	Optional Deck Stowage-ihtiyari güverte istifi.
D/O	Delivery order-Teslim talimatı.
D.R	Dock Receipt-Rıhtım alındısı, yük teslim ordinosu.
D.W.T	Dead Weight Tons- Fiili ağırlık.
D/C	Deviation Clause-Sapma klozu, yol değiştirme maddesi.
dely	Delivery-Teslim.
d.f	Dead Freight-Ölü navlun, pişmanlık navlunu.
D.G	Dangerous Goods-Tehlikeli yük.
deld	Delivered-Teslim edildi.
dev	Deviation-Sapma.
dist	Distance-Mesafe.
D/N	Debit Note-Borç makbuzu
D/P	Documents against payment-Evrak karşılığı tediye.
d.w.c.	Deadweight capacity-Geminin bilfiil taşıyacağı ağırlık.
ETA	Estimated Time of Arrival-Yaklaşık varış zamanı.
ETD/ETS	Estimated Time of Departure-Yaklaşık kalkış zamanı.
exp.	Export-ihracat.
explos.	Explosive-Patlayıcı.
FAS	Free alongside Ship-Rıhtımda teslim.
F.O.B	Free on Board-Bordada teslim, gemi ambarında teslim.
F.O.T	Free on Truck-Kamyonda teslim.
Frt	Freight-Navlun.
F and D	Freight and Demurrage-Navlun ve sürastarya.
FIO	Free in and out-Yükleme boşaltma masrafları yüke ait.

FIS	: Freight, Insurance and Shipping Charges-Navlun, Sigorta ve Yükleme masrafları.
FIOS	: Free in and out and stowed- Yükleme, boşaltma ve istif masrafları yüke ait.
FLOT	: Free in and out and trimmed-Yükleme, boşaltma ve hap(dökme yükün ambar içine yayılması)masrafları yüke ait.
fl.pt	: Flash point-Parlama noktası.
f.o.	: Firm offer-Kesin teklif.
FOC	: Free of Charge-Masrafsız.
f.t.	: Free turn-Sıra beklemeksizin.
fyi.	: For your information-Bilginiz için.
G.A	: General Average-Büyük avarya.
G/A con.	: General avarage contribution-Büyük avarya iştirak payı.
G/A dep.	: General average deposit-Büyük avarya depozitosu.
G.T.	: Gross ton.
H/H	: Havre to Hamburg range- Le Havre_Hamburg arası limanlar.
H/L	: Heavy Lift-Ağır parça.
hort.	: Horizontal-Ufki.
h.p.	: Horspower-Beygir gücü.
I.C.C.	: International Chamber of Commerce-Uluslar arası Ticaret Odası.
I.C.S.	: International Chamber of Shipping-Uluslar arası Deniz Ticaret Odası.
Ins	: Insurance-Sigorta.
INT	: Interest-Faiz.
Inv	: Invoice-Fatura.
I.S.O	: international Organisation for Standardisation-Uluslar arası Standardizasyon Örgütü.
J/A	: Joint Account-Müşterek hesap.
K.D.	: Knocked Down-Demonte.
L/C	: Letter of Credit-Akreditif kredi mektubu.
LH	: Lower Hold-Dip Ambar.
L.T/D	: Lower Tween Deck-Alt gladora.
L.s.	: Lump sum-Götürü.
M.V.	: Motor Vessel-Motorlu Gemi.
NOR	: Notice of Readiness-Hazırlık mektubu.
O.T.	: Over Time-Fazla Mesai
O/D	: On Deck-Güvertede.
o/p	: Optional-İhtiyari.
O/R	: Owner's risk-Amatör rizikosunda.

RA.	Particular Average-Hususi avara, küçük avara.
P and I	Protection and İndemnity-Koruma ve tazminat
ppt	prompt-derhal.
r.d.	running days-kesiksiz günler.
Rdly	Redelivery-İade.
S.d.	Short Delivery-Eksik teslim.
S.F.	Stowage Factor-İstif faktörü.
SHEX	Sundays add Holidays excepted-Pazar ve tatiller hariç.
SHINC	Sundays and holidays included-Pazar ve tatiller dahil.
Sub	Substitute-Yerine kaim.
T.ch	Time Charter-Zamanla mukayyet kira mukavelesi.
T.L	Total loss-Tam kayıp.
T.M	Traffic Manager-Ticaret Müdürü.
W/M	Weight or Measurement-Ağırlık veya ölçü/hacim.
W.W.D	Weather Working Days-Hava müsaadeli çalışılabilir günler.
Y/A	York/Antwerp-York/Anvers.
Y.A.R.	York/Antwerp Rules-York/Anvers kaideleri.
Liner Terms	Aynı hatta sefer yapan gemilerle ilgili kurallar.
Berth Terms	Gemileri Yükleme boşaltma kuralları.
Liner in/Liner out	Yükleme ve boşaltma masrafları gemiye ait.

- *Pratik İthalat İhracat İşlemleri - ARC Eğitim Danışmanlık ve Organizasyon Hizmetleri A.Ş.*
- *Dış Ticarete Ödeme Şekilleri - Dışbank Yayınları*
- *29.12.1999 tarih, 22508 sayılı Resmi Gazete*

Kaynakça

1. Akdoğan N. , Sevilengül O. , Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması,2000
2. Alım ve Muhafaza İşleri İzah namesi, T.M.O. 1990
3. Başgöze .M., Bakliyat Ders Notları, T.M.O.
4. Başgöze. M., Yağlı Tohumlar ve Soya, T.M.O.
5. Başgöze. M., Buğday Çeşitleri, T.M.O. 1985.
6. Başgöze. M., Yemeklik Kuru Baklagiller Ders Notları, T.M.O. 1992.
7. Cankoçak. A. G. , Soytemiz.C., Türkçe Okul Sözlüğü,1985.
8. Çolakoğlu. H., Kültür Bitkilerinin Beslenmesi ve Gübrelenmesi, E.Ü. Ziraat Fak. 1981.
9. Dış Ticarete Ödeme Şekilleri- Dışbank Yayınları
10. Elgün. A., Ertugay.Z., Tahıl İşleme Teknolojisi, 1992.
11. Engin. M., Sıcak İklim Tahılları Ders Notları, Çukurova Ün., 1985
12. Ercan O. , Ekser Geliştirme Ders Kurs Notları, TMO,1993
13. Ertugay Z. Ve Arkadaşları Gıda Bilimi Teknolojisi, Atatürk Ün. Yayınları,1994
14. Göksel Ö. , Başgöze M., Hububat Analiz ve Ekspertiz Teknikleri,TMO, 1989
15. Göksel.Ö., Çeltik Kurutulması ve Pirinç İmalatı Ders Notları, T.M.O. 1991.
16. Gülşen.C., Karaatmaca B. , Özen B., Hububat Teknolojisi Ders Notları. T.M.O. 1981
17. T.M.O.2001 Hububat Depolama Ders Notları,
18. Haçerlioğlu.O., Ekonomi Sözlüğü, 1976.
19. Haşhaş Seminer Notları, T.M.O. 2002.
20. Işıtır E. Biyoloji sözlüğü.
21. İlisulu K. , Bakliyat ve Yağlı Tohumlar Ders Notları, TMO, 1978
22. Kasnaklı. E., Tohumculuk Ders Notları, T.M.O.1988.
23. Keskin. H., Gıda Kimyası, İ.Ü. Kimya Fak. 1975.
24. Kolsarıcı Ö. , Yağ Bitkileri Uygulama Kılavuzu, Dicle Üniv. Yayınları,1983
25. Kün.E., Serin İklim Tahılları, A.Ü. Ziraat Fak. 1983.
26. Milliyet Gazetesi, Türkçe Sözlük, 1985.
27. Pratik İthalat İhracat İşlemleri- ARC Eğitim Danışmanlık ve Organizasyon Hizmetleri A.Ş.

28. Resmi Gazete (29.12.1999 tarih, 22508 sayılı)
29. Sürmeli.F., Genel Muhasebe,1982.
30. Uluslar arası Nohut ve Mercimek Sempozyumu, 1988.
31. Yurdakul.H., Nakliyat Ansiklopedisi, 1959.
32. Yazım kılavuzu (Türk Dil kurumu 2005)
33. Türkçe sözlük (Türk Dil Kurumu 2005)
34. Büyük Ekonomi Ansiklopedisi (Sabah Gazetesi)
35. TMO İnternet Sitesi Eyüp Erdoğan Buğday Çeşitleri. 2002
36. TİGEM Tohumluk Katalogu 2003
37. Hububat Raporu TMO 2004-2005
38. Çeşit Katalogu ve Araştırma Faaliyetleri Tar. Ve Köy. İş. Bak. Tarla Bit. Arş. Merk. 2004
39. Tar. Ve Köy. İş. Bak. Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Şube Müdürlüğü kayıtları.
40. TİGEM Tohumluk ve Damızlıklar Katalogu.
41. Tar. ve Köy. İş. Bak. Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Şube Müdürlüğü Çeşit Katalogu 2004
42. Tar. ve Köy. İş. Bak. Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Şube Müdürlüğü Milli Çeşit Listesi 2004
43. Trakya Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü İslah Ettiğimiz Çeşitler ve Tohumluk Üretimimiz. Edirne 2004
44. Büyük Tarım Sözlüğü Nurettin Mardan